

Täysistunto

Torstai 27.10.2016 klo 16.00—20.13

Täysistunto alkoi klo 16.00. Täysistunto päättyi klo 20.13.

Puhetta johtivat puhemies Maria Lohela (16.00—18.00) ja ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen (18.00—20.13).

1. Nimenhuuto

Nimenhuutoraportti Liite 1A

Toimitettiin nimenhuuto.

2. Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Päiväjärjestyksen 2. asiana on suullinen kyselytunti.

Pyydän ministereitä siirtymään ministeriaitioon. Ja seuraavaksi pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää kysymyksen jollekin paikalla olevista ministereistä, ilmoittautumaan painamalla P-painiketta ja nousemalla seisomaan.

2.1. Suullinen kysymys diabeetikoiden lääkekorvausten leikkaamisesta (Anneli Kiljunen sd)

Suullinen kysymys SKT 108/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäinen kysymys, edustaja Kiljunen.

Keskustelu

16.01 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa rouva puhemies! Tänään on mukava aloittaa kyselytunti, kun olemme saaneet kuulla, että hallitus peruu päätöksensä leikata veteraanien rintamalisää. Vaadimme viime kyselytunnilla, että hallitus peruisi veteraaneihin kohdistuneet leikkaukset. Nyt hallitus on toiminut viisaasti ja kuunnellut oppositiota.

Arvoisa rouva puhemies! Tänään haluamme kuitenkin nostaa esiin niiden 250 000 ihmisen huolen, jotka sairastavat kakkostyypin diabetesta. Hallitus on leikkaamassa näiden ihmisten lääkekorvauksia niin, että lääkekustannukset saattavat nousta pahimmillaan jopa 500 euroa vuodessa. Suurin osa diabeetikoista on yli 65-vuotiaita. Leikkauksenne kohdistuu kaikkein kipeimmin juuri pienituloisiin, ikääntyneisiin ja sairaisiin ihmisiin. Heidän tilanteensa jo ennen tätäkin leikkausta on monella tapaa kohtuuton ja vaikea. Kysynkin nyt

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

ministeri Mattilalta: eikö teidän kannattaisi vielä harkita esitystänne uudelleen ja perua diabetesihmisten lääkekorvausleikkaukset?

16.02 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensinnäkin se, mitä edustaja otti esille, että hallitus on perunut esityksensä: Eihän sitä ole peruttu. Se on käsitelty eduskunnassa, jonka päätöksiä suuresti arvostan, ja se on yhteisesti täällä päätetty.

Lääkesäästöt on nyt tehty, ja täällä esityksessä, niin kuin kuvasitte, on kakkostyyppin diabeteslääkkeiden korvausta muutettu niin, että se on samalla viivalla sydän- ja verisuonitautien lääkityksen kanssa ja siellä säilyy edelleen se 65 prosentin korvaus. On totta, että lääkekulut joillakin saattavat nousta, mutta on myös totta, että meillä säilyy edelleen myös lääkekatto, ja se tulee vastaan siinä tilanteessa, kun lääkekulut nousevat sinne tiettyyn raajaan. Sen lisäksi hallitus on sitoutunut toteuttamaan rationaalisen lääkehoidon ohjelmaa, ja kyllä, kannustan sitä kautta myöskin etsimään ja kehittämään rinnalle esimerkiksi lääkkeetöntä hoitoa. Se on varmasti hyvä apu myöskin kakkostyyppin diabeetikoille.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.03 Anneli Kiljunen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Te olette perustelleet tätä leikkausta myös valtiontalouden säästöillä. Jos diabeetikoilla ei ole taloudellisesti mahdollisuutta hoitaa sairauttaan, osa potilaista siirtyy insuliinihoitoihin, jotka korvataan heille täysimääräisesti. Toisaalta on myös suuri riski, että hoitamaton diabetes johtaa liitännäissairauksiin, kuten sepelvaltimotautiin, amputaatioon tai munuaissairauksiin. Näiden sairauksien kustannukset ovat moninkertaisia verrattuna diabeteksen hoitoon. Ministeri Mattila, oletteko te tietoinen siitä, että hoitamaton diabetes on kokonaisuudessaan kaikkein kallein sairaus Suomessa? Eri asiantuntijoiden, myös Kelan, perusteella nyt esittämäme leikkaukset tulevat yhteiskunnalle entistäkin kalliimmaksi. Hyvä diabeteshoito on kaikkein edullisinta. Oletteko todella sitä mieltä, että vaikka tämä ei tuo yhteiskunnalle eikä valtiolle säästöä, te silti ette suostu arvioimaan leikkauspäätöstänne (Puhemies koputtaa) uudelleen?

16.04 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen sitoutunut ministerinä tuomaan nämä budjettilait, säästölait, tänne eduskuntaan. Olen sitoutunut ministerinä osaltani hallituksen työskentelyyn siinä, että täällä tasapainotetaan julkisen talouden ongelmia. Olen sitä mieltä, että kaikki sairaudet täytyy hoitaa hyvin, myös kakkostyyppin diabetes, ja moni sairaus tulee kalliiksi. Ennen kaikkea se on epäinhimillistä kärsimystä, kaikki sairaudet, ei yksinomaan kakkostyyppin diabetes. Ja niin, olen edelleen sitä mieltä, että meidän tulee sitoutua myöskin siihen rationaalisen lääkehoidon kehittämiseen, löytää myöskin sitä kautta hoitoa kakkostyyppin diabetekseen. Ja korostan vielä sitä, että tänne jää edelleen se 65 prosentin korvaus ja myöskin (Välihuuto) — kyllä — insuliinit ovat edelleen 100-prosenttisesti korvattavia, ja viime sijassa se on kai lääkäri, joka päättää sitten insuliinihoitoon siirtymisestä, ei varmaankaan yksinomaan ministeri. Jos täällä jotakin muuta vaihtoehtoa eduskunta esittää, totta kai siitä voidaan keskustella, mutta nyt esitys on tämä.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

16.06 Tuula Haatainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten, ministeri Mattila, te totesitte, tähän sairauteen liittyy monia liitännäissairauksia, kuten sepelvaltimosairaudet, ja siellä on myös reumaa ja verenpainetauti, joita on näiden potilaiden kohdalla, ja nämähän ovat alemmassa korvausluokassa. Tämä on totta.

Kun katsotaan tätä uudistusta — kun nyt kuitenkin tiedämme, että tämä teidän säästöne kohdistuu nyt kaikkein eniten sairastaviin ihmisiin ja kaikkein pienituloisimpiin ihmisiin — niin ei kai nyt voi pitää perusteena tätä, että nyt diabeetikoiltakin pitää saada korvaukset alemmaksi eli siirtää heidät 100 prosentin korvauksesta 65 prosentin korvaustasolle? Heillä on jo muita lääkekustannuksia, he joutuvat syömään verenpainelääkkeitä, monilla on reumalääkkeitä, ja he ovat ikääntyneitä ja tarvitsevat paljon palveluita. Eikö tämä voisi nyt olla asia, jonka ihan ministeri ottaisi ja esittäisi peruutettavaksi, ettei meidän tarvitse (Puhemies koputtaa) valiokunnassa sitä tehdä?

16.07 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja tietää, että valiokunta tekee sitten viisaita päätöksiä, ja arvostan kyllä sitä eduskunnan työtä. Mutta kyllä kaikkein eniten sairastavat, kaikkein eniten lääkkeitä käyttävät ovat myös tukijärjestelmien piirissä, kuten mainitsin. Meillä on olemassa lääkekatto, meillä on olemassa toimeentulotuki. Niistä ei olla leikattu.

Edelleenkin: meidän täytyy kokonaisvaltaisesti tarkastella myöskin tätä lääkekorvausjärjestelmää, ja sitä työtä ollaan jatkamassa ministeriössä tällä hetkellä.

16.07 Eeva-Johanna Eloranta sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Hallitus aikoo poistaa makeisten ja jäätelön valmisteveron ensi vuoden alusta. Verosta luopuminen aiheuttaa valtiolle yli 100 miljoonan euron vuosittaisen verotuottomenetyksen, joka kateetaan muilla keinoilla, muun muassa heikommassa asemassa olevien etuusleikkauksilla. Kyseessä on lähes samansuuruinen tulojen menetys kuin nämä tulevat lääkemenojen leikkaukset, joissa tosiaankin etenkin diabeetikkojen lääkekorvauksia alennetaan. Kärjistetyksi sanoen hallitus lisää toiminnallaan karkin ja jäätelön käyttäjiä ja maksattaa verovajeen diabeetikoilla. Tätä on aika vaikea ymmärtää, varsinkin kun muutenkin kaikenlaiset terveysongelmat liittyen hampaiden reikiintymiseen, ylipainoon, sydän- ja verisuonitauteihin ja diabetekseenkin uhkaavat kasvaa. Eikö olisi järkevää lisätä näitä epäterveellisiin elintarvikkeisiin kohdistuvia veroja ja samalla kustannusvaikuttavasti edistää terveyttä ja vähentää sosioekonomisia terveyseroja? Eikö olisi jatkossakin parempi periä tämä karkki- ja jäätelövero ja jättää nämä diabeetikkojen lääkekorvaukset ennalleen?

16.08 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on erittäin hyvä kysymys. Me tiedämme täällä sen, että tämän makeis- ja karkkiveron poistaminen johtuu Euroopan unionista, mutta minä olen jo viime kerralla täällä todennut, että me selvitämme edelleen valtiovarainministeriössä, löydämmekö me veron, joka olisi hyvinvointiperusteinen, terveysperusteinen vero. Näitä asioita on selvitetty jo edeltäjieni toimesta — myöskin edustaja Rinne varmaan tuntee asiaa — ja tämä ei ole todellakaan helppo. Mutta olisi erittäin järkevää, jos pystyisimme verottamaan epäterveellisiä ruoka-aineita, karkkia ja limonadeja järkevällä tavalla. Me koetamme löytää tähän ratkaisun, mutta me elämme Euroopan unionin lainsäädäntöympäristössä, ja se velvoittaa ja rajoittaa meitä tässä asiassa, valitettavasti.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

16.09 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Kuten kysyjänkin, minunkin on hyvin vaikea ymmärtää tätä makeisveron poistoa — eipä tässäkään asiassa tuolta EU:sta oikein hyvää kuulunut.

Mutta mitä tulee sitten tämmöiseen terveysperusteiseen, terveysvaikutuksia hakevaan verotukseen, niin kyllä mielestäni sellaista tulee etsiä.

16.10 Outi Alanko-Kahiluoto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Jos ministerin on vaikea ymmärtää makeisveron poistamista, niin miksi ihmeessä te teette sen sitten? (Välihuutoja) On aivan aiheellista kysyä, eikö voitaisi nyt perua sitten makeisvero ja samalla perua tämä diabeetikoihin kohdistuva heikennys. Ja perään hallitukselta myöskin vastuuta siitä, miten te teette näitä päätöksiä. Nyt te iskette yhteen ryhmään ihmisiä, jotka sairastavat tiettyä sairautta. Ette ole tehneet minkäänlaista kokonaisarviointia ilmeisestikään, jossa olisitte voineet päätyä oikeudenmukaiseen ratkaisuun, joka ei kohdistuisi ryhmään ihmisiä, jotka tyypillisesti ovat hyvin pienituloisia ja tulevat taustaltaan hyvin pienituloisista perheistä. Ja jos olisitte tehneet kokonaisarvioinnin, olisitte huomanneet myöskin sen, että makeisveron poistaminen puolestaan lisää tyypin 2 diabetesta, ja sitten sen jälkeen te vielä poistatte tuen niiltä ihmisiltä, jotka te ensin itse omilla toimillanne sairastutatte tyypin 2 diabetekseen. (Välihuutoja) Eikö tämä ole aika vastuutonta (Puhemies koputtaa) toimintaa hallitukselta?

16.11 Valtiovarainministeri Petteri Orpo (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä puheenvuoro oli melkoinen viritys, koska te tiedätte aivan hyvin, että se makeisveron poisto ei johtunut tämän hallituksen päätöksistä vaan se johtuu EU-lainsäädännöstä, ja ne päätökset on tehty jo aiemmin. Ja kuten jo sanoin, niin me selvitämme edelleen, vaikka tehtävä on vaikea, miten me voisimme luoda tämmöisen terveysvaikutteisen veron, jolla olisi kansanterveydellisiä vaikutuksia. Tämä on aivan selvä, olen kertonut tämän täällä jo viime viikolla, toistan sen taas ja sanon vieläkin kerran sen, että tehtävä ei todellakaan ole helppo, koska on erittäin vaikea rakentaa sellaista terveysvaikutteista veroa, joka kohtelisi tasapuolisesti erilaisia ruoka-aineita, koska pelkästään sokerin määrittely ja sen käyttö erilaisissa ruoka-aineissa ei ole ihan yksinkertainen asia verotuksellisesta näkökulmasta.

16.12 Hanna Sarkkinen vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että EU-säännösten vuoksi nykyisen kaltainen makeisvero ei ole enää mahdollinen, mutta uskon, että osaamme rakentaa terveysperusteisen lisätyn sokerin veron, mikä on monissa muissakin EU-maissa käytössä, ja se on syytä tehdä.

Mutta, arvoisa puhemies, diabeteksen hoidossa muiden kuin insuliinilääkkeiden erityiskorvattavuuden laskeminen on diabeetikoita kohtuuttomasti rankaiseva säästökeino. Diabeteslääkkeiden korvaustason alentaminen ei ole hyväksyttävää sosiaalisesti, hoidollisesti eikä edes taloudellisesti. Toteutuessaan esitys tulisi lisäämään terveyseroja jakamalla diabetesta sairastavat niihin, keillä on varaa tarvitsemiinsa lääkkeisiin, ja niihin, keillä niihin ei ole varaa. Insuliinihoito ei ole kaikille diabeetikoille paras hoitomuoto. Ja kun lääkettä ei valita hoidollisin vaan taloudellisin perustein, seurauksena voi olla iso lisälasku puutteellisesta hoidosta. Uskotteko te tosiaan, että tällä esityksellä saadaan edes tavoiteltu- ja säästöjä?

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

16.13 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Niin, aluksi tähän makeisverokysymykseen: Ei varmasti kukaan tässä salissa vastusta mitään makeisveroa, mutta tämä on EU-lainsäädäntöä, mitä meidän tulee noudattaa. Eikä varmasti kukaan myöskään tässä hallituksessa vastusta sitä, ettemmekö me voisi kehittää terveysperusteista verotusjärjestelmää.

Ja mitä tulee tuohon kakkostyypin diabetekseen, niin edelleenkin korostan sitä, että lääkkeet säilyvät siellä 65 prosentin korvausluokassa. Varsinaisista lääkepäätöksistä, lääkityksestä, vastaa tietysti lääkäri. Korostan sitä, että edelleenkin potilailla on oikeus sitten myöskin muihin tukiin.

Totta kai kaikkeen lainsäädäntöön liittyy seurantaa. Parhailleen STM:ssä ollaan valmistelemassa tällaista lääkehoidon kokonaiskehittämistä.

16.14 Martti Talja kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että sokeritaudin elinmuutosten estämisen osalta on kaikkein tärkeintä, että hoitotasapaino on mahdollisimman hyvä, sokeri on kaiken aikaa mahdollisimman optimaalisella tasolla. Suomessa on kokemuksia siitä, että kansalaisten omahoitoa kehittämällä, opastamalla heitä, miten tässä tavoitteessa päästään paremmin perille, voidaan säästää merkittävästi, kymmeniä miljoonia vuodessa, kansantalouden kuluja. Miten näette, ministeri Mattila, että kansalaisia voitaisiin paremmin auttaa hoitamaan itseään entistä paremmin ja sitä kautta voimaan entistä paremmin, jotta heidän elinkomplikaationsa vähenisivät?

16.15 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin vastauksena siihen se, että kyllä elintavoilla on varmasti merkitystä, ja erityisesti, kun me olemme uudistuksen äärellä, terveyden edistämisen ja sosiaalisen hyvinvoinnin uudistus on tulossa, siinä täytyy ottaa huomioon terveellisten elintapojen edistäminen, ja nyt jo ollaan suunniteltu sitä niin sanottua hyvinvoinnin ja terveyden edistämisen kerrointa, valtionosuuskerrointa, joka sitten tulisi kunnille ja maakunnille, jota kautta sitten siirretään sitä terveyden edistämisen työtä kuntiin. Mainitsemanne elämäntapoihin liittyvät asiat otetaan aivan varmasti esille tuossa rationaalisen lääkehoidon ohjelmassa, joka on sosiaali- ja terveysministeriössä työn alla.

16.16 Veronica Rehn-Kivi r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Diabeteslääkkeiden korvausten heikentäminen ei asiantuntijalausuntojen mukaan toisi säästöjä. Suunnitelma vaarantaa kakkostyypin diabeteksen hoidossa saavutetut hyvät hoitotulokset ja potilasturvallisuuden. Maksutaakan kasvattaminen voi johtaa riittämättömään lääkehoitoon ja heikentyneeseen hoitotasapainoon erityisesti pienituloisten diabeetikoiden kohdalla, jotka myöskin turhaan siirtyvät kalliimman insuliinin käyttöön. Kysynkin: halutaanko näin ollen tällä lakiesityksellä ottaa tietoinen riski, että diabeetikoiden vointi huononee?

16.16 Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tämä on huolellisen lainvalmistelun tulos, ja tässä on todellakin tehty tämä esitys, että sitä korvausta lasketaan 100 prosentista 65 prosenttiin. Minä uskon myös suomalaisen korkeatasoiseen lääkehoitoon, hoitotyöhön, potilaitten seurantaan ja myöskin sitten siihen lääkkeettömään hoitoon, jota ollaan kehittämässä. Riskejä totta kai täytyy arvioida, ja sen tekee nyt sitten tietysti myöskin eduskunta, kun se tätä lakiesitystä käsittelee.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

16.17 **Anneli Kiljunen sd** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ministeri Mattila, haluan vielä painottaa, että meillä on erilaista tutkimustietoa siitä, että nämä lääkekorvaukset diabeteksen osalta eivät tuota yhteiskunnalle säästöjä. Päinvastoin diabeteksen lääkekorvauksesta on uhkana, että siitä syntyy yhteiskunnalle lisää kustannuksia. Me otamme siis tietoisin riskin siinä, että jos ihmisillä ei ole mahdollisuutta hoitaa diabetesta, näiden ihmisten sairastavuus kasvaa ja vaikeutuu. He joutuvat käyttämään entistä enemmän terveydenhuollon palveluita diabeteksen ja muiden sairauksien hoitoon. He joutuvat myös käyttämään erilaisia lääkkeitä eri sairauksiensa hoitoon. Arvoisa ministeri, esityksellänne ei ole kyllä nyt todellista pohjaa eikä perustetta. Oletteko te aidosti sitä mieltä, että olette viemässä tätä lakiesitystä eteenpäin, joka kaikkien arvioiden mukaan vain lisää yhteiskunnan menoja? Miksi te ette peru lakiesitystänne?

16.18 **Sosiaali- ja terveysministeri Pirkko Mattila** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Te varmasti tunnette tämän asian ja olette kokenut kansanedustaja, ja täällä eduskunnassa toimii diabetesryhmä.

Meillä on myöskin muita ryhmiä, pienituloisia lääkkeitten käyttäjiä, jotka ovat alemmissa korvausluokissa, ja meidän tulee myös heistä kantaa huolta ja kantaa huolta sitten myös ihan tästä kokonaistaloudesta. Mutta kuten sanoin, meillä on edelleen muut tukijärjestelmät, on edelleen lääkekatto — siihen ei olla puututtu, on päinvastoin laskenut sekin taso, mistä lääkekatto muodostuu — meillä on toimeentulotuki. En tarkoita sitä, että tällä haluaisin olla mitenkään erityisesti ajamassa ihmisiä muiden tukijärjestelmien piiriin, vaan sitä, että meillä on olemassa yhteiskunnalliset turvaverkot pienituloisten osalta.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.2. Suullinen kysymys raskaan polttoöljyn käytöstä arktisella alueella (Johanna Karimäki vihr)

Suullinen kysymys SKT 109/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Karimäki.

Keskustelu

16.19 **Johanna Karimäki vihr:** Arvoisa puhemies! Suomella on kunnia olla Arktisen neuvoston puheenjohtaja ensi vuonna. Se velvoittaa suojelemaan herkkää luontoa ja asettamaan luonnonvarojen käytölle rajoja.

Suuri osa laivoista käyttää polttoaineenaan raskasta polttoöljyä. Arktiksella öljyonnettomuuden riski on suuri. Raskas polttoöljy on myrkyllistä ja tahmeaa, ja sen siivoaminen on liki mahdotonta Arktiksella, jossa se uhkaa herkkää luontoa. Etelänavalla raskaan polttoöljyn käyttö on kielletty. Ministeri Soini, olette sanonut, että mustan hiilen aiheuttamia haittoja on ehkäistävä tehokkaasti. Musta hiilihän, jota syntyy raskaan polttoöljyn poltosta, kiihdyttää myös ilmastonmuutosta. Aiotteko te, ministeri Soini, Arktisen neuvoston puheenjohtajana ajaa raskaan polttoöljyn käyttökieltoa Arktiksella?

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

16.20 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Asia on mitä ajankohtaisin. Ulkoministeriö on julkaissut tällaisen Arktinen kattaus -teoksen, ja me valmistaudumme vakavasti tähän meidän tulevaan EU-puheenjohtajuuteen. Meillä on siinä keskeisinä prioriteetteina myös ympäristö-, ilmastoasiat, kulkuyhteydet ja alkuperäiskansojen asiat. On erittäin tärkeää, että me rakennamme semmoisen kokonaisuuden, että arktisilla alueilla voidaan myös elää, suojellaan paitsi luontoa myös ihmisiä eikä ole pelkästään taloudellista hyväksikäyttöä. Yksityiskohtana tuohon en vielä ota kantaa. Suomi rakentaa arktisen puheenjohtajuutensa vastuullisella tavalla. Olemme tehneet paljon yhteistyötä USA:n kanssa, ja meillä on jo menossa suunnitelmat (Puhemies koputtaa) Islannin kanssa, joka seuraa meitä sitten, (Puhemies koputtaa) tulee seuraajaksi kahden vuoden päästä.

Puhemies Maria Lohela: Ja nyt pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.21 Johanna Karimäki vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! USA ja Kanadan ovat jo IMOssa esittäneet huolensa raskaan polttoöljyn käytöstä. Ilmastomuutoksen torjumiseksi on neljä viidesosaa tunnetuista fossiilivaroista jätettävä maaperään, joten on sulaa hulluutta edistää uusien fossiilisten polttoaineiden käyttöönottoa ja etsintää Arktiksella.

Toisaalta, myös herkkä luonto vaatii kansainvälisesti yhdessä sovitut luonnonsuojelualueet — kalakannat, linnut, mursut, valaat. Muutenkin, jos annamme arktisen jään sulaa ja ilmastomuutoksen ryöpsähtää käsistä, lapsiltamme ja heidän lapsiltaan häviävät hyvän elämän edellytykset tällä planeetalla. Miten Suomi aikoo ottaa konkreettisesti tässä puheenjohtajuusohjelmassaan huomioon ilmastomuutoksen torjunnan ja herkän alueen luonnonsuojelun?

16.22 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä Arktisen neuvoston puheenjohtajuus on Suomelle suuri tilaisuus, koska Arktiseen neuvostoon kuuluvat Pohjoismaat ja sen lisäksi Yhdysvallat, Venäjä ja Kanada. Olemme nyt sellaisessa porukassa, että me todella voimme vaikuttaa, ja meidän tavoitteemme on se, että kaikki nämä maat osallistuisivat täydellä voimalla tähän työhön — ja vain tällä yhteistyöllä me voimme saada aikaan sellaisia kestäviä ratkaisuja, joilla on merkitystä.

Suomi tietysti ajaa kestävä kehitystä, ottaa huomioon luonnon monimuotoisuuden, ottaa huomioon alkuperäiskansat mutta myös näkee ne taloudelliset mahdollisuudet, joita esimerkiksi viestintäyhteyksien ja kulkuyhteyksien kautta voidaan saada aikaan. Tämä on meille myös työllisyyskysymys. Meilläkin asuu ihmisiä napapiirin tuolla puolella, ja siellä pitää olla oikeus asua, elää, tehdä työtä ja tulla toimeen.

16.23 Ville Niinistö vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arktinen alue on monin tavoin meidän ilmastojärjestelmämme sydän. Arktisen jään sulaminen voi vaikuttaa meren happamoitumiseen, joka on jo lisääntynyt. Se vaikuttaa luonnon monimuotoisuuteen. Se voi vaikuttaa myös jäävirtoihin, ja tietysti Grönlannin alueen jäätiköiden sulaminen uhkaa merenpinnan nousemisen aiheuttamisella. Ja näihin kaikkiin asioihin voi vaikuttaa sillä, että otetaan käyttöön uutta, puhdasta ympäristöteknologiaa eli aina tunnetaan luonnon kantokyvyn rajat ja etsitään ratkaisuja, jotka edistävät ilmastomuutoksen torjuntaa.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

taa eivätkä ainakaan aiheuta sitä. Näin ollen toivon sitä, että Suomi Arktisen neuvoston puheenjohtajana niin liikennesektorilla kuin myös ympäristösektorilla tunnistaa nämä mahdollisuudet. Me olemme panostaneet telakkateollisuudessa puhtaaseen teknologiaan. Meillä on maailman huippututkimusta tällä saralla. Kysyn liikenneministeriltä ja ympäristöministeriltä: miten te aiotte neuvoston puheenjohtajakauden aikana ajaa sitä, että Suomi edistää herkkien alueiden suojelua sekä puhdasta liikennettä arktisella alueella ja öljyonnettomuuksien ehkäisyä?

16.24 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puheenjohtaja! Kysymys on hyvin ajankohtainen, sillä tällä viikolla on IMOn kokous, jossa käsitellään muun muassa juuri tätä kysymystä. Ympäristöjärjestöt ovat kohdassa "Muut ajankohtaiset asiat" myöskin jättäneet esityksen siitä, voisiko harkita käsittelyä, jolla arvioidaan raskaan polttoaineen käyttö- ja/tai kuljetuskieltoa arktisilla alueilla. Arktisella alueella on asutusta, joka tarvitsee tällä hetkellä vielä raskasta polttoainetta myös energian saamiseksi, ja tästä syystä on ollut keskustelua siitä, voimmeko kieltää kuljettamista, mutta laivojen käyttökieltoa on toki syytä tässä kohtaa jo vakavasti käydäkin läpi. Suomi tulee perjantaina omassa kannanotossaan suhtautumaan ympäristöjärjestöjen esitykseen myönteisesti ja myöskin ottamaan tämän asian käsittelyyn ja edistämään sitä myöskin tällä tulevalle kaudella, ja sitä sitten voidaan viedä eteenpäin myöskin neuvoston puheenjohtajakauden aikana.

16.26 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ympäristöasiat kaiken kaikkiaan tulevat olemaan erittäin painavasti agendalla, kun Suomi tuon Arktisen neuvoston puheenjohtajuuden ottaa. Olemme hallituksessa päättäneet, että tulemme järjestämään myös ympäristöministerien kokouksen tuon puheenjohtajakauden aikana. Siitä, mitkä ovat ne konkreettiset edistysaskeleet, vielä hallituksen sisällä ja muitten maitten kanssa toki keskustelemme.

Tämä mahdollinen raskaan polttoöljyn käyttökielto on toki hyvin merkittävä aloite, koska paitsi että se vähentää pienhiukkaspäästöjä, mustahiilen kertymää arktisille alueille, se myös estää sen, että onnettomuuden sattuessa tämä äärimmäisen hitaasti hajoava aine pitkäksi aikaa vaikeuttaisi herkän luonnon elämää ja toipuminen tulisi olemaan todella hidas. Eli tässä on monia syitä pyrkiä rajoittamaan raskaan polttoöljyn käyttöä, mutta konkreettiset edistysaskeleet tuolla puheenjohtajuuskaudella ja ehdotuksemme määrittelemme vielä vähän myöhemmin.

16.27 Johanna Ojala-Niemelä sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Tuolla napapiirin pohjoispuolella asuvana tuntuu valitettavasti siltä, että arktiset asiat ovat uppoamassa eikä hallituksella ole kiinnostusta niihin. Tästä on lukuisia esimerkkejä. Muun muassa Barents-keskus, joka on lisännyt Suomen näkyvyyttä Barentsin alueella, kehittänyt liikenneyhteyksiä ja pienten ja keskisuurten yritysten toimintamahdollisuuksia, ei saanut toimintaansa enää jatkorahoitusta. Myös Rovaniemelle tuleva arktinen informaatiokeskus on vastatuulella, koska poliittista painetta ei tällä hetkellä siihen luoda. Hallitus päivitti äskettäin arktisen strategian, mutta siitäkin puuttuvat rahalliset panostukset täysin. Arktiseen politiikkaan tarvitaan uskottava ja tarpeeksi vaikuttava hanke, jota Suomi voi edistää aloittaessaan tämän puheenjohtajuuskauden. Tällainen hanke voisi olla junarata Jäämerelle. Rata hyödyttäisi kotimaista metsä- ja kaivannaisteollisuutta sekä Norjan kala-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

teollisuutta. Myös matkailulle tämä asettaisi suuria uusia mahdollisuuksia. (Puhemies ko-
puttaa) Kysynkin arvoisalta ministeriltä: tuletteko edistämään tätä asiaa?

16.28 Liikenne- ja viestintäministeri Anne Berner (vastauspuheenvuoro): Arvoisa pu-
heenjohtaja! Jäämeren rata on yksi hyvin keskeinen hanke, kun katsomme Suomen logis-
tista asemaa kokonaisuutena. Ja kun Suomi on tehnyt aiesopimuksen Tallinnan tunnelin
selvittämisestä, niin samassa yhteydessä se myös väistämättä tarkoittaa, että toisesta pääs-
tä myöskin Jäämeren rataa tulee selvittää jollain aikavälillä. Tästä näkökulmasta, logisti-
sesta näkökulmasta, me haluamme katsoa Suomea kokonaisuutena, ja meiltä toki puuttuu
tällä hetkellä se yhteys sinne Jäämerelle, ja raideyhteys sinne olisi luonteva tapa ratkaista
asia. Eli suhtaudumme tähän kokonaisuuteen osana selvitystä, jota meillä selvitysmiehet
myöskin tekevät, jossa katsomme, minkälainen infra Suomella tulisi olla vuonna 2050 ja
sitä ennen eri aikajaksoina. Tämä selvitys valmistuu maaliskuussa, ja sitä tekevät meille
Esko Aho, Lauri Lyly ja Inka Mero. Silloin siihen päästään myös palaamaan.

16.29 Pertti Salolainen kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Etelämantereelle
onnistuttiin aikanaan saamaan merkittäviä luonnonsuojelullisia sopimuksia. Nyt samanlai-
sia suojelualueita ollaan suunnittelemassa myöskin tänne pohjoiseen, arktiselle alueelle.
Kysyisin ympäristöministeriltä ja miksei myöskin ulkoministeriltä: missä vaiheessa nämä
asiat ovat tällä hetkellä näitten laajojen suojelualueitten perustamiseksi myöskin tänne
Pohjoisen jäämeren alueelle?

16.30 Maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikainen (vastauspuheenvuo-
ro): Arvoisa puhemies! Aivan kuten kysyjä kysyi, olisi toki tärkeää, että myös tuonne ark-
tiselle alueelle saataisiin kansainvälisesti sovittua merensuojelualueista. Suomi on tätä pit-
käkestoisesti ja johdonmukaisesti eri foorumeilla ajanut. Valitettavasti tässä kohtaa muit-
ten Pohjoismaitten asenne on hieman penseämpi, ja tulen esimerkiksi ensi viikolla ympä-
ristöministerien kokouksessa Kööpenhaminassa ottamaan tämän asian esille, että mikä oli-
si muittenkin Pohjoismaitten mielestä se sopiva foorumi ja tapa edistää asiaa, joka on tär-
keä. Uskon, että loppujen lopuksi löytyy tuo oikea reitti, josta sitten arktisen alueen maat,
mitkä ministeri Soini tässä jo aiemmin mainitsi, voisivat asiasta sopia. Mutta katsotaan,
mikä on se oikea kanava edistää asiaa.

16.31 Ulkoasiainministeri Timo Soini (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies!
Ulkoasiainvaliokunnan varapuheenjohtaja Pertti Salolainen, teillä on pitkä ura vastuullise-
na ympäristöihmisenä, sellaisena, joka myös huomioi luonnon ja elinkeinoelämän yhteis-
elon. On täysin selvää, että paitsi että Suomi tulee satsaamaan näihin asioihin Pohjoismai-
den kesken, kuten ministeri Tiilikainen sanoi, meillä on tässä nyt tuhannen taalan paikka
Yhdysvaltain, Kanadan ja Venäjän kanssa saada näitä aikaan. Me tarvitsemme tästä kons-
sensuksen, ja olen valmis ja hallitus on valmis sitä edistämään.

16.31 Satu Hassi vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ministeri Tiilikainen
toikin jo hyvin esille ne painavat ympäristösytyt, jotka puoltavat raskaan polttoöljyn kieltä-
mistä arktisella alueella. Lisäisin siihen vain sen, että mustan hiilen eli noen päästöjen vä-
hentäminen on yksi nopeimpia ja halvimpia tapoja jarruttaa ilmastonmuutoksen kiihtymis-
tä ja sikäli helpottaa koko sitä muuta savotaa, mitä ilmastonsuojelussa on tehtävänä. Ky-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

syisin: Ymmärtääkö hallitus tämän nyt kunnolla, ja aikooko hallitus tarttua tähän tilaisuuteen? Kysymyksessähän on Suomen kannalta tällainen talouden ja ympäristön win-win-asia, koska nythän on jo näkyvissä, että merenkulun ympäristövaatimusten tiukentaminen on yksi niitä osatekijöitä, jotka ovat parantaneet suomalaisen meriteollisuuden kilpailukykyä ja asemaa ja tuoneet meille uusia tilauksia. Ja aikooko hallitus tarttua siihen tilaisuuteen, että Yhdysvallat ja Kanada ovat myöskin Kansainvälisessä merenkulkujärjestössä ajaneet (Puhemies koputtaa) näitä merenkulun päästöjen vähentämisiä?

16.33 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä musta hiili eli noki meillä on jo ohjelmassa, ja sehän tulee pääasiassa voimalaitoksista, ja suomalaisella teknologialla pystytään ratkomaan näitä ongelmia, niin että se ei leviä herkille alueille ja sitä kautta edistä esimerkiksi jäätikköjen sulamista. Tämä on juuri sellainen tyypillinen win-win-tilanne, jossa suomalaisella teknologialla pystytään ratkomaan kipeitä, kansainvälisiä ongelmia, ja hallitus tulee tekemään kaikkensa, että nämä asiat pysyvät agendalla ja että pystymme myöskin löytämään konkreettisia polkuja näiden asioiden ratkaisemiseksi suomalaisella teknologialla.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.3. Suullinen kysymys nollatuntisopimuksista (Kari Uotila vas)

Suullinen kysymys SKT 110/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Uotila.

Keskustelu

16.34 Kari Uotila vas: Arvoisa rouva puhemies! Olin aikoinaan jäsen työryhmässä, joka valmisti lain kansalaisaloitteesta. Kansalaisaloite on merkittävä demokratiaa parantava ja kansalaisten vaikutusmahdollisuuksia parantava uudistus. Esimerkiksi eduskunnan käsittelyssä olevan kansalaisaloitteen nollatuntisopimusten kieltämiseksi allekirjoitti yli 63 000 kansalaista. Aloitteessa halutaan parantaa nollatuntisopimuksessa työskentelevien asemaa monella tavalla. Arvoisa pääministeri, te sanoitte sunnuntaina radion Pääministerin haastattelutunnilla, että te ette ole kuullut kenenkään esittäneen nollatuntisopimusten kieltämistä lailla ja että nollatuntisopimusten kieltäminen ei ole kenenkään intresseissä. Arvoisa pääministeri, pidän tätä kansalaisaloitteen unohtamista suuren kuuntelijajoukon edessä suorastaan loukkauksena niitä yli 63 000:ta kansalaista kohtaan, jotka ovat tämän lakialoitteen nollasopimusten kieltämiseksi allekirjoittaneet. Miten teiltä on mennyt ohi tällainen kansanliike, (Puhemies koputtaa) ja mitä nyt vastaatte näille yli 63 000 allekirjoittaneelle?

16.35 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tuossa Pääministerin haastattelutunnin kysymyksessä keskusteltiin työmarkkinajärjestöjen ja hallituksen yhteistyöstä ja niistä keskusteluista, ja näihin keskusteluihin viittasin. Eli me otamme osana tätä aktiivista työvoimapolitiikkaa esille työmarkkinajärjestöjen pyynnöstä myöskin pelisääntöjen laatimisen nollatuntisopimukseen. Noissa keskusteluissa ei noussut

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

vaatimusta siitä, että ne kokonaan kiellettäisiin, vaan nähtiin, että joissakin tilanteissa ne ovat hyvinkin toimivia. Mutta näissä pelisäännöissä on runsaasti puutteita, jotka hallitus on luvannut työryhmyöskentelyssä käydä läpi ja löytää niihin selkeän ratkaisun.

Olen toki tietoinen kansalaisaloitteesta, enkä viitannut millään tavalla siihen vastauksesani Pääministerin haastattelutunnilla.

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä tästä aiheesta, ilmoittautumaan.

16.36 Kari Uotila vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On hyvä, että näin vastasitte, arvoisa pääministeri, koska monet tämän kansalaisaloitteen takana olevat tahot ja ihmiset ovat todella ihmetelleet tätä Pääministerin haastattelutunnilla ollutta mielipidettänne. Siinä keskustelussa tuli esiin niitä pyrkimyksiä, joilla nollatuntisopimuksien alla työskentelevien asemaa voitaisiin parantaa, mutta ne ovat jäämässä kuitenkin varsin vaatimattomiksi.

Olemme juuri saaneet Tilastokeskuksen arvion siitä, että Suomessa EU:n köyhyysrajan alapuolella elää 660 000 suomalaista kansalaista eli 12 prosenttia väestöstä. Siellä on joukossa varmasti niitä, jotka joutuvat tekemään niin vähän työtunteja, saavat niin vähän työtunteja ja palkkaa, että joutuvat köyhyysrajan alle. Kertokaa nyt, arvoisa pääministeri ja muut ministerit, mitä konkreettista aiotte tehdä ja nopeasti näiden patkätöissä ja nollatuntisopimuksissa olevien aseman parantamiseksi.

16.37 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Me olemme luvanneet reilut pelisäännöt nollatuntisopimuksiin, ja olen tavanut kansalaisaloitteen tekijät. Heidän kanssaan on käyty asiallinen keskustelu. Me olemme käyneet keskustelua myös työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan puheenjohtajan kanssa siitä. Meillä on kaikilla yhteisymmärrys siitä, että pelisäännöt tarvitaan. Tiedän, että tämä kansalaisaloite lähtee siitä, että siellä on 18 tunnin raja ja esitys siitä, ja tiedän, että on esitetty näitten nollatuntisopimuksien kieltämistä, mutta hallitus ei ole missään vaiheessa sellaisesta puhunut, ja meidän ymmärryksemme on, että me haemme reiluja pelisääntöjä, jotka mahdollistavat myös työn tarjoamisen. Tästä on minun ymmärtääkseni hyvä yhteisymmärrys ainakin valiokunnan puheenjohtajan kanssa — käytiin eilen tätä keskustelua — siitä, että tämä on se käsitys, ja me autamme myös valiokuntaa, tehdään yhteistyötä siinä, että meillä on virkamies, joka koko ajan kommunikoi tässä asiassa. Hallitus on luvannut nämä pelisäännöt, ja pelisäännöt tulevat.

16.38 Li Andersson vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Syy, minkä takia tämä aloite on edennyt eduskuntaan asti, on se, että nimenomaan pelisääntöjen puute aiheuttaa hyvin suuria ongelmia suomalaisilla työmarkkinoilla tällä hetkellä, myöskin ongelmia monen patkätöläisen arjessa. Nollatuntisopimusten ongelmat eivät liity ainoastaan karensijärjestelmiin, joista on puhuttu julkisuudessa aika paljon, vaan myöskin siihen, että työnantajalla on mahdollisuus esimerkiksi kokonaan kiertää lakisääteistä työsuhteturvaa sellaisissa tilanteissa, joissa esimerkiksi on erimielisyys työnantajan ja työntekijän välillä. Nollatuntisopimuksilla työskentelevät ovat hyvin usein myöskin patkätöläisiä, joiden tulot jäävät hyvin pieniksi johtuen siitä, että työtunteja ei ole riittävästi. Minusta on hienoa, jos hallitus nyt on ymmärtänyt, että tarvitaan parempia pelisääntöjä, mutta jäin vielä kai-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

paamaan konkretiaa, eli jos tämä 18 tunnin vähimmäisviikkotyöaika ei riitä, niin mitkä ovat ne konkreettiset pelisäännöt, (Puhemies koputtaa) jotka hallitus nyt tulee esittämään?

16.39 Pääministeri Juha Sipilä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Se, mistä tässä työmarkkinajärjestöjen kanssa käydyssä keskustelussa konkreettisesti puhuttiin, oli esimerkiksi tällainen tilanne, kun nollatuntisopimuksella ei työntekijälle ole tullut pitkään aikaan toimeksiantoja ja työntekijä haluaa irtisanoa sen sopimuksensa, joka ei ole käytännössä johtanut hänelle työtehtäviin. Siitä seuraa karenssi tuossa ansiosidonnaisessa työttömyysturvassa, ja tämä on selvä epäkohta, ja tässä oikeastaan kaikki pöydän ääressä nyökyttelivät. Eli ymmärsin, että täältä löytyy konkreettisia asioita, joissa päästään eteenpäin, mutta hallitus ei toki ole kirjoittanut valmiiksi työryhmälle agenda, jonka mukaiseen lopputulokseen pitää päästä, vaan työryhmä käy läpi puutteet ja hallitus sitten toimii lopputuloksen mukaisesti.

16.40 Kaj Turunen ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aivan niin kuin ministeri Lindström sanoi, tähän on tulossa pelisäännöt, ja se on äärimmäisen tärkeä juttu — viitataan nyt pääministerin puheeseen siitä, että näitä puutteita korjataan.

Mutta itse tämä asia, nollatuntisopimukset, ei välttämättä ole ihan huono, kun se mahdollistaa työntekijälle useamman työnantajan käytön. Tämmöisessä tilanteessa, (Välihuutoja vasemmalta) että on useampi työsopimus, työntekijä voi saada useamman viikoittaisen työtunnin ja sitä kautta parantaa ansiotasoaan. Minä kysyisinkin nyt ministeri Lindströmilta: nyt kun tätä TE-keskuksien työnhakuakin parannetaan, niin otetaanko tässä parannustyössä huomioon se, että työntekijällä voi olla useampia työnantajia, ja vaikka viikoittainen tuntimäärä ei olisi kovin iso, näistä kuitenkin muodostuisi työntekijälle riittävä viikotuntimäärä?

16.41 Oikeus- ja työministeri Jari Lindström (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Koetin ensimmäisessä puheenvuorossani aukaista sitä, mitä tarkoittaa pelisääntöjen luominen. Se tarkoittaa toisaalta sitä, mihin pääministerikin viittasi, liittyen yhteiseen huoleen tästä epäoikeudenmukaiseksi koetusta karenssista, mutta toisaalta on sitten tämä, mitä edustaja Turunen sanoi, että pitää jättää tilaa sille, että on mahdollisuus, että me emme rakenna systeemiä, joka estää työllistymisen. Siitä lähtökohdasta lähdetään rakentelemaan näitä pelisääntöjä. Se on tässä se pointti: ei estetä työllistymistä, mutta rakennetaan pelisäännöt.

16.42 Anna Kontula vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! On totta, että jokaisessa tilanteessa nollasopimus ei ole huono asia, mutta on vaikea kuvitella, mikä olisi se tilanne, jossa siitä todellisuudessa on lisäarvoa. Meillä on esimerkiksi henkilöstövuokrausyrityksissä sellaisia, joissa kaikilla on nollatuntisopimukset, ja sitten aivan samalla toimenkuvalla henkilöstövuokrausyrityksiä, joissa kellään ei tarvita nollatuntisopimuksia. Kun me tiedämme, että meillä on joku järjestelmä, josta varmasti on joillekin haittaa mutta ei kenellekään erityistä hyötyä, miksi me emme voisi sellaista järjestelmää kieltää? Merkittävä osa nollatuntisopimuksilla työskentelevistä ihmisistä on pitkään työskennellyt koeaikaista työaikaa. Siitä huolimatta heillä ei ole mahdollisuutta esimerkiksi sairastumiseen siinä pelossa, että työtunnit lakkaavat siihen. Jos työnantajalla on tarjota nolla tuntia, miksi ylipäätään sopia työsopimuksia?

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

16.43 **Oikeus- ja työministeri Jari Lindström** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tässä on kyse siitä, että voi olla ihmisiä, jotka vapaaehtoisesti ilmoittavat, että haluavat tämmöisen nollatuntisopimuksen siinä elämäntilanteessa, missä ovat. Pitäisikö meidän estää se? Minun mielestäni ei. Kun meillä on muutenkin valtavasti työttömyyttä tässä maassa, niin miksi me rakentaisimme sellaisen systeemin, joka estäisi sen? En minä millään lailla sitä puolustele, pääsääntöisesti siellä on ollut todella paljon ongelmia — viitataan nyt vaikka tähän epäoikeudenmukaiseen karenssijärjestelmään — mutta nyt ollaan rakentamassa pelisääntöjä, ja minun mielestäni silloin mennään iso askel eteenpäin. Tästä toivottavasti on kaikilla yhteisymmärrys.

Kysymyksen käsittely päättyi.

2.4. Suullinen kysymys perhevapaiden uudistamisesta (Mikaela Nylander r)

Suullinen kysymys SKT 111/2016 vp

Suullinen kyselytunti

Puhemies Maria Lohela: Seuraava kysymys, edustaja Nylander.

Keskustelu

16.44 **Mikaela Nylander r:** Värderade talman! Svenska riksdagsgruppen har länge efterlyst en reform av familjeledigheterna och hemvårdsstödet, och vi har nu i vår alternativa budget presenterat ett konkret förslag till helhetsreform som även innehåller fyra timmar avgiftsfri småbarnspedagogik för barn över tre år.

Arvoisa puhemies! Perhevapaiden uudistaminen on välttämätöntä. Alkuviikosta julkaisimme varjobudjettimme ja esitimme konkreettisen ratkaisun perhevapaiden ja kotihoidon uudistamiseksi. Meidän mallimme on samansuuntainen mutta laajempi kuin esimerkiksi SAK:n malli, josta on keskusteltu paljon julkisuudessa. Me esitämme myös, että kaikilla yli 3-vuotiailla olisi oikeus maksuttomaan varhaiskasvatukseen 4 tuntia päivässä. Mielestämme tarvitsemme laajaa uudistusta, joka tarkastelee perhepolitiikkaa kokonaisuutena, siksi haluamme kytkeä tähän myös varhaiskasvatusta. Pitääkö paikkansa, pääministeri Sipilä, ymmärsinkö oikein, että hallitus on nyt käynnistämässä työtä perhevapaiden uudistamiseksi? Onko tämä päätös jo tehty?

16.45 **Pääministeri Juha Sipilä** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Tämä on uudistus, joka yleensä keskustelussa kohdistuu esimerkiksi pelkästään kotihoidon tukeen. Siitä siinä ei saa olla kysymys. (Mikaela Nylander: Ei!) Me lähdemme siitä, että pitää olla valinnanvapautta myöskin tässä asiassa.

Siitä olen samaa mieltä, että tämä asiakokonaisuus on sellainen, joka pitkässä juoksussa pitää huolellisesti valmistella ja uudistaa. Hallitus ei ole tehnyt päätöstä tämän uudistuksen valmistelusta, mutta se, mitä nyt tapahtuu — tulee erilaisia malleja ja keskustellaan — on minusta hyvää pohjustusta siihen, että ensi vaalikaudella voitaisiin sitten uudistus tehdä. Se tuskien enää ehtii tämän vaalikauden aikana valmiiksi, mutta nyt on hyvä käydä laaja, perusteellinen keskustelu siitä, mitä ja miten se pitäisi tehdä.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Puhemies Maria Lohela: Pyydän niitä edustajia, jotka haluavat esittää lisäkysymyksiä, ilmoittautumaan.

16.46 Mikaela Nylander r (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Me tiedämme kaikki ne haitat ja kielteiset vaikutukset, joita nykymallilla on esimerkiksi tasa-arvoon, naisten palkka- ja eläkekehitykseen ynnä muuta. Jos hallitus ei aio nyt tällä kaudella tarttua tähän uudistamistyöhön, niin mietin, miten aiotte sitten puuttua näihin epäkohtiin. Onko näin, että hallitus nyt vain keskustelee eri malleista kolme vuotta, kaksi ja puoli vuotta, mitä tässä on jäljellä, ja ei tee mitään uudistamistyötä?

Haluaisin myös kysyä ministeri Grahn-Laasoselta: onko mahdollista, kun hallitus nyt sitten keskustelee malleista, kytkeä tämä varhaiskasvatus tähän kokonaisuuteen? Se olisi äärimmäisen tärkeää.

Puhemies Maria Lohela: Tuli kysymyksiä useampaan suuntaan. — Ministeri Grahn-Laasonen.

16.47 Opetus- ja kulttuuriministeri Sanni Grahn-Laasonen (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pidän erittäin tärkeänä sitä, että käydään laajaa keskustelua perhevapaajärjestelmän uudistamisesta, ja aivan varmaa on, että puolueilla on erilaisia näkemyksiä siitä, millainen uudistus tarvitaan ja millaisella aikataululla siinä voidaan edetä. Pidän myöskin ihan keskeisenä sitä, että tähän keskusteluun kytketään varhaiskasvatus ja sen kehittäminen tiiviisti. Nyt eletään siinä mielessä hyviä aikoja, että varhaiskasvatussuunnitelmien perusteet on juuri hyväksytty Opetushallituksessa, mikä antaa ison mahdollisuuden varhaiskasvatuksen pedagogiikan vahvistamiselle ja sen laadun parantamiselle. Sen lisäksi tarvitaan keskustelua siitä, millä tavalla voidaan nostaa varhaiskasvatukseen osallistumisen astetta, koska se vähentää muun muassa syrjäytymistä.

16.48 Sari Essayah kd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kotihoidon tuki on ollut juuri se, joka on mahdollistanut perheiden valinnanvapauden, ja tällaiset erilaiset kiintiömallit, 6+6+6 ynnä muut, ovat sellaisia, jotka nimenomaan rajoittavat sitä perheiden omaa valinnanvapautta. Naisten ja miesten välinen palkkaero työmarkkinoilla on tosiasiassa, ja se osaltaan johtaa siihen, että naiset käyttävät kotihoidon tukea enemmän kuin miehet. Olisinkin kysynyt: millä tavalla hallitus aikoo naisvaltaisilla aloilla korvata näitä erilaisia vanhempainvapaiden kustannuksia? Minusta on väärin, että tätä asiaa yritetään hoitaa ikään kuin takaoven kautta rajoittamalla perheitten todellista valinnanvapautta. Annetaan perheitten päättää näistä asioista siellä keittiönpöydän ääressä eikä ruveta täältä käsin päättämään heidän puolestaan. Mutta on tärkeää, että naisvaltaiset alat eivät yksistään joudu kantamaan kustannusrasitetta näistä vanhempainvapaista. Mitä hallitus tässä asiassa pyrkii tekemään ja on kenties jo ehkä tehnyt?

16.49 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Hallitus ja sitä kautta myös eduskunta on hyväksynyt hallituksen esityksen, jossa työnantajille tulee 2 500 euron kertakorvaus tasaamaan tätä äitiyden ja vanhemmuuden kustannusten eroa nimenomaan työnantajalle. Tämä on tehty, tämä on ihan lain kirjain, ja myös eurot ovat olemassa.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Toisekseen edustaja Nylanderin ja edustaja Essayahin kysymykset: Samasta aihepiiristä on monta eri näkökulmaa. Toivon, että kun tätä keskustelua jatkossakin varmuudella käydään ja on näitä erilaisia kielteisiä asioita tasa-arvoon liittyen, eläkekarttumaan liittyen, aina muistettaisiin myös vanhemmuuden ja lapsen etu. Esimerkiksi keskustelu kotihoidon tuesta on ymmärrettävä, mutta sekin pitää muistaa, että me olemme aikoinaan perustaneet järjestelmän osaksi meidän päivähoitojärjestelmää ja — kuten nykyisin pitää lausua — varhaiskasvatusjärjestelmää. Tälläkin näkökulmalla on iso merkitys siinä, miten tätä kokonaisuutta lähestytään (Puhemies koputtaa) lapsen edun näkökulmasta.

16.50 Paavo Arhinmäki vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Lapsella pitää olla oikeus molempien vanhempien — silloin kun ne on — hoitoon ja hoivaan. Se on myös isän oikeus ja se on äidin oikeus: mahdollisuus olla lapsen kanssa kotona ja hoitaa lasta.

Viime hallituskaudella hallitus teki merkittävän parannuksen: isälle tuli kaksi viikkoa lisää korvamerkittyä vanhempainvapaata, ja järjestelmää myös joustavoitettiin niin, että sitä voi käyttää joustavasti siihen asti, kun lapsi on kahden vuoden ikäinen. Tämä on lisännyt sitä, että isät käyttävät vanhempainvapaita — sitä ovat käyttäneet muun muassa monet kansanedustajat jo tämän kauden aikana. Jos katsoo sitten sitä osaa, joka on vapaasti valittavissa vanhempien välillä, niin vain 3 prosenttia siitä on isien käyttämää, 97 prosenttia äitien käyttämää, ja nyt kysymykseni kuuluukin: jos te ette saa kokonaisuudistusta aikaan, eikö pitäisi tehdä ainakin pieniä samanlaisia askeleita (Puhemies koputtaa) kuin edellinen hallitus teki, (Puhemies koputtaa) jotta saadaan tasa-arvoa edistettyä?

16.52 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kiitos edelliselle hallitukselle siitä, että mahdollistettiin, lisättiin valinnanvapautta. Nämä samat luvut voi nähdä niinkin, että nämä toimenpiteet, joita tuolloin tehtiin, ovat lisänneet isien (Paavo Arhinmäki: Kyllä!) osallistumista lasten hoitoon ja hoivaan. Ja kiitos, edustaja Arhinmäki, siitä, että totesitte tämänkin, että esimerkiksi kansanedustajat ovat tätä mahdollisuutta käyttäneet — esimerkiksi kun näissä asioissa on merkitystä.

Se, mitä tapahtuu perhepolitiikan sisällä: Meillä on painopisteenä ollut ja tulee olemaan palvelujen parantaminen, ja meillä on muutosohjelma menossa, joka on jalkautumassa kenttävaiheeseen. Mutta mahdollisista liikkeistä, mahdollisista muutoksista, perhevapaa-järjestelmässä on sitten hallituksen yhteinen päätöksenteko. Se ei ole vielä niin pitkällä, että pystyisi tässä vaiheessa kertomaan tämän (Puhemies koputtaa) enempää.

16.53 Tytti Tuppurainen sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ensi maanantaina on naisten tilipäivä. Se on naisten palkkapäivä, joka kertoo siitä, että naisten ja miesten palkkaerot ovat edelleen sietämättömät 17 prosenttia. Jos verrataan naisten ja miesten vuosituloja, niin se on kuulkaa niin, että naisten palkanmaksu päättyy lokakuun lopussa. Onko tämä oikein? Tämä ei tietenkään ole missään tapauksessa oikein. Naiset ja miehet ansaitsevat saman palkan, ja tätä asiaa täytyy korjata. Tätä täytyy korjata rakenteellisilla toimilla purkaen työmarkkinoitten sukupuolittuneita rakenteita, sitä jakoa naisten ja miesten töihin, ja tätä täytyy purkaa myös uudistamalla perhevapaita.

Hyvä hallitus, tämä teidän 2 500 euroanne äidin työnantajalle ei auta yhtään mitään. (Välihuutoja) Päinvastoin se vain betonoi niitä työmarkkinoitten sukupuolittuneita raken-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

teita (Hälinää — Puhemies koputtaa) eikä mene sinne rakenteisiin, joilla purettaisiin tätä epätasa-arvoisuutta. (Eduskunnasta: Mikä on vaihtoehto?) Minä haluaisin kysyä teiltä, arvoisa pääministeri (Puhemies koputtaa) Juha Sipilä: Onko teistä oikein, että naisten ja miesten palkkaerot ovat edelleen 17 prosenttia? Mitä te aiotte tehdä todella samapalkkaisuuden edistämiseksi?

16.54 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Olipa kaunista puhetta asiasta, josta tämä hallitus on saanut myönteistä palautetta. (Outi Alanko-Kahiluoto: Keneltä?) Yrittäjät, jotka saavat sen 2 500 euroa, sanovat, että tämä on toimenpide, jolla liikutaan juuri siihen suuntaan kuin pitää, helpotetaan naisen työmarkkina-asemaa sillä, että työnantaja saa tämän 2 500 euroa. Toisekseen, teidän kysymyksessänne, edustaja Tuppurainen, on juuri se teidän lähestymisnäkökulmanne, se yksi näkökulma tähän kokonaisuuteen. Vanhemman, äidin palkkatason, kaiken ohella pitää muistuttaa siitä ydinasiasta, lapsesta.

Arvoisa puhemies! Hallituksella on samapalkkaisuusohjelma yhteistyössä työmarkkinajärjestöjen kanssa, jolla nimenomaan pyritään siihen, että tuo naisen euro olisi jatkossa lähempänä miesten euroa. Sekin pitää muistaa, että iso rooli tässä on työmarkkinajärjestöillä ja heidän sopimusmalleillaan.

16.55 Jani Toivola vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kun puhutaan perhevapaiden uudistamisesta, niin on tärkeää muistaa, että meillä on hyvin erilaisia perheitä. Tämä monimuotoisuus on myöskin siinä tulevaisuuden mallissa todella tärkeää ottaa huomioon, ja toivottavasti valmistelu etenisi mahdollisimman nopeasti.

Samaan aikaan tässä kohtaa on tärkeää tarkastella erilaisia ryhmiä tänään, tässä ja nyt. Yksi räikeä kohta meidän lainsäädännössämme on tällä hetkellä isät, jotka hoitavat yksin lasta kotona. Nimittäin nämä isät eivät tällä hetkellä ole oikeutettuja minkäänlaiseen vanhempainvapaaseen tai myöskään minkäänlaisiin etuuksiin, koska tuo vanhemmuus ja etuudet on sidottu äitiin. Keskustelin viime viikolla isän kanssa, joka tällä hetkellä hoitaa kotonaan neljä kuukautta vanhaa tytärtä vailla minkäänlaista tukijärjestelmää. Hän on kolme kertaa käynyt prosessin läpi Kelan kanssa, ja tämä on tällä hetkellä lain tulkinta. Olosuhteista johtuen äiti ei osallistu lapsen hoitoon millään tavalla. Isä ei halunnut antaa lasta adoptioon tai pois, joten hän halusi kantaa vastuun omasta vanhemmuudestaan, mutta tällä hetkellä hän tekee sitä täysin oman tukiverkkonsa varassa. Haluan kysyä hallitukselta: kuinka nopeasti voidaan tarttua tähän räikeään epäkohtaan ja tehdä muutos? Tämä oli olemassa liitännäislakeihin liittyen, avioliittolakiin. (Puhemies koputtaa) Tällä hetkellä esityksessä sitä ei ole, mutta se täytyisi saada mahdollisimman nopeasti käytäntöön.

16.56 Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Toivola otti esille asian, joka on työpöydällä, se on valmistelussa. Siihen, millainen on sitten hallituksen esitys, sen lopullinen sisältö, minä en pysty vielä tänään, tässä ja nyt vastausta antamaan. Mutta tämä epäkohta, jonka nostatte esiin, kertoo siitä, minkälainen tarve muun muassa on meillä lainsäädännön muutoksiin. Perheiden monimuotoisuus on asia, joka ei ole riittävällä tavalla nykyisessä lainsäädännössä olemassa, mutta tätä työtä tehdään.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

16.57 **Anders Adlercreutz r** (vastauspuheenvuoro): Värderade talman, arvoisa puhemies! Ministeri Rehulan mainitsema 2 500 euroa on toki hyvä asia, mutta se on helppo ratkaisu, se on laastari silloin, kun ei uskalleta tai haluta tarttua rakenteellisiin ongelmiin.

Hallituksella on tavoite päästä 78 prosentin työllisyysasteeseen. Erityisesti naisten osalta ollaan kaukana tästä tavoitteesta. Kun vertaa meitä muihin Pohjoismaihin, niin tilanne on erityisen huono. Onko todellakin niin, että tulkitaan hallitusohjelmaa sillä tavalla mekaanisesti, että koska siinä ei ole erikseen kirjoitettu tätä uudistusta, niin siihen ei uskalleta tai haluta tarttua, vaikka hallituksen sisältä kyllä kiitettävästi asia on yritetty nostaa esille? Eikö nyt olisi syytä pohtia hallitusohjelmaa strategisesti ja soveltaa sitä tilanteen vaatiman vakavuuden mukaan?

16.58 **Perhe- ja peruspalveluministeri Juha Rehula** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja ottaa tästä kokonaisuudesta — perhevapaa, tasa-arvo, lapsen etu osana varhaiskasvatusta, kotihoidon tuki, varhaiskasvatusjärjestelmän sisältöydin — yhden nurkan esiin.

Tämä hallitus on päättänyt hallitusohjelmassaan 26 kärkihankkeesta yhtenä tavoitteena saada meidän lapsiperheiden perhepalvelut sellaiselle tasolle, että lastensuojeluun kyettäisiin nykyistä paremmin puuttumaan, että me saisimme tämän vauvanaoloajan, nuoruudenajan palvelun paremmalle tasolle. Me panostamme tähän.

Toisekseen edustaja lähestyy asiaa niin, että yhtä nurkkaa liikuttamalla koko asia ratkeaa. Esimerkiksi tuo teidän mallinne, mistä tämä kysymys alkoi: tuo ei ole ihan ilmainen, ja jostakin pitää tulla taho, joka myös rahoittaa nämä hyvät muutokset. (Anders Adlercreutz: RKP:n varjobudjetti!)

Kysymyksen käsittely päättyi.

Kyselytunti päättyi.

3. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 199/2016 vp

Valiokunnan mietintö StVM 22/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Puhemies Maria Lohela: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 3. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintö StVM 22/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotuksen sisällöstä.

Siirrytään yleiskeskusteluun, ensimmäisen puheenvuoron käyttää valiokunnan puheenjohtaja edustaja Haatainen.

Keskustelu

17.01 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä on hallituksen esitys laiksi sairausvakuutuslain muuttamisesta. Tämä esitys koskee työntekijöiden sosiaaliturvamaksujen alentamista. Vuosina 2017—2019 niitä tullaan alentamaan noin 1 prosenttiyksiköllä kunakin vuonna. Vuonna 2020 alennus on 0,58 prosenttiyksikö-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

köä, ja sen suuruisena alennus jää sitten pysyväksi. Nämä alennukset eivät ole kumulatiivisia vaan koskevat kutakin vuotta kerrallaan. Tämä on osa työmarkkinoiden keskusjärjestöjen solmimaa kilpailukyky sopimusta.

Sairausvakuutusrahastoon syntyy vuosina 2017—2019 tämän maksun alennuksesta johdun 706—882 miljoonan suuruinen ja vuodesta 2020 alkaen 541 miljoonan euron vuosittainen vaje, joka tullaan korvaamaan valtion varoista.

Valiokunta pitää kannatettavana, että hallitus esittää tämän maksurasituksen kasvun hyvittämistä erillisratkaisulla myös niille palkansaaajille ja yrittäjille, jotka eivät maksa tuloistaan valtion- tai kunnallisveroa eivätkä siten saa kompensatiota verotuksen avulla. Verotuksen sijasta hyvitys tehdään sairausvakuutuksen puolella siten, että alle 14 000 euroa vuodessa ansaitsevat vapautetaan kokonaan sairausvakuutuksen päivärahmaksun maksamisesta. Näin työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen korotukset eivät pienennä pientä työ- ja yrittäjätuloa saavien nettotuloja. Valtion maksuosuutta sairaanhoitovakuutuksesta kasvatetaan tämän vapautuksen johdosta esityksen mukaan 63 miljoonalla eurolla. Nyt kuitenkin vuoden 2017 talousarvioesityksessä hyvitykseen onkin varattu vain 30 miljoonaa euroa, mutta valiokunnan saaman selvityksen mukaan talousarviota tullaan täydentävässä hallituksessa esityksessä täydentämään ja osoittamaan lisärahoitusta 33 miljoonaa euroa.

Valiokunta hyväksyy tämän esitetyn kompensatiomallin, mutta samalla valiokunta huomauttaa, että sairausvakuutuksen kautta toteutettavaan hyvitykseen sisältyy nyt ristiriita maksujen ja etuuksien vastaavuutta koskevan varsinaisen vakuutusperiaatteen kanssa. Lisäksi tämä malli saattaa muodostaa kannustinloukun 14 000 euron vuositulojen kohdalle, mutta valiokunnan saamien lausuntojen mukaan tämän kannustinvaikutuksen arvioidaan kuitenkin käytännössä jäävän pieneksi.

Valiokunta myös ehdottaa, että lakiehdotuksen voimassaolosäännöksen 5 momentti poistetaan tarpeettomana.

Tähän mietintöön sisältyy kaksi vastalauseita. Toinen on hylkäsesityksen sisältävä vastalause ja toinen pelkän lausuman sisältävä vastalause.

17.04 Eeva-Johanna Eloranta sd: Arvoisa puhemies! Tällä hallituksen esityksellä on tarkoitus kompensoida pienituloisille palkansaaajille noita kilpailukyky sopimuksen kompensatioksi tehtyjä veronalennuksia. Alun perin tosiaan arvioitiin, että tähän riittää 30 miljoonaa, mutta lopulta kompensatio ilmeisesti tulee nousemaan tuohon 63 miljoonaan euroon, niin kuin valiokunnan puheenjohtaja tuossa äsken totesi. Tämä kompensatio ei kuitenkaan näytä riittävän, vaan alle 1 000 euron kuukausituloilla palkansaaajien ostovoima tulee arvioiden mukaan laskemaan, ja vastaavasti ostovoiman kasvu on prosentuaalisesti suurinta silloin, kun kuukausitulot ovat yli 7 500 euroa kuukaudessa. Eliikkä hyvä osaiset nyt tulevat hyötymään taas enemmän.

Nämä arviot perustuvat toki ennusteisiin, ja olisikin tärkeää ja oikeudenmukaista, että vaikutuksia arvioidaan tarkemmin, kun esitetyt muutokset sairausvakuutukseen ja verotukseen ovat tulleet voimaan. Olisin toivonut, että ministeri olisi ollut täällä vastaamassa siihen, aiotaanko tällainen arvio tehdä.

Hallituspuolueet myös antoivat lähetekeskustelussa ymmärtää, että tämä paketti kohdistuisi etuuksien saajiin. Näinhän ei ole, vaan päinvastoin hallitus leikkaa etuuksien saajilta myös kansaneläkeindeksiä 0,85 prosentin verran ja itse asiassa enemmän, sillä indeksi myös jäädytetään tälle alemmalle tasolle.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

17.05 Arja Juvonen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kilpailukyky sopimuksen perusteella työnantajien työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksuja siirretään palkansaajien maksettavaksi. Palkansaajien maksurasituksen lisääntyminen otetaan vähennyksinä huomioon verotuksessa. Verohelpotuksilla voidaan turvata palkansaajien ostovoiman ja samalla kotimaisen kysynnän säilyminen.

Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää kannatettavana, että hallitus esittää maksurasituksen kasvun hyvittämistä erillisratkaisulla myös niille palkansaajille ja yrittäjille, jotka eivät maksa tuloistaan valtion- tai kunnallisveroa eivätkä siten saa kompensatiota verotuksen avulla. Verotuksen sijasta hyvitys tehdään sairausvakuutuksen puolella siten, että alle 14 000 euroa vuodessa ansaitsevat vapautetaan kokonaan sairausvakuutuksen päivärahamaksun maksamisesta. Näin työeläke- ja työttömyysvakuutusmaksujen korotukset eivät pienennä pientä työ- tai yrittäjätuloa saavien nettotuloja.

Valtion maksuosuutta sairaanhoitovakuutuksesta kasvatetaan tämän vapautuksen johdosta esityksen mukaan 63 miljoonaa euroa. Vuoden 2017 talousarvioesityksessä hyvitykseen on varattu 30 miljoonaa euroa, ja talousarviota täydentävässä hallituksen esityksessä on tarkoitus osoittaa sairausvakuutukseen vielä lisärahoitusta 33 miljoonaa euroa.

Valiokunnan saaman selvityksen mukaan hyvityksen vaatimaa valtionosuutta ei ole tarkoitus rahoittaa sosiaaliturvaan kohdistuvilla uusilla leikkauksilla, ja tämä on tärkeä asia vielä edelleen tässä toistaa.

17.07 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Perusasiahan tässä hallituksen esityksessä on se, että lasketaan työllistämisen sivukustannuksia. Tämä on siinä mielessä oikea suunta, että Suomessa on kallista työllistää — ei siksi, että palkat olisivat mahdollittoman suuria kansainvälisesti vertaillen, vaan siksi, että työn sivukulut ovat. Pienikin muutos sivukuluihin voi vaikuttaa positiivisesti työllisyyteen, ja erityisen toivottavaa olisi, että se vaikuttaisi vientiteollisuuden työllisyyteen.

Valiokunta on esittänyt muutoksia ja tarkennuksia alkuperäiseen esitykseen, mikä on hyvä asia, koska valiokunnan tehtävähän on asiantuntijoita kuultuaan tehdä asiasta lopullinen esitys.

Nämä kompensaatiot pienituloisille tehtäväksi ovat erityisen positiivinen merkki tässä esityksessä.

Perusasia, josta toivottavasti eduskunta on hallituksen kanssa yksimielinen, on se, että työllistäjiä tarvitaan tähän maahan lisää.

17.08 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Valiokunnan puheenjohtaja esitti valiokunnan mietinnön asiasta, ja omalta osaltani esittelen nyt sosialidemokraattien ja vihreiden tekemän vastalauseen asiasta. Olemme jättäneet tästä vastalauseen lausumaehdotuksen, joka sitten lopullisesti esityksenä tulee seuraavassa käsittelyssä.

Kilpailukyky sopimuksella työnantajien maksurasitusta siirretään palkansaajille ja samalla palkansaajien verotusta kevennetään. Koska veronkevennyksiä ei ole mahdollista kohdentaa palkansaajille, jotka eivät maksa tuloistaan valtion- tai kunnallisveroa, hallitus esittää pientä palkkatuloa saavien päivärahamaksuun 63 miljoonan euron kevennystä, jolla hyvitetään kilpailukyky sopimuksen mukaista maksujen korotuksista aiheutuvaa nettotulojen laskua. Hallitus esittää, että alle 14 000 euroa vuodessa ansaitsevalta ei peritä sairausvakuutuksen päivärahamaksua. Arvioiden mukaan näin kompensoidaan kilpailukyky sopimuksesta aiheutuva alle 14 000 euroa vuodessa ansaitsevien maksurasituksen nousu. Kui-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

tenkaan kompensatio ei näytä riittävän, vaan alle 1 000 euron kuukausituloilla palkansaajien ostovoima tulee joidenkin arvioiden mukaan laskemaan. Vastaavasti ostovoiman kasvu on prosentuaalisesti suurinta, kun kuukausitulot ovat yli 7 500 euroa kuukaudessa. Kaikki laskelmat perustuvat tässä vaiheessa ennusteisiin, joten oikeudenmukaisuuden toteutumiseksi vaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin, kun kaikki esitetyt muutokset sairausvakuutukseen ja verotukseen ovat tulleet voimaan.

Lausumaehdotuksemme on, että eduskunta edellyttää, että esityksen vaikutukset pienituloisten palkansaajien ostovoimaan arvioidaan uudelleen viimeistään vuoden 2017 alussa ja tehdään tarvittavat muutokset, jotta veronalennuksia vastaava hyöty kohdentuu myös pienituloisille palkansaajille. Tässä yhteydessä haluan myös todeta sen, että valiokunnassa annettiin tieto siitä ja ymmärrys siitä, että tämä kompensatio 33 miljoonaa euroa tullaan toteuttamaan lisätalousarviossa, ja näkemyksemme mukaan, joka liittyy myös tähän vastalauseeseen, on ehdottoman tärkeää, että hallitus ei tee sosiaaliturvaan liittyviä lisäleikkauksia korvatakseen tämän 33 miljoonan euron lisäkustannuksen tulevassa budjetissaan.

Tämän lisäksi haluaisin myös todeta sen, että tämän asian yhteydessä on kuitenkin ollut todella valitettavaa se, että niin ministereiden kuin hallituspuolueidenkin osalta on useissa puheenvuoroissa annettu mielikuva siitä, että hallitus kohdentaisi 30 miljoonaa euroa kaikkein pienituloisimmille ihmisille, jotka ovat sosiaaliturvan varassa. Kun me olemme sitä useissa yhteyksissä kysyneet, niin meille on annettu ympäröivä vastaus, joittenka tulkinta on selkeästi antanut ymmärtää, että nämä kohdistuisivat sosiaaliturvan varassa oleviin ihmisiin, mutta nyt tämä lakiesitys osoittaa, että näin ei kuitenkaan ole vaan tämä kohdistuu alle 14 000 euroa vuodessa ansaitseville palkansaajille ja yrittäjille. Tästä syystä täytyy todeta, voisiko jopa todeta, että vähän harhaan tai väärinymmärrykseen on eduskuntaa tältä osin osoitettu emmekä pidä sitä mitenkään reiluna emmekä hyväksyttävänä. Mutta siltä osin tämä liittyy kiky-sopimukseen, ja hyväksymme muilta osin tämän esityksen.

17.12 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Rouva puhemies! Asia on juuri näin kuin edustaja Kiljunen tuossa sanoi. Tässä salissa on monta kertaa kuultu, että hallitus aikoo kompensoida pienituloisille kilpailukykysovimuksessa syntyvät leikkaukset ja säästöt, jotka pienituloisiin kohdistuvat, mutta tosiasia on se, että nyt sitten kun on tehty kilpailukykysovimuksen jälkeen näitä veronkevennyksiä ja samoin tämä nyt tässä käsillä oleva sairausvakuutuslain muutos, niin tässä ei kompensoida ihan kaikkein köyhimmille niitä leikkauksia, joita hallitus tekee esimerkiksi leikkaamalla ja jäädyttämällä indeksejä ja leikkaamalla esimerkiksi vaikka matkakuluja ja sairauskuluja ja niin poispäin. Eli ongelmaksi jää se, että nämä kaikkein köyhimmät suomalaiset ovat kyllä nyt jääneet tässä nuolemaan näppejään. Tämän vuoksi me vihreät olemme tehneet omassa vaihtoehtobudjetissamme semmoisen esityksen, mikä hallituksen olisi pitänyt tuoda, huomattavasti suuremman noston tähän kunnallisveron perusvähennyksen alarajaan, koska sen korottaminen olisi hyvä keino meidän mielestämme vähentää köyhyyttä ja kaventaa tuloeroja, koska se kohdistuisi palkkatulojen lisäksi etuuksiin ja eläkkeisiin.

Mutta muuten yhdyn siis tähän, mitä aikaisemmat puhujat ovat tästä sanoneet, edustaja Kiljunen erityisesti, ja kyllä edellytän, että hallitus ei kohdista uusia leikkauksia sinne sosiaalietuuksiin. Tästä on meille valiokunnassa jonkinlainen lupaus annettu, ja kyllä tulemme oppositiossa tarkkaan vahtimaan, että tästä lupauksesta pidetään kiinni, koska kaikkein eniten ovat nyt kärsineet tällä hallituskaudella nimenomaan kaikkein pienituloisimmat.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

17.15 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Hallituksen esitys ottaa aivan oikein sellaisen otteen, jolla pyritään työllisyyttä parantamaan aste asteelta vähitellen ja varmoilla toimenpiteillä. Jos me lähdemme veroastetta nostamaan, se on kaikkein pahinta myrkkyä meidän kilpailukyvyillemme, ja jos me haluamme tähän maahan aidosti oikeaa hyvinvointia, niin meillä ei ole muuta tietä kuin saada työllisyyslukuja nousemaan sinne tavoitteeksi asetettuun, että työllisten määrä olisi se tavoiteltu 72 prosenttia työvoimasta. Siinä tiellä ollaan parhaillaan. Kuten tiedämme, viimeiset työllisyystilastot ovat olleet rohkaisevia. Toki olemme sen polun alussa. On totuuden nimissä mainittava se, että muutos on pieni, mutta kuitenkin suunta on käännetty, ja se on rohkaisevaa. Tällä tiellä pitää jatkaa.

Me saimme juuri — taisi olla eilen, vai oliko toissa päivänä — Euroopan unionin komissiosta tietopyynnön siitä, miten meidän talousarviomme ottaa huomioon tämän Suomen kansantalouden velkaantumisen ja julkisen talouden velan yleensä. Tämä on vakava varoitus siitä, että me olemme kaltevalla pinnalla. Meidän on pikkuhiljaa ja sitkeällä työllä oikaistava tämän maan taloutta, saatava työllisyyttä parannettua. Työttömyyden lasku tälle yhteiskunnalle on enemmän kuin se 5 miljardia euroa. Se on paljon, paljon enemmän niille ihmisille, jotka ovat työttömänä. Elikkä meidän täytyy totta kai nämä sosiaaliturvet ja tällaiset pitää parhaamme mukaan voimassa, mutta se aito ja oikea tie on saada ihmisille töitä. Siinä meillä on vielä iso pelto kynnettävänä, ja toivon, että tähän ison pellon kyntämiseen osallistuisi myös oppositio sillä positiivisella asenteella, että aito, ainoa tapa hoitaa ihmisten asioita parempaan asentoon on saada ihmisille töitä. On totta kai sivistisyhteiskunnan ensimmäinen tunnusmerkki, että huolehdimme heikoimmista ihmisistä parhaamme mukaan, ja siitä pidämme tiukasti kiinni, mutta iso parannus tulee sitä kautta, että saamme yhä enemmän töitä ihmisille, hyvinvointia ja ennen kaikkea ihmisille sitä kautta uutta eläketurvaa sitten aikanaan, kun eläkepäivät koittavat.

17.17 Ben Zyskowiec kok: Arvoisa rouva puhemies! Tämä nyt käsiteltävänä oleva hallituksen esitys liittyy, kuten täällä on todettu, niin sanottuun kilpailukyky sopimukseen ja siihen liittyvään veroratkaisuun. Minua on jäänyt hieman askarruttamaan sellainen peruskysymys, että mikä on vihreiden suhtautuminen tähän kilpailukyky sopimukseen. Kyseessä on kuitenkin yksi tämän vaalikauden talouden ja työllisyyden kannalta kaikista tärkeimmistä ratkaisuksista, ja vihreät nyt kuitenkin ovat — ainakin gallupeissa — suurehko puolue. Voidaan ajatella, että tällaisella suurehkolla puolueella olisi olemassa kanta tähän yhteen meidän viime aikojen tärkeimmistä talous- ja työllisyyspoliittisista ratkaisuksista. Kun olen yrittänyt tätä kantaa etsiä, niin en ole sitä oikein löytänyt.

Sanotaan, että ei voi samanaikaisesti sekä kakkua syödä että kakkua säilyttää, mutta jotenkin vain vihreille, noille median lemmikeille, onnistuu se, että samanaikaisesti voidaan kilpailukyky sopimusta vastustaa ja kilpailukyky sopimusta kannattaa. En tarkoita, että jokainen meistä olisi kauhean iloinen kilpailukyky sopimuksen yksityiskohdista, niistähän monikin meistä on hyvinkin kriittinen, mutta tähän peruskysymykseen, oliko parempi, että kilpailukyky sopimus syntyi, vai olisiko ollut parempi, että se ei olisi syntynyt, toivoisin vihreiltä vastausta. Tämä asia on tullut ajankohtaiseksi sen takia, että edustaja ja vihreiden puheenjohtaja Ville Niinistö kirjoitti kesäkuussa kilpailukyky sopimusta torjuvan kolumnin Facebookiin tai jonnekin tuonne someen, ja kuitenkin sitten täällä salissa esimerkiksi edustaja Järvinen kertoi, että vihreät kyllä ovat valmiit kilpailukyky sopimuksen hyväksymään. Nyt kysyn: kumpi on teidän kantanne?

17.19 Outi Alanko-Kahiluoto vihr: Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Zyskowiec nyt aika taitavasti tässä yrittää suunnata keskustelun johonkin muuhun kuin mistä tässä nyt keskustellaan. — Eliikä on hyvä, että nyt kompensoidaan niitä leikkauksia, joita kilpailukyky sopimus tekee kaikkein pienituloisimmille palkkatuloja nauttiville. Mutta se, mikä meidän valiokuntamme mielestä tässä oli ongelma, on se, että kun hallitus samaan aikaan leikkaa esimerkiksi takuueläkeläisiltä, jotka eivät voi työllistää itseään, niin heille ei kuitenkaan suunnata mitään hyvityksiä, jollainen olisi ollut esimerkiksi kunnallisveron perusvähennyksen nosto.

Sinänsä olen Hoskosen kanssa aivan samaa mieltä siitä, että totta kai työ on parasta sosiaaliturvaa, mutta meillä on aina joukossamme niitä, esimerkiksi jo työuran tehneitä eläkeläisiä, jotka eivät voi itseään auttaa työllä, ja heistä meidän täytyy huolehtia.

Mutta mitä tulee sitten edustaja Zyskowiecin esittämään kysymykseen, niin me vihreät olemme hyväksyneet kilpailukyky sopimusratkaisun tilanteessa, jossa katsoimme, että se on yhteiskunnan kannalta paras vaihtoehto: pääsemme eteenpäin vaikeassa tilanteessa, johon hallitus toimillaan oli yhteiskunnan ajanut. Mutta olemme koko ajan arvostelleet voimakkaasti sitä, että hallitus tämmöisellä uhkailevalla politiikalla lähti ajamaan yhteiskuntasopimusta ja sai aikaan sitten sellaisen lopputuloksen, niin huonon lopputuloksen esimerkiksi pienituloisten julkisen sektorin naistyöntekijöiden kannalta, että sellaista sopimusta ei koskaan oltaisi tehty ilman tällaista hallituksen uhkailupolitiikkaa, jota te ajoitte. Me hyväksymme kilpailukyky sopimuksesta seuraavia sellaisia toimenpiteitä, jotka parantavat ihmisten asemaa, mutta suhtaudumme hallituksen työelämäpolitiikkaan kyllä hyvin kriittisesti jatkossakin, ja toki saa siteerata meidän kritiikkiämme tätä hallituksen uhkailupolitiikkaa vastaan. Olemme edelleen sen takana.

17.21 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Minulla on ollut ilo aiemminkin keskustella edustaja Zyskowiecin kanssa siitä, mitä mieltä olemme. Me arvostamme kilpailukyky sopimuksen sisältöä, se on ilman muuta parempi kuin hallituksen aikomat pakkolait. Mutta koska hyvin moni tässä salissa, myös teidän puolueessa, edustaja Zyskowiec, tunnustaa sen, että sen vaikutukset kohdistuvat erityisesti julkisen alan pienituloisiin naisiin lomarahojen leikkauksen muodossa, olisimme odottaneet, että hallitus omilla päätöksillään olisi tehnyt sellaisia ratkaisuja, jotka olisivat heidän asemansa erityisesti parantaneet. Mutta kun päinvastoin hallituksen omat toimet ovat sen suuntaisia, että heidän asemansa vielä lisää heikkenee, niin tätä kritisoiimme ja vahvasti.

Toinen asia on se, että kukaan ei tiennyt vielä silloin, kun kilpailukyky sopimus tuli voimaan, että hallitus aikoo tehdä näinkin suuria työttömyysturvan muutoksia, näin suuria työllistymisen heikennyksiä, ja ilman muuta (Puhemies koputtaa) varaamme oikeuden kritisoida niitä.

17.22 Ben Zyskowiec kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kilpailukyky sopimuksessa on paljon ongelmallisia kohtia. Esimerkiksi minä en olisi tehnyt ratkaisua, jossa lomarahoja leikataan vain julkiselta sektorilta, koska se usein kohdistuu näihin matalapalkkaisiin naisiin, joista muun muassa edustaja Järvinen puhui.

Mutta olipa hyvä nyt kuulla edustaja Alanko-Kahiluodon sanovan, että vihreät hyväksyvät kilpailukyky sopimuksen, vaikka eivät hyväksy sitä hallituksen painostusta, joka siihen johti, ja vaikka näette, että siinä on paljon yksittäisiä ongelmallisia kohtia. Toivon, että tämä edustaja Alanko-Kahiluodon vahvistama vihreiden kanta, että kilpailukyky sopimus

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

oli parempi kuin se, että sitä ei olisi tehty, välitettäisiin myös puolueen puheenjohtaja Ville Niinistölle, koska en ole ainakaan mistään julkisuudesta huomannut, että hän olisi missään vaiheessa peruuttanut tätä kilpailukyky sopimuksen tuomitsevaa kantaa, jonka hän on siis julkaissut vihreiden sivuilla 4.6.2016.

Puhemies Maria Lohela: Sitten listalle.

17.24 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Hallitusohjelma sisältää kolme keskeistä osiota:

Ensimmäinen oli nämä säästöt, joita on nyt tehty ja joita toivon mukaan ei tarvitse enää jatkaa. Tältä osin velkaantuminen saadaan hallintaan — ja on jo saatu hallintaan siitä, mitä se oli viime vaalikaudella. Sehän oli tavattoman rajua, kun valtio velkaantui, kunnat velkaantuivat ja valtion kassa syötiin melkein tyhjäksi. Tätä politiikkaa ei enää jatketa, (Välihuutoja vasemmalta) vaan taloutta on vakautettu näillä päätöksillä. Niistä monet, jopa melkein kaikki, ovat kipeitä ja vaikeita, mutta ne ovat saaneet aikaan sen, että taloudessa on parempi näkymä.

Työelämää uudistetaan. Se on menossa koko ajan, työelämäpaketti on täällä.

Sitten vielä sote ja muut rakenneuudistukset etenevät.

Tämä on hallitusohjelman kokonaisuus. Ja mitä on tapahtunut? Meillä on siitä, mitä oli 2012—2014, tapahtunut tavaton muutos. Silloin bruttokansantuote aleni, työttömyys paheni ja investoinnit olivat jäissä ja kilpailukyky oli menetetty. Nyt nämä kaikki tekijät ovat paremmalla mallilla. Meillä on talouskasvua — ei riittävästi, mutta on kuitenkin. Ja tämä kokonaisuus, ja sen tärkeänä osana kilpailukyky sopimus, on johtanut siihen, että meillä on elinkeinoelämällä luottamus tähän maahan ja sitä kautta työllisyystilanne on paranemassa. Tässä suhteessa olen ainakin henkilökohtaisesti erittäin tyytyväinen, että kilpailukyky sopimus saatiin aikaan. Toki olisi ollut mukavaa, jos järjestöt olisivat sopineet siitä vapaaehtoisesti, mutta kun näin ei meillä tapahdu, niin silloin tarvitaan hallituksen selkeitä toimenpiteitä, ja näin on tapahtunut.

Mitä tulee sitten siihen, mitä vaikutuksia on, niin esimerkiksi tätä julkisten alojen lomarahojen leikkausta en minäkään olisi hyväksynyt, enkä vieläkään ymmärrä, että ammatti-liitot ja muun muassa (Puhemies koputtaa) SAK keskusjärjestönä sen hyväksyivät.

17.26 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Tämä vihreiden tiedottamislinja kyllä on minussakin herättänyt suurta ihmetystä, ja sen ymmärtäminen on ollut vähän vaikeata. Siihen on pitänyt vähän syventyäkin. Kuten edustaja Zyskowicz mainitsi omassa puheenvuorossaan tästä kilpailukyky sopimuksen asiasta vihreiden suhteen, vihreiden puheenjohtaja on sen tuominut, ja sitten täällä juuri äsken kuulimme, että vihreät hyväksyvät sen. Kyllä siinä ujo maalaispoika hieman ihmettelee, miten tämä homma nyt oikein menee, mikä on puolueen linja.

Viittaen esimerkiksi teidän maatalouspoliittisiin kannanottoihin. Tässä taannoin olitte esittämässä, että maatalouslomituksen rahat joutaa heittää pois ja maataloustukia tulee leikata ja ohjata uusiin (Heli Järvinen: Höpö höpö!) — ne ovat teidän mielestänne tällaisia haitallisia tukia — ja sitten kaksi viikkoa sen jälkeen allekirjoititte välikysymyksen, jossa olitte todella huolissanne maatalouden ja maanviljelijöiden huonosta taloudellisesta tilanteesta, niin että kyllä siinä ainakin hieman loogista ongelmaa tulee, eikä ihan vähän tulekaan. Että kyllä te varmaan olette syntyneet sen onnellisen puun alle, josta rahaa tippuu nis-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

kaan ja kaikki menee hyvin ja aurinko paistaa ja sähköä tulee pistorasiasta ja vettä tulee hanasta ja rahaa valtion budjetista ja kaupunki tarjoaa asunnon. Silloinhan menee kaikki hyvin. Mutta arkielämässä tämä on vain sen verran raakaa touhua, että meidän on saatava oma taloutemme kuntoon.

Meillähän on tästä jo referenssikohde. Silloin 90-luvun alussa, kun Suomen talous oli todella huonossa kunnossa, meillä oli todellinen matokuuri. Sen aikaisten devalvaatioiden, joita oli vuonna 91 ja 92 — ensimmäinen oli devalvaatio, ja toinen oli valuutan kellutus — yhteisvaikutus oli lähes 40 prosenttia riippuen vähän siitä, mihin valuuttaan vertaa sitä rahan arvon leikkaamista eli devalvaatiota. 40 prosenttia — se oli todellinen matokuuri. Tässä kilpailukyky sopimuksessa puhutaan yksittäisistä prosenteista. Pitää nähdä mittasuhteet, että ymmärtää asian vakavuuden.

Arvoisat opposition edustajat, olette varmaan perehtyneetkin näihin lukuihin, mutta toivon, että otatte ne vakavasti, koska ei Suomen tilanne parane sillä, että me heittelemme asioita ilmaan ja toivomme, että ne asiat muuttuvat paremmiksi. Ne muuttuvat paremmiksi vain tekemällä, eivät suurilla puheilla.

17.28 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Zyskowicz aloitti keskustelun hyvin tärkeästä asiasta ja periaatteellisista kysymyksistä eli siitä, että tässä ja monissa muissakin käsiteltävissä asioissa on kyse kilpailukyky sopimuksen toteuttamisesta.

Edustaja Alanko-Kahiluoto arvosteli tilaa, johon hallitus on maan ajanut. Nyt kuitenkin täytyy kysyä, mikähän hallitus maan tähän tilaan ajoi, että tällaisia yhteiskuntasopimuksia ja kilpailukyky sopimuksia täytyy käydä miettimään. Vastaan itse: se oli se edellinen hallitus, joka ei tehnyt näitä asioita, ja tuli uusi hallitus, jonka täytyi niitä asioita alkaa teemmään.

Sen lisäksi, että vihreiden kanta tähän asiaan on hyvin häilyvä, täytyy ihmetellä myös vasemmistoliittoa, jonka kanta tuntuu olevan, että vastustetaan kaikkea liikkuvaa tämän sopimuksen suhteen, vaikka sopimus on liittojen neuvottelema. Ettekö te luota liittojen neuvottelemaan lopputulokseen? (Anna Kontulan välihuuto) Sosialidemokraateilla on kuitenkin selkärankaa kantaa vastuunsa ja yrittää tehdä pienimuotoisia muutosesityksiä vain niihin asioihin, mihin kehtaavat, vaarantamatta koko sopimusta, koska he ymmärtävät, että heillä voi olla hallitusvastuu edessään vuonna 2019 ja olisi hyvä, jos maassa olisi vielä joku kivi kiven päällä. (Jari Myllykosken välihuuto) Mutta vihreille ja vasemmistoliitolle kerroisin, että myös te voitte olla vastuussa seuraavien vaalien jälkeen asioista ja silloin tämä rusinoiden poimiminen pullasta kyllä tulee vastaan.

17.29 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Jotta vihreiden kanta kiky-sopimukseen tulee varmasti selkeäksi, niin toistan vielä sen, mitä kollegat Alanko-Kahiluoto ja Järvinen toivat esiin. Kiky-sopimus on ehdottomasti parempi vaihtoehto kuin pakkolaki paketti. Jos kahdesta vaihtoehdosta pitää valita, niin toki valitsemme siinä tilanteessa kiky-sopimuksen. Mielestäni kuitenkin se, että hallitus rakentaa koko talouspolitiikan ison linjan yhden kiky-kortin varaan, ei ole viisasta talouspolitiikkaa. Uskoisin, että myös iso osa kokoomuksen edustajista ymmärtää tämän, myös edustaja Zyskowicz, koska tämä johtaa siihen, että hallitus sitoo käsiä tärkeiden työllisyyttä lisäävien rakenneuudistusten osalta ja jähmettää Suomea, kuten eräs kokoomuksen ex-ministerikin on ihan osuvasti analyysin tuonut esiin. Se, että tästä analyysistä on samaa mieltä, ei tarkoita sitä, että vaikkapa paikallisen sopimisen osalta olisi kaikista keinoista samaa mieltä.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Kiky-sopimuksen vaikutukset ovat myös kohtuuttomia ennen kaikkea julkisten alojen pienipalkkaisia ihmisiä kohtaan, ja siksi toivomme ja esitämme omassa vaihtoehtobudjetissammekin, että hallitus itse korjaa kiky-sopimuksen vaikutuksia sellaisilla esityksillä, jotka vähentävät tuloeroja, vähentävät köyhyyttä ja eriarvoisuutta. Konkreettisenä esityksenä on muun muassa tämä kunnallisveron perusvähennyksen korottaminen ja työtulovähennyksen korottaminen.

Mitä tulee edustaja Hoskosen puheisiin tästä maatalouskysymyksestä ja ennen kaikkea lomituksesta, niin edustaja Hoskonen puhui hieman vastoin parempaa tietoa, koska yksi vihreä edustaja esitti mielipiteensä lomituksesta ja seuraavana päivänä, vai oliko se kaksi päivää myöhemmin, viisi vihreää kansanedustajaa kertoi puolueen linjan ja sen, mitä eduskuntaryhmä ajattelee asiasta, emmekä kannattaneet sitä lomituksen leikkaamista.

17.31 Ben Zyskowitz kok: Arvoisa rouva puhemies! On syytä vielä jatkaa vähän tätä keskustelua vihreiden suhtautumisesta tähän kilpailukykykysopimukseen, koska kuten sanoin, kyseessä on kuitenkin tämän vaalikauden yksi keskeisimmistä ratkaisuisista ainakin tähän saakka ja kyse on, kuten sanoin, vähintäänkin keskisuuresta puolueesta.

Edustaja Jani Mäkelä moitti myös vasemmistoliittoa tämmöisestä ailahtelevasta suhtautumisesta. Mutta tässä suhteessa edustaja J. Mäkelä on väärässä. Vasemmistoliitto on täysin yksiselitteisesti täällä salissa asettunut vastustamaan kilpailukykykysopimusta. Demarit taas ovat yksiselitteisesti asettuneet kannattamaan kilpailukykykysopimusta. Ja nyt kun sanon "kannattamaan", en tarkoita, että pitäisivät hyvinä — niin kuin tuskin hallituspuolueidenkaan edustajat pitävät hyvinä — kaikkia kilpailukykykysopimukseen liittyviä yksittäisiä ratkaisuja. Esimerkiksi henkilökohtaisesti en lainkaan ymmärrä mutta en myöskään hyväksy sitä, että kilpailukykykysopimuksessa työmarkkinaosapuolet sopivat, että nimenomaan ja vain julkisen sektorin työntekijöiden lomarahoja määräaikaaisesti leikattiin, kun taas muiden sektoreiden työntekijöiden lomarahat jätettiin rauhaan. (Toimi Kankaanniemi: Käsittämätöntä!)

Mutta mitä tulee suhtautumiseen tähän kilpailukykykysopimukseen, niin vihreät kiemurtelevat kuin mato koudussa, (Heli Järvisen välihuuto) jos tällainen epäystävällinen rinnastus, epäystävällinen siis eläimiä kohtaan, tässä yhteydessä sallitaan. Nimittäin kun kysyin, pidätkö parempana, että kilpailukykykysopimus syntyi, kuin että olisi ollut syntymättä, niin edustaja Alanko-Kahiluoto sanoi, että kyllä, hyväksymme kilpailukykykysopimuksen, se on parempi kuin se, että sitä ei olisi syntynyt. Mutta kun edustaja Aalto pääsi käyttämään puheenvuoron, niin hän sanoi vain, että kilpailukykykysopimus on parempi kuin ne hallituksen uhkaamat tai esittämät pakkolait. Kumpiko nyt on vihreiden vastaus? (Heli Järvisen välihuuto) Onko teidän niin vaikeaa ottaa tähän asiaan kantaan?

Sitten peruskysymys on kuitenkin se, että tässäkin asiassa vihreillä on kaikille eri kohderyhmille oma vastauksensa. Tuolla somessa levitetään tätä puheenjohtaja Niinistön kesäkuista postausta — onkohan se oikea termi — jossa hän siis tuomitsi tämän kilpailukykykysopimuksen ja luetteli erikseen kaikki palkansaajaryhmät, kirjastonhoitajat, poliisit, opettajat, sairaanhoitajat, yrittäjät ja muut, jotka tästä vain kärsivät. Sitten näköjään täällä salissa taas, tuolta somesta kun ei tätä salia nyt niin hirveästi seurata, annetaan vaihtelevia ja väisteleviä vastauksia samaan kysymykseen.

Jos edustaja Alanko-Kahiluodon vastaus on oikea eli pidätte parempana, että kilpailukykykysopimus syntyi, kuin että se ei olisi syntynyt, jos tämä on oikea vastaus, niin toivon todella, että tämä kerrotaisiin puheenjohtaja Niinistölle, joka ei ole paikalla. Tietysti olisi

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

ehkä jotenkin korrektia, kun on ilmeisesti joillakin vihreiden sivuilla somessa tämä Niinistön tyrmäävä kanta julkaistu silloin kesäkuussa, reilua ja sopivaa, että tämä toinen kanta, joka ilmeisesti tällä hetkellä on voimassa, myös kerrottaisiin. Sitähän lienee aivan turha odottaa, että varsinainen media, jonka lellikkejä vihreät siis ovat, kiinnittäisi huomiota tällaisiin ristiriitaisuuksiin vihreiden päätöksenteossa. (Ozan Yanar: No huh huh!)

Kun täällä edustaja Alanko-Kahiluoto toivoi, että minä mainostaisin tätä edustaja Niinistön vihreiden sivuilla julkaistua kirjoitusta, niin minä voin kyllä sitä mainostaa. Hän muun muassa kirjoittaa näin: "Työntekijöiltä leikattiin. Yrittäjät ovat tyytymättömiä, kun paikallinen sopiminen ei etene. Julkisen sektorin työntekijät maksavat eniten, kun menettävät 150 miljoonan euron edestä lomarahojaan. Mikä lopulta on kilpailukykysovimuksen merkitys? Onko kenelläkään syytä olla tyytyväinen?" Sitten hän vastaa: "Suurin saavutus lienee se, että sopimus on tehty." Myöhemmin hän kirjoittaa näin: "Ei voi kieltää sitä, etteikö sopimus alenna kustannustasoa yrityksille ja siten paranna kustannuskilpailukykyä. Sitä voi miettiä, kuinka oikein on sitten laittaa julkisen sektorin naisvaltaiset alat maksajiksi tästä vientiteollisuudelle tärkeästä asiasta. Myös sitä voi miettiä, onko kustannuskilpailukykyyn parantaminen tällä tavoin Suomen tulevaisuuden kokonaisedun mukaista." Tämähän on oleellinen kysymys, oliko tämä Suomen kokonaisedun mukaista. Siihen puheenjohtaja Niinistö vastaa ilmeisesti omasta puolestaan, ei näköjään vihreiden puolesta: "Lopulta sopimus on kuitenkin vanhan maailman ratkaisu." Vähän myöhemmin hän toteaa: "Se tuntuu jäänteeltä menneestä maailmasta, jossa sekä työntekijöille että yrittäjille jää asioita hampaankoloon." Ja täällä on sitten muutakin: "Oma arvioni on, että työmarkkinoita uudistavat vaihtoehdot olivat parempia." Hän on täällä aikaisemmin ilmaissut luottamustaan siihen, että jos kilpailukykysovimusta ei olisi tehty, niin kaikkea hyvää paikallista sopimista ja muuta täällä työmarkkinoilla olisi tapahtunut. Se on siis tämä naama, jota näytetään yrittäjille. Sitten täällä on erikseen kaikille poliiseille ja sairaanhoitajille kerrottu, että ovat vihreät kyllä ainakin heidän ystävänsä toisin kuin ilmeisesti kaikki muut puolueet.

Tällaista tämä vihreiden politiikka on, ja hyvin menee. Kaikki uskovat, vaikka aivan väärää viestiä annetaan — anteeksi, aivan erilaista viestiä annetaan — eri suuntiin. Oman puheenvuoroni tällainen piilotoivo, piilevä toivo, onkin siinä, että tuo perinteinenkin media joskus kiinnittäisi näihin vihreiden jatkuviin ristiriitaisuuksiin ja kaksinaamaiseen peiliin huomiota.

Tästä kaksinaamaisesta pelistä tulee mieleen se, että kun nyt on näitten varjobudjetin aika, niin viime vuonna tähän aikaan, kun käsiteltiin varjobudjetteja, vihreät siinä omassa varjobudjetissaan olivat ainoa puolue, siis ainoa puolue, joka esitti leikattavaksi näitä yksityislääkäreiden Kela-korvauksia. No sitten kun hallitukselta tuli suunnitelma ja aikomus, että yksityislääkäreiden Kela-korvaukset leikattaisiin, niin siinä vaiheessa vihreiden Emma Kari julisti — taas tuolla somessa sopivasti — että on tämä aivan hirveä naisvihamielinen hallitus, kun se meinaa puuttua näihin yksityislääkäreiden Kela-korvauksiin, jotka ovat monille gynekologeilla käyville naisille tosi tärkeitä, ja kirjoitti jotenkin, että onpas naisvihamielinen hallitus.

Eli tällaista on tämä vihreiden politiikka, ja hyvin menee.

17.39 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Harvoin olen kenenkään puheenvuorosta näin lämpimästi ja positiivisesti otettu kuin edustaja Zyskoviczin puheesta, koska tämä osoittaa sen, että vihreät ovat todellinen haaste kokoomukselle. (Ben Zyskowicz: Kyllä!) Iso kiitos tästä puheenvuorosta.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Mutta vielä palatakseni kiky-sopimukseen: Me olemme kiky-sopimuksen takana, emme pidä sitä täydellisenä emmekä kaikilta osiltaan edes hyvänä. Aivan samaa kritiikkiä on esitetty muun muassa kokoomuksesta. Mutta ennen kaikkea olisimme odottaneet, että kun sopimuksesta tuli se mikä tuli, niin hallitus omin toimin olisi vahvistanut pienituloisten asiaa. Mitä on tehty? Työttömyysturvaa on leikattu, karensseja lisätty, takaisinottovelvollisuuksia lyhennetään, koeaikaa pidennetään, koko järjestelmää monimutkaistetaan, ja tähän päälle rätkäistään veroratkaisut, jotka selkeästi parantavat hyvätuloisten asemaa ja heikentävät pienituloisten asemaa — eli toimitaan juuri päinvastoin kuin miten pitäisi.

17.40 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Arvostamani kollega Zyskowicz saivartelelee. (Hannu Hoskonen: Totuuksia hän esittää!) Toki se hänelle sallittakoon, ja rakkaudesta se hevonenkin potkii. Olen erittäin otettu siitä, että edustaja Zyskowicz päivästä toiseen, istunnosta toiseen ja aiheesta toiseen puhuu vain ja ainoastaan vihreistä. Tervetuloa aidan vihreämmälle puolelle! (Jari Myllykoski: Kyllä te olette samassa aitauksessa!)

Mitä tulee tähän itse kysymykseen, niin kuten edustaja Järvinen jo hyvin totesi, toki hyväksymme mieluummin kiky-sopimuksen kuin sen toisen vaihtoehdon, ne pakkolait. Kun on vain kaksi vaihtoehtoa, niin toki hyväksymme sen kiky-sopimuksen. Edustaja Zyskowicz puhui lomarahosta, kuten myös vihreät ovat kritisoineet osia kiky-sopimuksesta. Vihreät eivät päässeet vaikuttamaan hallituksen talouslinjaan, toisin kuin kokoomus. Siellä valitsitte markkinatalouden sijaan tämän korporatistimin.

17.41 Mikko Kärnä kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Aivan ensimmäiseksi haluan kiittää edustaja Zyskowiczia erinomaisesta puheenvuorosta.

Edustaja Järviselle kyllä totean: Aivan, te olette kyllä haaste aivan kaikille hallituspuolueille, koska te teette niin populistista politiikkaa. Te ammutte haulikolla aivan kaikkea, kaikkia hallituksen esityksiä vastaan hyökätään, ja sitten, aivan kuten edustaja Zyskowicz todisti, toisaalla niitä kehuaan. Teillä on mielipide joka asiaan, ja ne mielipiteenne näistä asioista ovat moninaisia. Se ei ole varsin uskottavaa — se tuntuu valitettavasti uppoavan ihmisiin — ja näyttää siltä, että te ette itsekään tiedä, mitä te oikein haluatte. Tämä edustaja Emma Karin esille nostaminen näiden Kela-korvausten poistosta oli erinomainen veto. Itsekään en voi muuta kuin hämmästellä. On tällainen esitys, jota te olette itse vaatineet, ja sen jälkeen toisaalla hyökätään, että näin ei saisi tehdä. Minä en pidä tällaisesta populistisen politiikan tekemisestä.

17.42 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Vihreät ovat esittäneet Kela-korvauksista luopumista, ja se on puolueen ja eduskuntaryhmän linja. Se, että yksi edustaja pohtii sitä, mitä tapahtuu siinä vaiheessa (Naurua) — saanko puheenvuoron? — eli mitä palveluita tämän valinnanvapauden piiriin syntyy... Se on oikeasti hyvä kysymys: tuleeko joku lista tietyistä palveluista, jotka kuuluvat siihen palvelulupaukseen, ja jotkut palvelut ovat sen ulkopuolella. Tätä yksi edustajistamme on pohtinut ja korjannut myös päivitystään siellä somessa. Se korjattu päivitys antaa vastauksen myös tähän, mitä edustaja Zyskowicz ja edustaja Kärnä toivat esiin. Eli tästä oli kysymys.

Puhdasta populismia ovat puhtaasti teidän puheenvuoronne, joissa pyritte ratsastamaan yksittäisillä virheillä ja jollain tapaa mustaamaan koko puolueen linjaa.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

17.43 Jaana Laitinen-Pesola kok (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Muutamia sopimuksia itse allekirjoittaneena ja neuvotelleena — jotkut parempia ja jotkut huonompia — totean, että kyllä onni on ollut se, että tämä kiky-sopimus on maahan saatu, vaikkakin olen juuri sitä mieltä, että se kohtelee julkista sektoria epäoikeudenmukaisesti. Mutta haluan myös todeta sen, että myös julkisen sektorin liitot ottivat tällaisen pragmaattisen kannan allekirjoittaessaan tämän sopimuksen, että kuitenkin tässä tilanteessa, tässä ajassa parempia ratkaisuja saadaan aikaan sopimalla kuin sotimalla.

17.43 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ei liene politiikassa ainutlaatuista eikä vain vihreille sopivaa se, että puolueessa on niin monta mieltä kuin miestä, tai jos ei nyt ihan niin paljon, niin joka tapauksessa eriäviä mielipiteitä. Haluaisinkin tässä yhteydessä nyt sitten kysyä hallituspuolueilta, mitä mieltä olette esimerkiksi hoitajamitoituksen leikkauksista. Teillä on lähes jokaisesta puolueesta edustajia, jotka ovat sanoneet, että sitä mitoitusta ei voi leikata, vaikka hallitusohjelmassa niin lukee ja vaikka olette päättäneet tähän päätyä. (Jari Myllykosken välihuuto) Sama pätee siihen, säilytetäänkö vai poistetaanko makeisvero. Hallituspuolueiden edustajien puolelta on oltu vahvasti sitä mieltä, että makeisveroa ei saa poistaa sillä tavalla, mitä nyt suunnitellaan, ja että se pitää korvata sokeriverolla. Hallituspuolueista ollaan oltu vahvasti sitä mieltä, että perhevapaat kaipaavat kipeästi nopeaa uudistusta. Toisaalta tätä ei olla valmiita tekemään. Mikä se hallituksen linja nyt oikein on? Onko myöskin tämä sitä populistista politiikkaa?

Puhemies Maria Lohela: Nyt mennään jo varsinaisesta asiasta aika kauas. Yksi vastauspuheenvuoro vielä edustaja Zyskoviczille, ja sitten jatketaan keskustelua tämän listan kautta.

17.45 Ben Zyskowicz kok (vastauspuheenvuoro): Kiitos, rouva puhemies! Edustaja Järviselle on pakko sanoa, että hallituksessa on kolme eri puoluetta (Heli Järvisen välihuuto) ja niiden välillä on erilaisia näkemyksiä, ja on aivan totta, että myös hallituspuolueiden sisällä on erilaisia näkemyksiä. Mutta mikä tekee tämän asian erilaiseksi? Kilpailukykyso-
pimus on tämän vaalikauden tähän mennessä merkittävin talouspoliittinen ratkaisu, ja vihreät ovat keskisuuri puolue. Kyllä tilanne on vähän toinen, kun vihreiden puheenjohtaja, edustaja Niinistö, ensin Facebookissa, tai jossain tuolla somessa, tuomitsee erittäin jyrkästi tämän kilpailukykyso-
pimuksen ja antaa ymmärtää, että vihreät eivät tällaiseen ole sitoutuneet eivätkä tällaista hyväksyisi, koska se, kuten me kaikki tiedämme, pitää sisällään monia epäoikeudenmukaisuuksia, ja sen jälkeen täällä eduskunnassa eduskuntaryhmä nyt yhdessä sanoo, että kyllä oli parempi, että sopimus syntyi kuin että ei olisi syntynyt. On tämä vähän eri asia kuin tavalliset ryhmien ja puolueiden (Puhemies koputtaa) sisäiset erimielisyydet.

17.46 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien mielestä silloin, kun asiasta sovitaan, niistä sopimuksista pidetään kiinni. Ja jos tässä on keskusteltu siitä, mikä on mennyttä maailmaa ja mikä nykymaailmaa, niin voisi sanoa, että kyllä se hallituksen esittämä pakkolakipaketti oli nimenomaan mennyttä maailmaa. Siinä ei ollut sopimisen kulttuuria (Heli Järvinen: Juuri näin!) eikä siinä ollut edes työllisyyden eväitä. Tuntuu siinä mielessä aika ohuelta ja oudolta, että hallituspuolueet arvostelevat täällä lomarahalikkausosuutta tässä kilpailukykyso-
pimuspaketissa, koska te nimenomaan omassa pakkolakipaketis-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

sanne, joka siis oli teidän tekemänne eikä kenenkään kanssa erikseen sovittu, esititte pakkolla lomarahaleikkausta julkiselle sektorille, näille samoille tahoille, joiden lomarahaleikkauksesta te nyt olette pahoillanne.

Mutta jos mietimme tätä asiaa, joka meillä tällä hetkellä on käsittelyssä, niin minusta olisi tärkeää, että nekin asiat, jotka kilpailukykypaketista erillisinä lakeina tulevat tänne saliin, ansaitisivat arvokkaan ja perusteellisen käsittelyn, ja niin tässä valiokunta on tehnyt. Ja kun tarkoitus on ollut se, että kaikkein pienituloisimpien ostovoimaa kompensoitaisiin, ja kun käy ilmi, että se valittu malli, jolla kompensatio tehdään ja joka on toki osa kilpailukykykysopimusta, ei tuotakaan ihan sitä tulosta, mitä alun perin varmaankin on ajateltu, niin olisi syytä seurata ja katsoa, mitä muita välineitä voidaan löytää, koska ostovoiman parantuminen oli tavoitteena. Ja nyt on käynyt ilmi, että selvästi alle 1 000 euroa ja jopa alle 500 euroa ansaitsevien ihmisten ostovoima pienenee eikä parane. Jos tällä koko kilpailukykykysopimuksella on haettu paitsi työllisyysvaikutuksia myös sitten sitä, että saamme valtiontalouteen säästöjä, niin voisi sanoa, että jos alle 500 euroa ansaitsevan tulot eivät nouse, niin kyllä hän sinne toimeentulotukiluukulle menee ja sieltä ne rahat hakee — silloin toisen luukun kautta — ja itse asiassa järjestelmä tulee kalliimmaksi kuin se, että hänen ostovoimansa nousisi tällaisilla helpommilla ja suoremmilla välineillä.

17.48 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa rouva puhemies! Suomi oli todella vakavassa tilanteessa viime vuoden keväällä, kun edellinen hallitus lopetti ja tämä hallitus aloitti. Neljä kertaa tämä hallitus antoi työmarkkinaosapuolille tilaa ja mahdollisuuden tehdä kilpailukykykysopimuksen. Se vain ei syntynyt. Kun tilanne oli niin tavattoman vaikea meidän taloudessa edellisen hallituksen jäljiltä, niin hallituksella oli täysi velvollisuus panna pöytänsä sellaiset ehdot, että tässä maassa päästään nousuun. Näin sitten tapahtui, ja lopulta järjestöt tekivät sopimuksen, jossa on paljon arvosteltavaa, niin kuin tässä keskustelussa on todettu.

Nyt nostan vielä esille tämän vihreitten epäjohdonmukaisuuden. Edustaja Aalto on niin täällä kuin Keski-Suomessa moneen kertaan sanonut, että hallitus myi kaikki uudistukset kilpailukykykysopimuksen myötä, eli kaikki työelämän uudistukset ovat nyt jumissa sen tähden, että hallitus hyväksyi kilpailukykykysopimuksen, jonka järjestöt tekivät. Nyt täällä edustaja Alanko-Kahiluoto toteaa, että kun kilpailukykykysopimus tehtiin, niin heti hallitus teki työelämän uudistuksia. Te olette tässä aivan ristissä. Edustaja Aalto sanoo, että kaikki uudistukset on poistettu pöydästä, ja edustaja Alanko-Kahiluoto sanoo, että niitä tehdään ja tehdään väärin. Eli on kyllä ristiriitaa vihreitten puheissa.

Siitä, jäykistääkö kilpailukykykysopimus jotakin: Vähän aikaa se varmasti jäykistää, mutta hallitus tekee työtä koko ajan. Valitettavasti paikallinen sopiminen, jota monilla työpaikoilla harrastetaan, harjoitetaan menestyksekkäästi, ei nyt ole edennyt.

Edustaja Aalto tietää varmaan Keski-Suomen tilanteen hyvin. Siellä työllisyys on parantunut, nyt ollaan neljän vuoden tauon jälkeen päästy alle 20 000 työttömän (Puhemies koputtaa) ja kehitys on hyvässä mallissa. Tulokset siis puhuvat puolestaan.

17.50 Tarja Filatov sd (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Haluaisin vain korostaa sitä, että kun edustaja Kankaanniemi sanoi, että hallituksen oli pakko tuoda pakkolaki-paketti, jonka tarkoitus oli parantaa työllisyyttä, niin itse asiassa, kun meidän erilaiset talousinstituutiot arvioivat tuota pakettia, ne totesivat, että se ei paranna työllisyyttä vaan päinvastoin heikentää sitä. (Toimi Kankaanniemi: Päinvastoin!)

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

17.51 **Touko Aalto vihr** (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Aina kun olen puhunut tästä kiky-sopimuksesta ja sen vaikutuksista siihen, kuinka paljon se jähmettää taloutta ja estää näitä rakenneuudistuksia, olen tuonut esiin sen, että eläkeuudistus on viety eteenpäin, sote-uudistus on viety eteenpäin, liikennekaaresta olen antanut kehuja. Olen puhunut siitä, että keskeiset työllisyyttä lisäävät uudet rakenneuudistukset ovat hyvin vaikeasti viettävissä eteenpäin, kun kädet ovat sidottuja taas kiky-sopimukseen. Tämän olen tuonut joka kerta esiin, niin että edustaja Kankaanniemi puhui taas hieman muunneltua totuutta tässä yhteydessä.

17.51 **Jari Myllykoski vas:** Arvoisa puhemies! Käytän tämän vastauspuheenvuoroksi tarkoitetun puheenvuoron nyt tämmöisenä puheenvuorona, kun en sitä tuohon hetkeen saanut, kun edustaja Toimi Kankaanniemi kuvasi täällä tätä historiaa, kuinka tämä kaikki ihanuus on syntynyt. Pitää nyt kuitenkin muistaa, että Sipilä jo ennen hallitusneuvottelujen alkua toi esille tällaisen termin kuin yhteiskuntasopimus. Tästä työmarkkinajärjestöjen välillä ei päästy ratkaisuun siinä mielessä, että työnantajapuoli, esimerkiksi EK erityisesti, oli vastustamassa niitä tiettyjä sovittavia hankkeita, joita työmarkkinajärjestöjen välillä olisi ollut mahdollista siinä vaiheessa sopia. Tämän jälkeen pääministeri Sipilä toi oman ehdotuksensa pakkolakeineen, eivät ne tulleet vasta nyt. Tämä giljotiini asetettiin työmarkkinajärjestöjen ja ehdottomasti juuri palkansaajakeskusjärjestöjen ja -liittojen niskaan hyvin varhaisessa vaiheessa, minkä uhan alla lähdettiin sitten loppumetreillä vielä tekemään kilpailukyky sopimusta. Eli hallitus uhkasi jo alusta alkaen eikä tuonut vasta lopussa vastuullisesti näitä hankkeita, joita täällä nyt tehdään.

En usko, että vasemmistoliitto eduskuntaryhmänä kyseenalaistaa työmarkkinajärjestöjen sopimusoikeutta tehdä kilpailukyky sopimus, ei varmasti. Mutta vasemmistoliiton eduskuntaryhmä pohtii sitä lainsäädäntöä, minkä hallitus tuo tänne esiteltäväksi, ja arvioi sen vaikutuksia suomalaisen ja monesti työttömän tai ansiotyössä olevien kansalaisten näkökulmasta. Tässä kohtaa pidän oikeutettuna sitä demokraattista mahdollisuutta arvostella täällä esiteltyä lainsäädäntöä. Näin olemme tehneet, ja tästä tulemme edelleenkin pitämään kiinni. Emme lähde sinne toisaalle arvostelemaan sitä, mitä on keskusjärjestöillä mahdollisuus tässä maassa kolmikantaisesti sopia. He tekevät niitä sopimuksia, joihinkaan heillä on valtuutus, ja me täällä eduskunnassa, kansanedustajat, eduskuntaryhmät, arvioimme kohdaltamme, onko se lainsäädäntö, mitä hallitus tänne tuo ja mitä täällä valiokunnissa käsitellään, meidän mielestämme oikeutettua ja oikeudenmukaista suomalaisille kansalaisille.

17.54 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tuossa aikaisemmin edustaja Zyskowiec mainitsi minut nimeltä mutta on kerinnyt poistumaan vastaustani odottaessaan. En suinkaan esittänyt, että vasemmistoliitto kannattaisi kilpailukyky sopimusta, onhan se tullut selvästi esille, ettei vasemmistoliitto sitä kannata, mutta toin juurikin esille tämän kummallisen epäsuhtan siinä, että työntekijäpuolue vastustaisi ammattiliittojen tekemää neuvottelutuloa. Se on mielestäni varsin erikoinen ajatus.

Myöskin nämä vihreiden puheet ovat aika mielenkiintoisia. Edustaja Aalto sanoi tästä maatalouslomituksen asiasta, että yksi edustaja vihreiltä vastusti lomitusta, viisi kannatti. No, minulle ei selvinnyt, mitä loput ajattelivat tästä asiasta. Ajattelivatko, ettei koske heitä, koska nämä maatalouslomittajat ovat pääasiassa Kehä kolmosen ulkopuolella? Ehkäpä. En

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

tiedä, mutta tuntuu olevan hyvin monipuolisia mielipiteitä noin niin kuin eduskuntapuolueeksi.

Tämä yhteiskuntasopimus oli esillä jo alun perin, hallitusohjelmasta lähtien, jopa ennen vaaleja. Kansa tutkimusten mukaan antoi sille tukensa, mutta yhteiskuntasopimus ei käynyt näille ulkoparlamentaarisille voimille. Sen takia ollaan tässä tilanteessa, että ne neuvottelut kariutuivat niin monta kertaa, ja se voidaan lukea historiasta, mitä tapahtui.

Toteaisin myös sen, että kilpailukyky sopimuksen luonnehan on sellainen, ettei siihen varmaan kenenkään ole tarkoitus olla tyytyväinen. Kuka olisi tyytyväinen siihen, että leikataan ja viedään pois etuuksia? Ei tietenkään, eihän siinä mitään lisätä. Sopimusta neuvoteltaessa ei kuunneltu tarpeeksi pienyrityksiä. Esimerkiksi paikallisen sopimisen pois jääminen oli suuri virhe. Kukaan ei varmaan ole siihen kokonaan tyytyväinen, mutta se on kuitenkin nyt parempi kuin ei mitään. Se ei myöskään ratkaise kaikkia kilpailukyky ongelmia, vaan se ratkaisee osan, ja nyt osia tästä epätäydellisestä kokonaisuudesta käsitellään.

17.56 Jari Myllykoski vas (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Edustaja Mäkelä, ymmärrän kyllä intomielisyyden ottaa esille, kuinka niin sanottu työväenpuolue ei hyväksy keskusjärjestöjen tai ammattiliittojen tekemää sopimusta. Se intomielisyys on erittäin ymmärrettävää, kun joutuu sillä peittämään tavallaan sen, mitä omissa vaalilupauksissaan ennen vaaleja on korostanut ja tuonut tärkeästi esille, kuinka olemme köyhän kansan puolella ja nyt ei leikata koulutuksesta ja erityisesti pitää eläkeläisten ja lasten asemaa kehittää ja parantaa. Tottahan toki tällainen asia on hyvä täällä hyvässä innokkuudessa tuoda esille ja siirtää keskustelua juuri siitä omasta helmasta johonkin toisaalle. Toivoisinkin, että meistä kukin vastaa täällä tekemisistään ja lupauksistaan.

17.57 Hannu Hoskonen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Käsittelyssä oleva hallituksen esitys on todellakin osa sitä ketjua, jolla Suomen kilpailukykyä laitetaan pikkuhiljaa kuntoon. Kukaan ei tässä salissa voi väittää, että se on silmänkääntötempu. Se on pitkä ja kivinen tie, mutta se on se ainoa tie ja ainoa kestävä tie, mitä Suomessa tulee kulkea. Suomen taloustilanne on vakava, ja se edellyttää myös vakavia toimenpiteitä, ja mitä enemmän yksituumaisesti ne teemme, sen paremman lopputuloksen saavutamme. Nyt kun tätä kilpailukyky sopimusta on tässä salissa kehuttu ja olen kuullut myös moitteen sanoja, joita kyllä hieman ihmettelen, niin voin sanoa, että kilpailukyky sopimuksen allekirjoitus kuitenkin avasi sen tien — aivan kuten edustaja Kankaanniemi omassa puheenvuorossaan totesi Keski-Suomen tilanteesta ja myös muualta: olemme kuulleet, että Turkuun on tullut uusia laivatilauksia, ja olemme kuulleet monista muista rohkaisevista tiedoista, että yritysten tilauskirjat ovat pikkuhiljaa ruvenneet täyttymään. Mutta tässäkin tilanteessa meillä ei ole vielä mitään syytä röyhistellä rintaamme, vaan tiellä on jatkettava, kilpailukyky on parannettava. Se on meidän ainoa keinomme.

Nämä pakkolait, joista oppositio mielellään puhuu suurilla sanoilla, olivat se toissijainen vaihtoehto, koska vastuullisella hallituksella vain ei ole sitä vaihtoehtoa, että jätetään asiat hoitamatta. Edellinen hallitus ampui alas omat lakiesityksensä vähän ennen kuin maalit tulivat, ja vihreillä on vielä sellainen perinne ollut, että kun tunnelma tummuu hallituksessa, lähdetään kesken pelin karkuun. Se ei vain kerta kaikkiaan sovi tässä nykyisessä maailmanmenossa.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Me olemme toistasataa miljardia velkaa, Suomen julkisen talouden velka on toistasataa miljardia euroa, ja se tarkoittaa sitä, että olemme velkojiamme armoilla ja kansainvälisten luottoluokittajien armoilla. Se, minkä lausunnon he meistä antavat, olemmeko tehneet oikein näitä päätöksiä taloutta tervehdyttäessämme, on juuri se viesti, joka on otettava vakavasti. Jokainen prosenttiyksikkö, minkä Suomen lainojen korko nousee ylöspäin, vie miljardin budjetista pois, pois välittömästi valtionvelan korkoihin.

Toivoisin, että esimerkiksi vihreät ja vasemmistoliitto ja yleensä oppositio ottaisivat kantaa, mikä sitten tällä teidän vastuuttomalla politiikallanne, jossa ei ole mitään selvää linjaa siitä, mitä tehdään, on se teidän vaihtoehtonne siinä vaiheessa, kun valtion budjetista leikataan miljardeja pois. Se on sitten se todellinen karmea tie, jota joudutaan kulkemaan, ja toivottavasti Suomi ei sille polulle joudu.

Me emme ole vielä sillä vahvalla pohjalla, millä meidän olla pitäisi, mutta oikean suunnan olemme jo ottaneet. Siitä pitää nostaa hattua hallitukselle, että on rohkeasti lähdetty uudistamaan, ja sillä tiellä on jatkettava.

Hyvä esimerkki tästä, arvoisa rouva puhemies, miten on tehty oikeita päätöksiä, on Saksa. Gerhard Schröder liittokanslerina ollessaan 2003 ja 2005 teki merkittävän Hartz-uudistuksen, ja sitä tietä Saksa, joka silloin mainittiin talouspoliittisessa keskustelussa Euroopan sairaaksi mieheksi, nousi erittäin, erittäin vaikeasta tilanteesta taloudelliseen nousuun, ja kaikki tietävät, mikä on Saksan taloudellinen tilanne tänä päivänä. Se on Euroopan vahvin valtio, jonka talous todella toimii, ulkomaankauppa käy, ja työttömiä on vähän. Siellä tehtiin muun muassa tämä työttömyysuudistus, jossa työttömälle ihmiselle taataan 1 000 euron kuukausiansio, ja jos hankkii välillä siinä rahaa, se vähennetään tietysti tästä avustuksesta, mutta 1 000 euroa hän joka kuukausi kuitenkin saa, eli hänen elämänsä on turvattu. Sekään uudistus ei syntynyt kivuita. Schröder joutui eroamaan omasta tehtävästään eli liittokanslerin tehtävistä. Puolue potki hänet pois, mutta kaikki häntä jälkeensä kiittävät.

Toivoisin, että kun Suomen asioista nyt keskustellaan, niin otetaan tässä asiassa se kanta, että meidän tulee yhteisesti tämä Suomenmaa laittaa kuntoon. Me emme koskaan pääse siihen tilanteeseen, että käänämme sormia napsauttamalla entisen huonon tilanteen hyväksi. Kun se ei Saksassakaan onnistunut, niin ei se onnistu meilläkään. Mutta suunnan pitää olla selvä, ja sille tielle ollaan menty. Siitä olen hyvin huojentunut, että tämä oikea tie on löytynyt. En sano, että se kivuton tie. Missään nimessä se ei ole kivuton tie. Se on täynnä, kuten joku sanoi aikoinaan, verta, hikeä ja kyyneleitä, niitäkin varmaan tulee, mutta se tie on meidän vain kuljettava ja pidettävä huoli siitä, että Suomen talous lähtee nousuun, saadaan uusia työpaikkoja, verotulot kehittyvät ja ennen kaikkea valtionvelan kasvu saadaan pysähtymään ja pikkuhiljaa ruvetaan velkoja maksamaan pois. Jos emme maksa velkojamme, niiden korot jonain päivänä nousevat. Sitä en tiedä, milloin korot lähtevät nousemaan. Mutta se on ihan varmaa, että alle viidessä vuodessa tästä päivästä eteenpäin korot lähtevät nousemaan. 100 miljardissa jokainen tietää, mitä 1 prosentti on.

Toivon, arvoisat kansanedustajakollegat, että otatte vakavasti tämän taloushaasteen. Nyt ei ole vastuuttomien puheiden aika, jotka sattuisi joutumaan lunastamaan sitten seuraavassa hallituksessa, kun niitä isoja ääniä on tullut saatua. Mitä tehdään silloin? Silloin ei enää naurata, kun sitten luottoluokittajat hengittävät niskaan ja valtionvelan korko nousee. Toivon, että tämä vastuu huomioidaan eikä puhuta ihan pehmeitä ihan mistä tahansa asiasta.

18.03 Leena Meri ps: Arvoisa herra puhemies! Minäkin vähän palaan tässä nyt hallituskauden alkuun, kun siitä nyt on käyty tässä paljon keskustelua. Niin kuin me jokainen tie-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

dämme, niin eihän tämä hallituskausi suinkaan alkanut tyhjästä elikkä tässä on tämä historia taustalla. Se tilanne oli tosi vaikea viime kesänä, jos miettii, miten meidän velka kasvoi 54 miljardista 95 miljardiin vuodesta 2008 viime kesään. Se on valtava määrä. Meillä oli myöskin työttömyys kasvanut 100 000 työttömällä, ja meillä on viennin kanssa ollut todella vaikeuksia. Ja jos muistette, niin siellähän oli Euroopan unioni ja komissio myös Suomea kovistelemassa. Itse olen ollut vierailulla komissiossa viime vuonna, ja siellä komissaari Katainen kertoi meille, että Suomi on saanut viime hallituskauden aikana useita varoituksia tästä talouden suunnasta, mutta silti riittäviä toimenpiteitä ei tehty. Itse en ollut silloin eduskunnassa, mutta seurasin sitä tilannetta eduskuntavaaleja edeltävänä keväänä ja syksynä, ja kyllä minun täytyy sanoa, että se oli aika karmaisevaa katsottavaa, kun hallitus peruutti lakeja, sote oli ihan täysi farssi, ministereitä vaihdettiin, ihan oikeasti se näytti sieltäpäin aika huolestuttavalta.

Tuossa Myllykoski sanoi, että pitää vastata tekemisistä ja lupauksista, kun hän arvosteli tuota edustaja Mäkelän puhetta — Myllykoski näyttääkin lähteneen tuosta — ja on juuri näin. Vasemmistokin oli viime kaudella hallituksessa, eli on juuri näin, että pitää vastata niistä omista tekemisistä. Ei varmaan kukaan, joka täällä on aikaisemmin ollut, aikaisemmillä kausilla, ole täysin vailla vastuuta tästä, missä tilassa Suomi on, kun me emme aloita suinkaan nollasta, niin että kaikki velat ja vastuut olisi nollattu silloin, kun hallituskausi alkaa. Olisi todella mukavaa, kun voisi antaa kaikille vain kaikkea lisää, se olisi niin kovin helppoa.

Sitten edustaja Järvinen toi esille sen, että hallitus ei välitä pienituloisista. En tiedä, mistä olette saanut sen käsityksen, että meillä on täällä semmoisia ihmisiä, jotka eivät välitä pienituloisista. Olemme tehneet myös sinne paljon panostuksia, sen mitä olemme pystyneet. Esimerkiksi Yle-veroa on alennettu, takuueläkettä on korotettu kaksi kertaa. Nämä veroalennukset, jotka luvattiin kiky-sopimuksen kattavuuden perusteella, tulivat nyt myös eläkeläisille. Omais- ja perhehoitoon on panostettu. Tänään on keskusteltu myös siitä, että yrittäjille on hyvitetty 2 500 euroa raskaudesta aiheutuvia kuluja — se on hallituksella. Yritämme monin keinoin tukea ihmisiä. Minusta on aika mielenkiintoista käyttää tällaisia termejä, että "hallitus ei välitä", niin että siinäkin mielessä... No, ymmärrän kyllä tietysti, että halutaan antaa viestiä, että on mahdollisimman raflaavaa kielenkäyttöä.

Edustaja Myllykoski otti esille historiamuistelussaan myös viime kesän tilanteet, miten ne etenivät, ja hän käytti sanaa "pakkolait", niin kuin koko oppositio silloin käytti. Se oli opposition luoma termi. Sehän oli oikeasti kilpailukyky sopimus, mistä puhuttiin. Kyllä minun mielestäni kaikki lait ovat sitovia ja velvoittavia. Ei ole ideana se, että niitä lakeja voi noudattaa, jos huvittaa noudattaa, eivät ne yleensäkään sellaisia ole.

Se, mikä myöskin tuntui oudolta edustaja Myllykosken puheissa, oli se, että hän sanoi, että hallitus uhkasi laeilla. Siis minä en koe uhkauksena sitä, että eduskunta, kansanedustajat, ministerit kertovat, että mahdollisesti joudumme tekemään tämän ja tämän suuntaisia lakeja. Siis he ovat demokraattisesti valittuja henkilöitä, joilla on velvollisuus ja oikeus tehdä lainsäädäntöä. Ei kai se nyt ole uhkaus, jos sellainen henkilö kertoo, että joudumme ehkä tekemään näin tai näin tai näin? Sekin pitää ymmärtää, että on mandaatti ja velvollisuus säätää lakeja. Ei sekään ole ratkaisu, jos asiat menevät huonosti ja aina vain huonompaan suuntaan, että sitten seisoi tumput suorana ja sanoisi, että emme me voi tehdä mitään, jos tästä ei ole yhtenäistä konsensusta koko eduskunnassa. Se olisi aika hullua, ei semmoista tilannetta voisi olla. Me emme voisi yhtäkään lakia säätää, jos meillä pitäisi olla yksimielisyys aivan kaikesta. Sitä varten meillä on tällainen systeemi, että on hallitus ja op-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

positio, ja teidän tehtävänne onkin näitä kritisoida ja arvostella. Mutta niin kuin Myllykoski itse sanoi — ja toivon, että myös pitää tämän omalta osaltaan — muistetaan myöskin ne omat tekemiset ja se oma hallitusvastuu.

Se, mitä ainakin itse olen pitänyt erikoisena tuossa kiky-sopimuksessa, on tuo julkisen sektorin lomarahaleikkaus siinä mielessä, että se koskettaa vain julkisen sektorin työntekijöitä. Jos miettisinkin, että se olisi tuotu lakipaketina tänne — ja olen itse perustuslakivaliokunnan jäsen — niin en usko, että se olisi yhdenvertaisuuden kannalta mennyt läpi, että se kohdistuu vain tietyn alan elikkä julkisen puolen työntekijöihin. En usko, että olisi mennyt perustuslakivaliokunnassa läpi — se ei täällä ole ollut — eivätkä myöskään nämä, kuten oppositio sanoisi, pakkolait. Edustaja Filatov kertoi, että oli joitakin vaikutusarvioita ja mitä kaikkea, että ne olivat kovin huonoja, ne kaikki lait. Hallituksen työkalupakki on rajallisempi kuin ammattiyhdistyksillä, kaikki muistamme sen, mutta eiväthän ne olleet koskaan hallituksen esityksinä asti samalla lailla arvioitavana kuin hallituksen esitykset, niin että ne olisivat käyneet valiokunnassa ja meillä olisi ollut täällä laaja asiantuntijakuuleminen. Se on hyvä muistaa, että ne eivät olleet valmiita esityksiä.

18.09 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Tein kolme huomiota käydyistä keskustelusta, joihin tuo kaksiminuuttinen ei aivan riitä, niin että tulen tänne pöytäkirjaan kertomaan.

Ensimmäisenä: Edustaja Meri on aivan oikeassa siinä, että jokaisen puolueen pitää muistaa se, mitä edellisellä vaalikaudella on tehty, eivätkä nämä asiat täysin tyhjiössä synny, se on aivan totta. Esimerkiksi viime vaalikauden ongelmaa voisi kuvata sanalla lutakko eli 'umpeen kasvanut lampi': koska isoja rakenneuudistuksia ei saada tehtyä, jäädytään täysin jumiin. Tavallaan se on aivan oikea analyysi, minkä voi sanoa, ja siitä myös vihreät kantavat omalta osaltaan vastuuta, vaikka pienenä puolueena olimme mukana. Ja toki siinä vaiheessa, kun hallitukseen mennään, on siitä tietyt keskeiset sopimukset, ja jos näistä sopimuksista ei pidetä kiinni — me olemme tehneet lupauksen äänestäjille viedä tiettyjä asioita eteenpäin — ja jos on läsnä hallituksessa, josta viedään pohja pois, niin silloin jää vain se yksi vaihtoehto eli pitää kiinni sanoistaan ja siirtyä sitten oppositioon.

Mutta mitä tulee tämän vaalikauden toimintaan, niin ehkä juuri sen takia, että viime vaalikausi oli kuin lutakko, tämän vaalikauden aikana on pyritty mahdollisimman dynaamisesti, nopeasti, viemään asioita eteenpäin, ja se on johtanut siihen, että monien lakiesitysten osalta ensin päätetään, sitten pohditaan ja lopuksi perutaan, eli kolmen P-kirjaimen linjaan. Se on sanottava, kun seuraa, kuinka paljon hallitus tekee esityksiä, vetää niitä pois ja jättää tekemättä monia vaikutusarviointeja ja myöhemmin huomaa, mitä tulikaan tehtyä. Tämä kolmen P-kirjaimen linja tapahtuu sen kautta.

Edustaja Hoskonen piti tärkeän puheenvuoron, jossa toi paljon hyviäkin näkökulmia esiin. Mitä tulee näihin korkoihin, valtiovarainvaliokunnassa olemme saaneet Suomen huippuekonomisteilta hyvin yksiselitteisen näkemyksen siitä, että jatkossa tulemme näkemään tammöistä stagnaatiotilannetta elikkä tammöistä pitkää nollakasvun tilannetta ja se tulee jatkumaan jopa vuosikymmeniäkin eteenpäin, kauas horisonttiin asti — tätä korkoriskiä ei ainakaan Suomen huippuekonomeilla ole samalla tapaa näköpiirissä. En tiedä, mistä edustaja Hoskonen on tämän viisi vuotta napannut, mutta tämä on hyvä ja tärkeä aihe käydä keskustelua.

Tärkeintä, mitä edustaja Hoskonen nosti kritiikissään, mitä vihreästä näkökulmasta tahdon tuoda esiin, on se, että nyt olisi ensiarvoisen tärkeää välttää niitä hätiköityjä leikkauspäätöksiä, jotka vähentävät samaan aikaan myös valtion tulopohjaa ja johtavat uusiin kus-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

tannuksiin, ennen kaikkea työttömyydestä aiheutuviin kustannuksiin. Jos kaikki eurot otetaan huomioon, puhutaan jopa 8 miljardin euron kokonaispotista työttömyydessä vuosittain. Ja tämä on yksi isoimpia kysymyksiä: miten me voimme työllisyysastetta nostaa. Tällä hetkellä, kun hallitus käy keskustelua tästä työllisyyspaketista eikä ole tuotu vielä päivänvaloon sellaisia toimia, jotka oikeasti kunnolla purisivat, yleinen ekonomistiarvio on se, että tähän 72 prosentin työllisyysastetavoitteeseen ei näillä toimin päästä. Ja iso ongelma on siinä sitten se, kuten valtiovarainministeri Orpo on kahteen otteeseen tässä salissa meidän kaikkien kuullen kertonut, että jos työllisyysastetavoitteeseen, 72 prosentin asteeseen, ei päästä, niin siinä tapauksessa tulee uusi leikkauskierre. (Toimi Kankaanniemen välihuuto) — Tämän on valtiovarainministeri Orpo kahteen otteeseen tässä salissa tuonut esiin, että joudutaan uudestaan harkitsemaan näitä leikkauksia. — Ja se on ihan selvä asia. Minä itse asiassa pidän hieman omituisena sitä, että juuri tänä vuonna hallitus tekee ikään kuin hieman lepusummankin budjetin ja tästä budjettikuristakin lipsuu, ja kun se lipsuu nimenomaan sen kautta, että se tekee mittavat veroratkaisut, joista hyötyvät kaikkein eniten omistavat, niin nämä eurot eivät kanavoidu työllisyyteen eivätkä realisoitu siihen kotimarkkinakysyntään. Voidaan puhua ostovoimasta, mutta mikä osa ostovoimasta realisoituisi kotimarkkinakysyntään? Ne ovat kaksi tyystin eri asiaa. Homman pihvi on myös se, että prosentuaalisesti, joo, kaikki saavat veronalennuksia tasasuuruisesti mutta euromääräisesti eivät, ja jos vaikka puoliväliriihessä katsotaan, että valtiontaloudessa on tapahtunut sama kehitys elikkä budjettialijäämä lisääntyy, rakenteellinen alijäämä lisääntyy, valtion velkaantuminen lisääntyy, ja on tehty tämmöinen hieman keveämpi löysemmän finanssipolitiikan budjetti, niin johtaako se sitten siihen tilanteeseen, että nimenomaan sitten asiakasmaksujen kautta, uusien leikkausten kautta kerätään pois ne pienet ropokset niiltä pienituloisilta ihmisiltä, jotka ovat saaneet sen pienen osuuden näistä veronkevennyksistä? Tässä uhkaa tapahtua nimenomaan se negatiivinen kierre. Puhutaan niin sanotusta hysteresis-ilmiöstäkin eli siitä, että kun talouden tuotannon potentiaali laskee, niin se realisoituu myöhemmin myös tuotannon laskuna, ja tämä on se iso ongelma tässä näin.

Mitä tulee tähän kiky-sopimukseen, niin kyllä minä sanon näin ja se on myös yleinen ekonomiarvio, että vastuullinen hallitus ei rakenna koko talouspolitiikan linjaansa yhden kiky-kortin varaan vaan pitäisi pystyä ennakoimaan, mitä tulee tapahtumaan. Näin nopeasti muuttuvassa maailmassa näin sementoidun rakenteen luominen ei ole viisasta talouspolitiikkaa, koska se kaventaa niin voimakkaasti sitä muutосkykyä.

Ja viimeisenä huomiona otan esiin edustaja Mäkelän puheenvuoron monipuolisista mielipiteistä. Kyllä, jokaisessa puolueessa ja eduskuntaryhmässä on monipuolisia mielipiteitä. Se on hyvä asia, niin pitääkin olla. Joku puheenjohtaja mainitsi ennen vaaleja hyvin voimanasaisesti: alle tonnin tuloja saavilta ei saa, ei pidä eikä voi leikata. Ilmeisesti koko perussuomalaisen eduskuntaryhmä on eri mieltä puolueen omien vaalilupauksen kanssa — yksimielisesti.

18.16 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Aallolla oli erittäin hyvä puhe, mutta ilmeisesti hän tarkoitti meitä, koska meillähän on se — mihin me pyrimme edelleen, ja meidän puolueohjelmamme on edelleen voimassa — elikkä me pyrimme tulevaisuudessa siihen, että jokainen voisi saada 1 000 euroa verottomana. Emme ole valitettavasti ainoa puolue emmekä me ole voineet Suomen taloutta saada siihen kuntoon, että me olisimme siihen vielä päässeet. Mutta tämä meidän puolueohjelmamme on edelleen voimassa, ja me ryhmänä seisomme meidän puheenjohtajamme sanojen takana,

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

elikkä meillä ei ole kahta eri linjaa eikä julkilausumaa tässä asiassa. Pyrimme siihen edelleen. (Toimi Kankaanniemi: Saivatkohan vihreät kaikki tavoitteensa viime kaudella läpi?)

18.16 Heli Järvinen vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Meri omassa puheenvuorossaan peräänkuulutti sitä, kun sanoin, että hallitus ei välitä pienituloisista. Hän mainitsi, että Yle-veroa on alennettu, takuueläkettä on nostettu. Mutta katsotaan sitä, mikä jää viivan alle: terveydenhuollon asiakasmaksuja on korotettu, matkakorvauksia on leikattu, lääkekattoa on kasvatettu, kansaneläkeindeksiä on leikattu, ja kun veroratkaisut ovat vielä suurituloisia tukevia, niin viivan alle jää se, että pienituloisten eläkeläisten ostovoima järjestelmällisesti heikkenee — ja tämä koskee kaikkia eläkeläisiä, joiden tulot ovat alle 2 500 euroa. Ja kun puhuitte takuueläkeläisistä, niin kaikkein surullisinta on se, että nimenomaan takuueläkeläisten ostovoima leikkautuu ja heikkenee kaikkein eniten. Eli kun te vaalilupauksissanne puhutte siitä, että alle 1 000 euron tuloja ei saa leikata, te todellisuudessa leikkaatte (Puhemies koputtaa) ostovoimaa kaikkein eniten heiltä.

18.18 Maria Tolppanen sd (vastauspuheenvuoro): Minä olen täysin samaa mieltä siitä, että jos puhutaan siitä, että perussuomalaiset ovat pitäneet huolen köyhistä, niin näin ei todellakaan ole ollut, se ei pidä paikkaansa. Nyt kaikkein vähäosaisimmilta viedään, viedään myöskin tässä nyt käsiteltävänä olevassa asiassa. Nimittäin ne, jotka tienaa kaikkein vähiten, eivät saa yhtään mitään. Ja tämäkään ei tuo, eikä kiky-sopimus tuo, yhtään mitään eläkeläisille, ei köyhille lapsiperheille, ei sairaille, ei niille, joilla ei ole tuloja. Tämä vain jakaa keppiä sinne, ja sieltä tunnutaan ottavan, mistä ei enää pystyisi ottamaan. Jostain syystä ne, jotka tienaa paremmin, eivät joudu tämän kurimuksen ja kurituksen kohteeksi. Tällä hetkellä vaikuttaa siltä, että ne, jotka tienaa noin 7 500 euroa kuukaudessa, hyötyvät näistä verohuojennuksista, mitä nyt on tullut, kaikkein eniten.

18.19 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! En jatka tästä enempää, mutta on ihan pakko mainita se, että eihän kiky-sopimuksella voitaisikaan määritellä muita kuin työntekijöiden asioita, eihän siellä voi ruveta määrittelemään, minkälaisia lääkekorvauksia (Heli Järvinen: Puhuttiinkin hallituksen ratkaisusta!) tai muuta on.

Mutta sen minä haluaisin sanoa, että puhuin siitä, että meidän puolueohjelmamme on edelleen voimassa, me pyrimme siihen. Emme ole missään sanoneet, että kun me pääsemme hallitukseen, niin voimme kaikille luvata, että tämä meidän puolueohjelmamme toteutuu heti ensimmäisenä vuotena ja kuin taivaasta kaikki näin tapahtuu. Haluan kysyä tässä kaikilta muilta puolueilta: ovatko teidän kaikkien aikaisempien vuosien puolueohjelmanne toteutuneet? Muistaakseni esimerkiksi sosialidemokraatit lupasivat viime vaalikaudella runsaasti lisää työpaikkoja. Eipä tainnut tulla. Mitä vastaatte?

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja nyt puhujalistaan.

18.20 Maria Tolppanen sd: Arvoisa puhemies! Nythän me varsinaisesti käsittelemme täällä hallituksen esitystä 199, jossa suunnataan pienituloisille palkansaajille kikyn kompensatioksi tehtyjä veronalennuksia. Tämä kuulostaa hyvältä ja näyttää erittäin hyvältä paperilla. Tällä esityksellä parannetaan niiden ihmisten ostovoimaa, jotka tienaa alle 14 000 euroa vuodessa, eli ihmisten, jotka tienaa rapiat 1 000 euroa kuukaudessa. Heiltä tämä sairausvakuutusmaksu poistetaan, ja sehän on aivan loistava asia. Mutta tässä jäl-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

leen kerran nähdään se, että hallitus ei katso sitä, mitä nämä päätökset todellisuudessa merkitsevät. Tässä ei katsota sitä, tuleeko tästä mahdollisesti kannustinloukku, ja sehän tästä tulee. Nimittäin jos ihminen tienaa vuodessa 13 999 euroa 99 senttiä, häneltä ei tätä maksua mene, mutta jos palkka nousee sen 1 sentin eli 14 000:een, niin silloin maksu menee, ja laskennallisesti se nousu on 160 prosenttia, se on 200 euroa. Millä tavalla tämä auttaa ihmisiä menemään töihin ja pysymään töissä ja hankkimaan parempaa elantoa itselleen? Sitä en ole laskenut, kuinka paljon pitää tienata, että saa sen 200 euroa kurottua umpeen, mutta ei se ihan pienellä rahalla lähde.

Tietystihän tähän samaan liittyy myöskin tämä työnantajan sairausmaksun alennus, joka liittyy kikyyn. Eli kyllä kiky nyt hieman koskee myöskin työnantajia, ei pelkästään työntekijöitä, ja se on ehdottomasti paljon parempi asia kuin pakkolaki. Mutta sen toinen puoli on se, että se aiheuttaa ihan ilmiselvästi loven sairausvakuutuksen rahoitukseen. Nämä uudistukset pienentävät työnantajien vakuutusmaksuosuutta 706 miljoonaa euroa ja pienituloisten päivärahamaksuosuutta 63 miljoonaa euroa. Ja nyt kun mietitään, mistä otetaan tämä korvaava rahamäärä, koska eivät nämä summat ole olleet tuulesta temmattuja, millä ne korvataan, korvataanko ne kenties sosiaaliturvan pienentämisellä, niin jos näin on, se on kyllä kaikkea muuta kuin köyhän kansan huomioimista ja köyhän kansan auttamista eteenpäin. (Toimi Kankaanniemi: Työllisyyden parantaminen!)

Tässä esityksessä on niin, että tämä pienituloisille suunnattu kompensatio kohdistuu nyt palkansaajille ja yrittäjille. Se ei kohdistu, niin kuin kikyn mukaan ei tietenkään kuulukaan kohdistua, eläkeläisille, joiden ostovoima heikkenee ensi vuonna, eikä se kohdistu pienituloisille lapsiperheille, joiden ostovoima niin ikään heikkenee ensi vuonna — ja sitä ei tietenkään tähän voi vaatia, mutta sen voisi jokainen pitää mielessään, että heilläkin pitäisi olla ostovoimaa. Nyt pyytäisinkin, että hallituspuolueiden edustajat veisivät viestiä eteenpäin ja pyytäisivät, että hallitus jollakin tavalla pohtisi tätä 13 999,99 euron ja 14 000 euron rajaa. Jonkinlainen lievennys tuossa välissä täytyy olla, koska muutoin se on täysin kohtuuton todella pienituloisille ihmisille, nimittäin eipä tämä 14 000 euroa vuodessa ihan taida tällä hetkellä riittää edes Euroopan unionin asettamaan köyhyysrajaan.

Kyllä nyt pitää pikkuisen tarkentaa näitä asioita, ja kannattaa tehdä se vaikuttavuusarvio siitä ja kurkistaa, mitä on sen mitalin toisella puolella, ettei tarvitse aina sanoa, että moni kakku päältä kaunis. Paperilla tämä näyttää erittäin hyvältä, sen myönnän, mutta toivon, että sisältö saadaan sen mukaiseksi, miltä se näyttää.

18.24 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa herra puhemies! Todellakin, viime vaalikaudella silloinen hallitus, tai niitä oli kaksikin, jossa vihreät olivat mukana melkein loppuun asti, rahoitti kaikki etuudet velanotolla — velkaa otettiin valtiolle 20 miljardia, kunnille 7 miljardia valtionosuusleikkauksien tähden, valtion kassaa syötiin 7 miljardia ja niin edelleen — eli valtavalla velanotolla. Kuitenkin kävi niin, että työttömyys kasvoi 100 000:lla; kun hallitusohjelmassa oli lupaus, että 100 000 työpaikkaa luodaan, niin 100 000 meni. Brutto-kansantuote aleni kolmena vuonna peräkkäin.

Mikä nyt on tilanne? Hallitusohjelmassa on tavattoman paljon erilaisia asioita, toimenpiteitä. Edellisen hallituksen ohjelmassa ei ollut juuri mitään, mikään uudistus ei toteutunut. Ei ollut lupauksia, ei ollut toimenpide-ehtotuksia, ja siksi mitään ei tarvinnut perua. Kun mitään ei yritä, niin mitään ei tarvitse myöskään perua. Nyt hallitusohjelmassa on tavattoman paljon uudistuksia, ja osa on valmisteltu hallitusneuvotteluissa lyhyellä ajalla, niin että kun niitä on tarkemmin ruvettu miettimään ja valmistelemaan lakiesitysten muo-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

toon, niin on todettu, että niitä ei ole välttämättä viisasta tehdä sillä lailla kuin on silloin sovittu. Näin on peruttu ja tehty toinen ratkaisu. Tämä on järkevää, ja tämä on vastuullista politiikkaa. Myös edellisellä kaudella olisi pitänyt olla tällaista järkevää ja vastuullista politiikkaa, mutta otetta ei ollut.

Edustaja Aalto puhui koroista. Nyt eletään negatiivisten korkojen aikaa, EKP on keinonsa käyttänyt talouden elvyttämiseen, ja meilläkään ei ole siihen juuri varaa. Te ottaisitte velkaa hulvattomasti ja pitäisitte kaiken ennallaan, juuri niin kuin viime kaudella teitte, ja se ei tuottanut tulosta. Nyt hallituksella on toinen linja, ja se tuottaa tuloksia. Komission selvityspyyntö on, edustaja Aalto, erittäin vakava, se joka eilen tuli, mutta hallitus pystyy siihen uskoakseni vastaamaan juuri sen tähden, että sen politiikka on vastuullista.

18.27 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kankaanniemelle todettakoon, että viime vaalikauden aikana monista huonoista asioista huolimatta tehtiin kuitenkin mittavat 5,5 miljardin euron menosopeutukset kokonaisuudessaan ja työttömyyteen nimenomaan nämä automaattiset vakauttajat. Eli kun työttömyys lisääntyy ja sosiaalimenot kasvavat, ne vaikuttavat, totta kai, siihen velanoton määrään. Mitä olisi tapahtunut, jos sosiaalipolitiikasta ei olisi pidetty huolta? Silloin olisi huomattavasti isompi pommi meidän kansantaloudessa. Ja kun viime vaalikauden aikaiset šokit iskevät, on aika sama, kuka on oikeastaan valtiovarainministeri ja kuka on hallituksessa, koska jos tuli 100 000 uutta työtöntä, niin toisentyyppisillä toimilla olisi tullut helposti 200 000—300 000 uutta työtöntä. Ehkä se selittää aika paljon sitä, mitä tehtiin ja millä tapaa tehtiin. Aina olisi voinut parantaa juoksuaan, mutta tämä on tosiasia.

18.28 Toimi Kankaanniemi ps (vastauspuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Edustaja Aalto totesi, että viime vaalikaudella tehtiin 5,5 miljardin sopeutukset eli säästöt. No, verotusta kiristettiin, mikä lamautti taloutta entisestään, mutta ne säästöt olivat valtaosin, lähes kaikki — tosin koulutuksesta jonkin verran — kuntien valtionosuuksien leikkauksia. Kunnat velkaantuivat hirvittävästi, kunnat irtisanoivat väkeä, kunnat joutuivat heikentämään palveluita, kriisikuntia tuli lukuisasti. Tällä hetkellä kriisikuntia ei ole tiedossa yhtään ja kuntatalous on vahvistumassa. Niin kuin Jyväskylänkin osalta tiedetään, budjetti on ensi vuonna jopa tasapainossa. Se on uskomaton saavutus. Viime kaudella suunta oli aivan toinen. Te velanotolla, joka itse asiassa oli velansiirtoa kunnille valtiolta, yrititte peittää niitä toimettomuuksia, mitä hallituksen politiikassa oli.

18.29 Touko Aalto vihr (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Pakko tuoda esiin se, että menosopeutus tarkoittaa muutakin asiaa kuin puhtaasti veron korottamista tai menojen leikkaamista. Viime vaalikaudellahan tämä veronkorotusten ja menojen välinen suhde oli 50/50. Tällä vaalikaudella muun muassa talouspolitiikan arviointineuvosto toi esiin sen kritiikkinsä, että kokonaisveroaste ei nouse. Se on hallituksen ankkuroima tavoite, ja se turhan paljon kaventaa sitä finanssipolitiikan liikkumavaraa, mitä voitaisiin tehdä tässä tilanteessa. Se on virheellinen linjaus, ja nimenomaan Suomen talouspolitiikan kovimmat ekonomit ovat tämän huomion teille antaneet. Toivoisin, että siitä voisi ottaa oppia jonkin verran. On aivan selvä asia, että valtionosuuksien leikkaukset kumuloituvat kuntiin, ja ne ovat negatiivisia asioita, mutta samalla tapaa sitten taas, kun esimerkiksi kuntien asiakasmaksut nousevat ja sen kautta verotulot hieman vähentyvät ja talouspolitiikan tiukka kuripolitiikka toisaalta ja toisaalta sen elvytysvaran käyttäminen tämmöisiin puhtaisiin vero-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

hyötyihin kaikkein rikkaimmille, sekin kaventaa sitä talouden tilaa, ja se pahentaa kuntien asemaa.

18.30 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! Voi olla vaikea ottaa selvää, jos ei ole perehtynyt talouspolitiikan lainalaisuuksiin. Tässä keskustelussa on syytetty vihreitä siitä, että he ovat olleet ikään kuin kahdella linjalla kulkemassa, mutta ei tarvitse kuin seurata tätä keskustelua, onko se, että hallitus peruuttaa asioita tai eduskunta ei hyväksy hallituksen esittämiä lakeja, synti vai siunaus. Edustaja Meren mielestä se oli synti, kun sitä teki edellinen hallitus, mutta edustaja Kankaanniemen mielestä se on siunaus, kun sitä tekee tämä hallitus. Minäkin pidän sitä tämän hallituksen parhaina tekoina, nimittäin nämä peruutetut lait ovat olleet sellaisia, että jos ne olisi säädetty, niin ne olisivat vieneet Suomea turmioon ja kurittaneet köyhimpiä kaikkein pahimmalla tavalla.

Mutta pyysin itse asiassa tämän puheenvuoron sen vuoksi, että täällä nousi esiin Hartzin komitea ja minijob ja sen tulokset työllisyyden näkökulmasta. Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta oli perehtymässä Saksan malliin, ja itse asiassa kuulumme saksalaisten tutkijoiden tekemää arviota Hartzin komiteasta, ja heidän mielestään työllisyystuloksia ei suinkaan tullut tämän minijobin ansiosta vaan sen ansiosta, että siellä ruvettiin harjoittamaan aktiivisempaa työvoimapolitiikkaa, siellä tehtiin myös muita uudistuksia, jotka liittyivät eläkeisiin ja muutamiin muihin etuuksiin. Eli se, että ihmiset pistetään nälkäpalkalla tekemään montaa työtä, ei tuo yhteiskuntaan taloudellista hyvää vaan vasta se, että työn tuotavuus saadaan nousemaan. Ja jos mietitään, mistä tuli pakkolaki-termi, niin sen antoivat oikeusoppineet sen vuoksi, että kyse oli varsin poikkeuksellisesta lainsäädäntöpakettiehdotuksesta, joka siis oli hallituksen ehdotus ja oli lausuntokierroksella, ja noissa lausunnoissa voimakkaasti kritisoitiin sitä, että se ei paranna työllisyyttä eikä tuo sitä hyvää, mitä siltä oli odotettu. Pakkolaeksi nimettiin ne lait, jotka kieltävät sopimasta paremmin ja jotka puuttuivat niihin mekanismeihin, joita työehtosopimuksilla on normaalisti sovittu.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Edustaja Järvinen. [Edustaja Meri pyytää vastauspuheenvuoroa] — No myönnän nyt vielä tämän vastauspuheenvuoron, edustaja Meri.

18.32 Leena Meri ps (vastauspuheenvuoro): Kiitos, arvoisa puhemies! Puhuin hieman eri asioista, kun puhuin siitä, kuinka seurasin tätä edellisen hallituskauden toimintaa, kun en itse ollut eduskunnassa: isoja hankkeita kaatui, ja mikään ei mennyt eteenpäin, ja täällä äänestetään omia hankkeita kumoon. Se on hieman eri asia kuin se, että joku asia on valmistelussa ja sitä pohditaan — eikä se ole täällä vielä hallituksen esityksenäkään — ja hallitus kuulee osapuolia ja toteaa, että ei tämä ole hyvä näin. Ja me kuitenkin viemme isoja asioita eteenpäin. Mutta toki me voimme näistä saivarrella, ja jos se nyt on ainoa asia, mistä haluaa täällä pitää puheenvuoron, niin hyvä on sitten.

Kuitenkin pidän tärkeänä, että eduskunnalla on mandaatti säätää lakeja, ja minusta on jotenkin kuitenkin outoa, että käytetään sanaa "pakkolaki". Jos sitä joku muu käyttää, niin ei sitä ole itse pakko käyttää.

18.33 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Kun täällä on puhuttu paljon edellishallituksen soutamisesta ja huopaamisesta, niin täytyy sanoa, että ei ole kauhean iloista katseltavaa ollut tälläkään hallituskaudella se tapa, millä erilaisia lakeja, lakiesityksiä, on tuotu

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

pöydälle ja millä innolla niitä on ajettu, kunnes sitten loppujen lopuksi ne on vedetty pois käsittelystä. Otan nyt esiin vain muutaman esimerkin: Esimerkiksi katumusveroa ajettiin kovaa vauhtia. Se lopulta onneksi kaadettiin. Päivähoitomaksuja oltiin korottamassa, ja täällä kuultiin tulenpalavia puheenvuoroja sen puolesta, miksi se on aivan pakko tehdä, kunnes hallitus ymmärsi, että parempi onkin taipua ja vetää korotukset pois. Sama koskee eläkeläisten asumistuen leikkaussuunnitelmia. Nekin oli pakko tehdä, mutta kun oppositio tarttui asiaan, niistäkin luovuttiin. Viimeisin esimerkki on invalidilisien leikkaussuunnitelmat, joista onneksi hallitus luopui. Eli täytyy sanoa, että kyllä näin oppositiosta katsottuna täytyy nyt olla iloinen siitä, että hallitus on paitsi soutanut myöskin huovannut erittäin tärkeissä asioissa.

Ja kun katsoo asioita tästä eteenpäin, niin sellaisia asioita, joissa ne airot voisi huopausasentoon jälleen ottaa, on muun muassa kakkostyyppin diabeetikon lääkekorvausleikkaukset, jotka todennäköisesti — on kuultu asiantuntijoita — tulevat kalliimmiksi kuin itse leikkausten sisältö. Toinen vastaava on turvapaikanhakijoille, ulkomaalaisille, suunniteltu kotoutumistuki, joka olisi 90 prosenttia suomalaisten perustoimeentulosta. Tälle on vaikea löytää perusteluja. Se tuottaa enemmän kuluja kuin säästöjä. Toivottavasti ne airot ovat huopausasennossa tässäkin kohtaa.

18.35 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Kun nimeni useaan kertaan mainittiin, palaan vielä muutamia keskustelussa esille tulleisiin asioihin.

Ensinnäkin edustaja Kankaanniemi toi hyvin esille edellisen hallituksen linjan siirtää päätöstensä hinnan kunnille kuntien valtionosuuksia leikkaamalla ja velvoitteita lisäämällä. Kunnat lopulta tuottavat palvelumme. Jos kunnat tukahdutetaan, niitä palveluita ei voida käytännössä tuottaa kuntalaisille. Tämä hallitus ei kunnilla asioita maksata, paitsi ehkä yhden pienen asian: Hallitushan alentaa pienituloisten päivähoitomaksuja, kuten alun perin oli suunniteltu. Sen joutuvat monet kunnat kaivamaan budjetistaan, mutta mielellään se kunnissa kaivetaan, koska asia on tärkeä.

Mitä tulee vihreiden kritiikkiin perussuomalaisten tavoitteita kohtaan, tarkistin juuri, että vihreät on puolueena perustettu vuonna 1987. Ilmastonmuutos on oikeastaan vasta keksitty sen jälkeen. Ilmastonmuutos on käynyt kiihtymään sen jälkeen. Onko nyt niin, että vihreät kannattavat ilmastonmuutosta, vai eivätkö he halua tai voi tehdä asialle mitään? Tämä logiikka on suurin piirtein samanlainen.

Kilpailukyky-sopimus tuo meille työpaikkoja, työpaikat tuovat verotuloja, ja verotuloilla voidaan huolehtia niistä, jotka eivät voi huolehtia itsestään. Jos valtio menisi verotulojen puutteen vuoksi konkurssiin, kansainvälisen rahoituksen ohjaukseen, niin siinä tilanteessa pienituloiset vasta kärsisivätkin. Jos ette usko, niin kysykää Kreikasta.

18.37 Toimi Kankaanniemi ps: Herra puhemies! Tässä on käyty todella monipuolinen keskustelu sairausvakuutuslain muuttamisen ympärillä, mutta kun se on osa kiky-sopimusta ja sitten toisaalta kiky-sopimus on tärkeä osa hallituksen politiikkaa, jolla Suomi on saatu nousuun, niin on aihetta tätä keskustelua käydä.

Arvoisa puhemies! Edustaja Aallolta vielä olisin toivonut kommenttia tähän EU-komission selvityspyyntöön. Te esitätte, että nyt otetaan velkaa ja annetaan kaikkien tai ainakin suurimman osan menoista olla ja kulua eli otetaan velkaa juokseviin kulutusmenoihin. Mitä te vastaatte tämän politiikan osalta EU-komissiolle, kun se selvitystä pyytää Suomen

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

tilanteesta? Minusta tämä on sen verran vakava kysymys, että siihen on syytä pysähtyä hetkeksi.

Mitä tulee sitten maahanmuuton kustannuksiin, joihin edustaja Järvinen viimeksi puuttui, niin miltei miljardi euroa menee tänä vuonna 40 000 maahantulijan kustannuksiin, byrokratiaan ja ylläpitoon. Se on valtava summa. Ja te haluatte, että se edelleen kasvaa ja rajat ovat auki ja etuudet ovat mahdollisimman hyvät. On hienoa, että toisaalta on näin, mutta tämä raha on kyllä kohtuuttoman suuri. Sillä voitaisiin auttaa, sanotaan, puolella siitä voitaisiin auttaa, miljoonia ihmisiä, jotka ovat todella hädässä siellä pakolaisleireissä, lapsia, vanhuksia, sairaita, naisia, jotka kärsivät todella paljon. Täällähän tilanne on aivan toinen. Eli näitä pohdintoja pitää käydä. Tämä miljardi esimerkiksi pakolais-, maahanmuuttomenoihin kasvattaa valtionvelkaa siihen nähden, mitä oli toissa vuonna, teidän kaudellanne. Te velkaannutitte valtion (Puhemies koputtaa) aivan holtittomasti.

18.39 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! On tämä sali mielenkiintoinen paikka. Kun täällä käyttää puheenvuoron siitä, että hallituksen suunnittelema kotoutumistuki, joka on 90 prosenttia suomalaisesta perusturvasta, lisää meidän kulujamme sen sijaan että vähentäisi niitä, niin sen perusteella voidaan vetää johtopäätös, että haluan laittaa rajat auki ja saattaa Suomeen rajattoman määrän turvapaikanhakijoita ja muita ulkomaalaisia. Todella mielenkiintoinen tulkinta.

Mutta mitä tulee tähän itse kotoutumistukeen: Jos se menee läpi — mikä tuntuu kyllä tässä kohtaa hyvin omituiselta — se tarkoittaa sitä, että yhä suurempi joukko ajautuu toimeentulotukiluukulle, ja se tarkoittaa sitä, että tämän porukan ei kannata ottaa pienintäkään työtehtävää vastaan, koska heitä ei suojaa silloin 300 euron suojaosa, kuten suojaa työmarkkinatuen varassa olevia. Heitä se ei suojaa. Eli jos he ottavat pienenkin työtehtävän vastaan, he menettävät toimeentulotukea vastaavan määrän, ja tämän takia suunniteltu kotoutumistuki, paitsi että se toivon mukaan on perustuslain vastainen, myös toimii itseään vastaan.

Mitä tulee vielä kuntien valtionosuuksiin: Hienoa, jos niitä ei leikata. Kannattaa muistaa kuitenkin, että kunnan tuloihin vaikuttaa myös se, kuinka paljon sen asukkaat tienaa, ja kun pienituloisilta leikataan eniten, se on vahvaa aluepolitiikkaa, mitä tämä hallitus tekee. Ja se aluepolitiikka on Itä- ja Pohjois-Suomen kannalta kohtuullisen karmaisevaa, kun muistetaan, että meillä asuu siellä paljon suurempi osuus niistä pienituloisista.

Te sanotte, että ette välitä kuluja kunnille. Kuitenkin kun esimerkiksi (Puhemies koputtaa) subjektiivista päivähoito-oikeutta leikattiin, se tarkoittaa kunnille lisää menoja, koska kunnat joutuvat tekemään sen työn, mitä tämän asian suhteen tehdään (Puhemies koputtaa) ja kuinka porukkaa valikoidaan.

18.41 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Vastaa edustaja Kankaanniemi: Vihreitten vaihtoehtobudjettihan lähtee siitä perusperiaatteesta, että pysyvien menojen ja tulojen välinen tasapaino on sama, tismalleen sama. Ja se, mikä erottaa näitten raamien sisällä vihreät hallituksesta: Me käytämme rahaa kohdasta A kohtaan B, ja se meidän ideamme on nimenomaan se, että nyt pitäisi viedä voimakkaasti eteenpäin isoja, työllisyyttä edistäviä rakenneuudistuksia, joita vauhdittamaan voidaan ottaa julkisia investointeja. Tämä on muun muassa Danske Bankin pääekonomistin Kuoppamäen linja, tämä on myös Etlan keskeinen linja. Voi miettiä, mikä on parempi aika tehdä joka tapauksessa myöhemmin tehtäviä investointeja kuin se hetki, jolloin meillä on jopa miinuskorot ja pitkäaikaisissa lainoissa

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

sa nollakorot ja samaan aikaan meillä on massatyöttömyys. Sitä sopii pohtia. Tämän linjan minä toisin esiin myös komissiolle, koska kaikkein keskeisintä on katsoa sitä keskipitkän aikavälin ja pitkän aikavälin talouden tuottavuuskehitystä, katsoa, mikä vaikuttaa tuottavuuteen kaikkein eniten: se on koulutus, tutkimus ja tiede. Näistä me emme leikkaa. Emmekä me leikkaa kotimaisesta ostovoimasta sen takia, että tämänhetkinen pieni talouskasvun vire syntyy nimenomaan rakentamisesta ja kotimaisesta kulutuksesta. Jos siitä leikataan liikaa, se pieni kipinä, joka tuo kansantalouden kamiinaan lämpöä, sammuu. Sen takia pitää miettiä, miten vaikutukset vaikuttavat pidemmällä aikajänteellä, ei vuosineljänneksellä vaan vuosisataneljänneksellä.

18.43 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Ensin kävin miettimään, miksi nyt vihreät tämän maahanmuuton tähän keskusteluun toivat mukaan, kun puhutaan sairausvakuutuslain muuttamisesta, mutta onhan näillä tietenkin se yhteys, että jollei sitä miljardia sinne maahanmuuton kustannuksiin tarvitsisi laittaa, niin myöskään kilpailukykysovimukseen ja muihin säästötoimiin ei olisi niin suurta painetta.

Nyt kun te tässä paikalla olette, niin voisin esittää teille saman kysymyksen, jonka olen esittänyt niin monta kertaa aikaisemmin vihreille mutta jäänyt ilman vastausta. Te olette sitä mieltä, että maahan tarvitaan lisää maahanmuuttoa. Kuinka paljon? Miten monta maahanmuuttajaa te Suomeen haluatte? Kuinka monta turvapaikanhakijaa te Suomeen haluatte? Kertokaa joku määrä. Me voimme laskea sille hinnan. Sen jälkeen voidaan keskustella teidän talouspoliittisen linjanne viisaudesta ja maahanmuuttopolitiikkanne viisaudesta.

18.44 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Edustaja Mäkelälle: Ei kukaan, ei kukaan ihminen tässä maassa, pysty antamaan vastausta tuohon kysymykseen, kuinka paljon maahanmuuttajia, turvapaikanhakijoita me tarvitsemme. Sen näyttää tulevaisuus. Mutta ilman muuta selvää on se, että jos syntyvyys on kovin alhaisella tasolla ja menee edelleenkin alaspäin kuin lehmän häntä, tulemme jatkossa tarvitsemaan enemmän maahantulijoita kuin mitä olemme aiemmin tarvinneet. Tämä vastaus on juuri prikulleen niin selkeä kuin tähän kysymykseen voi antaa. On mielenkiintoista, että me puhumme sairausvakuutuslain... (Puhemies koputtaa)

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Arvoisa edustaja, kiinnitän nyt huomiota siihen, että tässä on pitkän aikaa käyty keskustelua maahanmuuttopolitiikasta, ja sillä en näe nyt olevan tässä päiväjärjestyksen kohdassa olevan asian kanssa oikeastaan minikäänlaista tekemistä. Pyydän tästä lähtien siirtymään asiaan, käymään keskustelua siitä, mitä päiväjärjestyksessä sanotaan.

Kiitos, olen, arvoisa puhemies, kanssanne prikulleen samaa mieltä ja olin juuri sanomassa, että luulin keskustelevani sairausvakuutuslain muuttamisesta. Mutta halusin vastata vain edustajan kysymykseen, kun se suorasti meille esitettiin.

18.45 Leena Meri ps: Arvoisa puhemies! Pyysin tämän puheenvuoron oikeastaan tuohon edelliseen keskusteluun, mutta kun puhemies ei...

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Minä en myönnä tästä asiasta puheenvuoroja.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Siis en aiokaan puhua. Sanon vain sen, että sehän tuli puheeksi sen vuoksi, että vihreät siitä itse alkoivat puhua. Mutta keskustellaan siitä toisella kertaa. Linja on epäselvä heillä.

18.45 Toimi Kankaanniemi ps: Arvoisa puhemies! Anteeksi, että puhuin maahanmuutosta, mutta edustaja Järvinen taisi siitä vähän niin kuin avata.

Edustaja Aalto ei kyllä vastannut vielä. Kun tässä sairausvakuutuslaissa, niin kuin monessa muussakin, te vaaditte lisää menoja, miten te vastaatte komission selvityspyyntöön Suomen talouden tilanteesta? Tämä jäi vastausta vaille. Kunnat voittavat tämän budjetin mukaan 39 miljoonaa, tämä vahvistaa kuntataloutta. Se on historiallista. Liikenneinfraan pannaan rahaa enemmän kuin koskaan, mutta te haluatte, edustaja Aalto, ottaa velkaa vielä lisää.

18.46 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Pidän tämänkin keskustelun hyvin lyhyenä, koska tämä ei aivan suoranaisesti liity enää tähän käsiteltävään päiväjärjestyksen mukaiseen asiaan, ja totean edustaja Kankaanniemelle, että lukekaa vihreiden vaihtoehtobudjetti. Totean siitä vain yhden asian: pysyvien menojen ja pysyvien tulojen välinen tasapaino on prikulleen sama. Budjetin sisällä, kehyksen sisällä on arvovalinta, mihin rahaa käytetään. Ylen ekonomisti arvioi jälleen kerran muun muassa Ylen tutkimuksissa ja uutisoinnissa vihreitten vaihtoehtobudjetista seuraavaa: On kaksi tapaa tehdä asioita. Ekonomistikunta ei osannut sanoa, kumpi on parempi tai huonompi, mutta selvää on erilainen arvovalinta — erilainen arvovalinta vihreitten vaihtoehtobudjetissa ja hallituksen linjassa. Sama euromäärä voidaan käyttää eri tavoin. Miten se käytetään, se on jälleen kerran poliittinen arvovalinta.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi aikuiskoulutustuesta annetun lain, Koulutusrahastosta annetun lain ja työttömyysetuuksien rahoituksesta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 153/2016 vp

Valiokunnan mietintö TyVM 6/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on työelämä- ja tasa-arvovaliokunnan mietintö TyVM 6/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

18.48 Tarja Filatov sd (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Käsittelyssä on siis lakiehdotus, joka muuttaisi aikuiskoulutustukea, Koulutusrahasto-lakia ja työttömyysetuuksien rahoituslakia, ja tämä nyt on taas osa sitä kilpailukykysovimuksen sopimuspuolta, jos näin voisi sanoa.

Valiokunta piti tätä esitystä kannatettavana, vaikka esittikin siihen muutamia kriittisiä huomioita. Hyvänä valiokunta piti sitä, että näissä uusissa säännöksissä tuodaan myös ul-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

komaanttyö mukaan siihen laskettuun työssäoloaikaan, mikä on tämän aikuiskoulutustuen edellytyksenä. Eli kyse on siitä, että jos työtä on tehty Euroopan unionin jäsenvaltiossa, Euroopan talousalueeseen kuuluvassa valtiossa tai Sveitsissä, niin jatkossa tämäkin työ lasketaan ikään kuin työssäoloeseen aikuiskoulutustuen suhteen. Tämä on ehdottomasti hyvä asia.

Mutta tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan vähennettäväksi aikuiskoulutuksen määrää ja kestoja, molempia. Sen lisäksi aikuiskoulutustuen rahoitusjärjestelmää uudistetaan siten, että palkansaajan aikuiskoulutustuesta poistetaan kokonaan valtionrahoitusosuus ja tuki rahoitetaan työttömyysvakuutusmaksun tuotosta. Sen sijaan yrittäjien aikuiskoulutustuki säilyy edelleen valtion rahoittamana. Valiokunta totesi tästä kokonaisuudesta, että esitetyt muutokset ovat parempi vaihtoehto kuin se, mikä on ollut hallituksen aikaisemmissa suunnitelmissa — silloin ajateltiin, että säästötoimenä tämä koko aikuiskoulutustuki olisi muutettu lainaksi. Valiokunta tuumi, että esitetyistä muutoksista ja näistä säästöistä huolimatta aikuiskoulutustuki tarjoaa edelleen palkansaajalle kohtuullisen opiskelunaikaisen taloudellisen tuen. Tuki on nimenomaan työelämään siirtyneille kannustin kehittää omaa osaamista, ennen muuta siksi, että työ- ja elinkeinoelämän muut tarpeet muuttuvat jatkuvasti. Tuki myös parantaa ihmisten työllistymistä ja jatkotyöllistymisen mahdollisuuksia. Kun on arvioitu sitä, mikä aikuiskoulutustuen merkitys on, niin itse asiassa Koulutusrahaston teettämän tutkimuksen mukaan niistä ihmisistä, jotka ovat käyttäneet aikuiskoulutustukea, 96 prosenttia koki, että tuki on melko tärkeä tai erittäin tärkeä opiskelun mahdollistava tekijä. Samalla tavalla ajattelivat myös työnantajat, joiden työntekijät olivat käyttäneet tukea: heistä 93 prosenttia oli samaa mieltä, että tuki on tärkeä tai melko tärkeä.

Valiokunta kiinnitti huomiota tasa-arvovaliokuntana siihen, että tässä esityksessä ei ollut tehty sinänsä sukupuolivaikutusten arviointoja, mutta on selvää — tilastot osoittavat sen — että aikuiskoulutustukea käyttävät enemmän naiset kuin miehet. Sen käyttö on kasvanut viime aikoina voimakkaasti, ja naisten käyttö on kasvanut enemmän kuin miesten käyttö. Kun arvioidaan vuoden 2015 tuen käyttäjiä, jolloin heitä oli 20 000, niin heistä 15 000 oli naisia ja 5 000 oli miehiä. Valiokunnan keskusteluissa nousi esiin se, että kun tehdään sukupuolivaikutusten arviointoja, niin ei pitäisi miettiä pelkästään sitä, mitkä ovat lain vaikutukset heihin, jotka ovat enemmistöikäisiä, vaan pohtia myös niitä syitä, mistä johtuu se, että toinen sukupuoli käyttää vähemmän jotakin etuutta tai tukea, ja tämä pitäisi jatkossa ottaa myös näissä arvioinneissa huomioon — sitä ei itse asiassa ihan mietintöön asti kirjattu, mutta uskon, että tästä olemme yhtä mieltä.

Valiokunta sen sijaan kiinnitti huomiota siihen, että aikuiskoulutustuella opiskelee vähemmän niitä ihmisiä, joiden kouluttautumisen tarve itse asiassa on kaikkein suurin, elikkä esimerkiksi pelkän perusopetuksen varassa olevien osuus tuen käyttäjistä on vain 4 prosenttia. Totesimme, että myös yrittäjien osuus on vähäinen, se on 0,5 prosenttia. Valiokunta piti tärkeänä, että näitä molempia ryhmiä kannustettaisiin enemmän koulutuksen piiriin.

Valiokunta kiinnitti huomiota siihen, että aikuisten osaamisen vahvistamista tapahtuu paitsi tällä aikuisopintotuella myös erilaisilla muilla omaehtoisen koulutuksen reiteillä sekä tietenkin esimerkiksi opintotuella ja sen lisäksi myös työvoimahallinnon rahoittamalla työvoimakoulutuksella tai sitten työnantajien rahoittamalla henkilöstökoulutuksella. Valiokunta piti tärkeänä sitä, että työelämään siirtyneitä ihmisiä motivoidaan ja kannustetaan osaamisen päivittämiseen ja tarvittaessa myös uuden ammatin opiskelemiseen ja hankkimiseen ja että yhteiskunta turvaa siihen mahdollisuuden, koska esimerkiksi teknologian lisääntyvä käyttö edellyttää ammateissa uusien taitojen ja tietojen omaksumista ja

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

elinikäisen oppimisen periaate on arvokas keino meidän työelämän rakennemuutoksen hallinnassa ja hillinnässä.

Valiokunta piti hyödyllisenä sitä, että Suomessa muodostettaisiin kokonaiskäsitys aikuiskoulutuksen tilasta, sen erilaisista vaihtoehtoista ja kehittämisen tarpeista, ja korosti sitä, että meneillään olevien koulutusta koskevien uudistusten vaikutuksista pitäisi tehdä kokonaisvaltainen selvitys — ei siten, että arvioidaan vain yhtä uudistusta vaan että arvioidaisiin näitä kaikkia koulutukseen ja opintotukijärjestelmiin, kouluttautumisympäristöihin liittyvien tukien muutoksia ja niiden vaikutuksia mahdollisuuteen kouluttautua ja Suomen osaamis pohjan tulevaisuuteen.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ja edustaja Kontula.

Anteeksi, puhemies, vielä: valiokunta oli muutoin yksimielinen, mutta mietintöön sisältyi yksi vastalause.

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Hyvä. — Edustaja Kontula.

18.54 Anna Kontula vas: No niin, arvoisa puhemies, asiasta puheen ollen: Esityksessä heikennetään työssä käyvän väestön opiskelumahdollisuuksia sekä rajaamalla opintokausien, vapaiden kausien, määrää, että myös laskemalla tuen tasoa. Suunta on ehdottomasti väärä, kun on tiedossa, että opiskelu työuran kaikissa vaiheissa on normalisoitumassa ja elinikäinen oppiminen on tulevaisuudessa pikemminkin lisääntymässä merkittävästi kuin häviämässä. Suomen kansallinen menestys vaatii ihmisten kannustamista opiskeluun elämän eri vaiheissa. Koulutusta tarvitaan enemmän kuin koskaan, ja toisaalta digitalisaation ansiosta meillä on siihen enemmän mahdollisuuksia kuin koskaan. Siksi esitin tämän lakiesityksen hylkäystä.

Tosiasia on, että yksikään maailmanhistorian kansantalous ei ikinä ole romahtanut siihen, että ihmisiä olisi koulutettu liikaa. Sen sijaan monen talousvaikeudet johtuvat siitä, että ihmiset ovat saaneet opiskella liian vähän. On hyvä muistaa, että kaikki opiskelu kasvattaa meidän yhteistä kansallista pääomaamme, sitä pääomaa, joka meidän menestyksemme kannalta on kaikkein tärkeintä.

18.55 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Olen ylipäänsä koulutuksen ystävä mutta liiallisen koulutuksen ja ylikoulutuksen ystävä en suorastaan ole. Määrä ei korvaa laatua koulutuksessakaan. Oppositio on täällä salissa kauhistellut pienimpiäkin koulutusleikkauksia, vaikka varmasti koulutusjärjestelmässämme olisi järjeistämisen sijaa. 15 vuotta meillä on tohtoreiden työttömyys yhtäjaksoisesti kasvanut, eikä esimerkiksi sellaiseen ole maallamme varaa. Se on esimerkki mainitsemastani ylikoulutuksesta.

Mutta tässä esityksessä hallitus on lähtenyt siitä, että yhteiskunnassa on oikein tukea myös aikuisten opiskelua, erityisesti työllistämisen kannalta, ja valiokunnan lähestyminen asiassa on mielestäni ollut hyvin rakentavaa. Sen sijaan, että pidettäisiin koulutusta kaiken ratkaisevana poppakonstina, kehottaisinkin katsomaan näitä muutoksia enemmänkin mahdollisuutena — koulutuksen perustarkoitus on valmentaa työelämään. Tämä henki on havaittavissa mielestäni myös valiokunnan mietinnössä, mitä pidän hyvänä asiana.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

18.56 **Heli Järvinen vihr:** Arvoisa puhemies! Me vihreät olemme tämän lakiesityksen kannalla kolmesta syystä. Ensinnäkin tämä on osa nyt sitä kuuluisaa kilpailukykysovimusta, jota kunnioitamme. Toinen syy on se, että tällä nyt esillä olevalla esityksellä saatiin torpattua hallituksen alkuperäinen todella huono esitys, jolla aikuiskoulutustuki olisi muuttunut lainamuotoiseksi. Kolmas syy on se, että nyt, kun jälleen se on vahvasti tukimuotoinen, muutokset ovat sen verran pieniä, että niiden kanssa pystyy elämään.

Haasteitakin on. Tässä kävi jo ilmi se, että eräs erityinen haaste on se, että nyt tukea käyttävät todellakin eniten ne, jotka sitä vähiten tarvitsevat, ja vähiten ne, jotka sitä todennäköisesti eniten tarvitsevat. Vähiten sitä käyttävät yrittäjät, vain 0,5 prosenttia, ja peruskoulun käyneet, vain 4 prosenttia, kun suurin osa tuen käyttäjistä on korkeakoulutettuja tai ainakin ammattiin koulutuksen saaneita.

Kun tiedämme tulevaisuuden — muuttuva ja pirstaloituva työelämä vaatii meiltä yhä uudenlaista oppimista — se iso kysymys on se, miten saamme turvattua monimuotoisen itsensä kehittämisen ja elämän mittaisen oppimisen. Työvoimakoulutus, henkilöstökoulutus ovat yksi ratkaisu, mutta myös aikuiskoulutustuen suosio, joka on kasvanut tasaisesti vuodesta 2010 asti, on selkeä osoitus siitä, että sitä jatkossakin tarvitaan vähintään yhtä paljon kuin tähän asti.

18.58 **Tarja Filatov sd:** Arvoisa puhemies! Kun äsken puhuin valiokunnan puheenjohtajana, niin nyt haluan sanoa muutaman sanan sosialidemokraattien näkökulmasta. Niin kuin sanoin aikaisemmassa keskustelussa, silloin kun tehdään joku sopimus, niin meillä on tapana tukea kaikkia niitä esityksiä, jotka siihen kokonaisuuteen kuuluvat, olivat ne sitten mukavia tai ikäviä. Tämä kyllä kuuluu sinänsä ikäviin esityksiin, jos me mietimme sitä nopeaa rakennemuutosta, joka yhteiskunnassa on: meillä kuolee satoja työpaikkoja yhden päivän aikana ja syntyy uusille aloille satoja työpaikkoja jo yhden päivän aikana. Tämä kertoo siitä kiihtyvistä muutoksesta, mikä meillä on. Jos mietimme tätä koko ketjua, jossa aikuiskoulutus ja aikuiskoulutustuki on yksi kouluttautumisen mahdollisuus, niin se jos joku on ennaltaehkäisyä työttömyyden näkökulmasta, koska se lähtee siitä, että ihminen on töissä, tunnistaa, että hän tarvitsee joitakin uusia elementtejä, jotta voi työsssänsä selvitä tai vaikkapa saada uuden pätevyyden — jos vaikka me olemme täällä muuttaneet pätevyyttä joissakin julkisissa tehtävissä — eli haluaa kouluttautua siihen, jotta voi työpaikkansa säilyttää. Jos katsoo niitä tuloksia, mitä tässä on, niin tämän kokonaisuuden ehdoton hyöty on se, että sitä kautta kouluttaudutaan niille aloille, joilla meillä on työvoimasta pulaa, esimerkiksi terveyden- ja sairaanhoitotyön puolelle ja sitten sosiaalityön puolelle. Lisäksi voisi sanoa, että opetusala on toinen sellainen sektori, jolla ammattitaitoisesta työvoimasta aina joskus on pulaa — ei tällä hetkellä niin voimakkaasti. Eli tämä vastaa osaltansa myös työvoiman saatavuusvaikeuksiin.

Ongelmallista on se, että tätä tukea leikataan kestoltansa, koska useimmiten juuri meidän järjestelmiemme ongelma on se, että jos pitää hankkia ihan kokonaan uusi ammatti, olipa sitten kyse vaikka työvoimapolitiittisesta koulutusta, niin tuo tukijakso ei riitä siihen. Se riittää siihen, että täydennetään palasia, mutta ei saada sitä ammattitutkintoa, ja sen vuoksi ehkä ongelmallisin kysymys on se, että kesto lyhenee.

19.00 **Anna Kontula vas:** Arvoisa puhemies! Ihmettelen kovasti, ymmärsinkö väärin vai tuliko joku virhelause, jos vihreät toteavat, että perustelu sille, että tämä on hyvä heikennys, on se, että eniten sitä tukea käyttävät ne, jotka vähiten tarvitsevat. Samalla perusteel-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

lahan voisi perustella myös yliopistoleikkauksia, koska myös siinä käyttäjät ovat ensisijaisesti verraten korkeasti koulutettuja ihmisiä. Ja jos se, mikä on olemassa oleva koulutusaste, on määritelmä sille, kuka koulutusta tarvitsee, niin silloin ei ole mitään syytä kouluttaa ihmisiä yliopistoissa sen enempää. Minä en ajattele näin, ja se kokemus, mikä minulla on työelämästä, ei tue tätä ajatusta.

Meillä on tällä hetkellä työelämässä sellainen tilanne, että erityisesti minun ikäisissäni ja vanhemmissa ikäluokissa alkaa olla aika isoja osaamisvajeita suhteessa siihen, kuinka nopeasti työelämä muuttuu. Me olemme ehkä ensimmäistä kertaa historiallisesti sellaisessa tilanteessa, jossa nuoret työpaikoille tulevat osaavat monia sellaisia taitoja, joita pitkään alalla olleet eivät osaa, liittyen digitalisaatioon, koneiden käyttöön, koko tähän verkkomaailmaan. Tällä on monia psykologisia vaikutuksia ihmisten hyvinvointiin, toimintakykyyn ja työpaikkojen sisäisiin suhteisiin, plus että siellä on valtava tarve uudelleen-, jatko- ja täydennyskouluttautumiselle.

Lisäksi monet sellaiset henkilöt, jotka tätä koulutustukea ovat käyttäneet, ovat sellaisia ihmisiä, jotka ovat täydentäneet opintojaan, esimerkiksi niin, että töihin on menty, kun gradu on vielä tekemättä, vaikka muuten onkin tutkinto valmis, ja sitten ollaan ne viimeiset opiskelurauhakuukaudet saatu sillä opintovapaalla ja tutkinto sillä lailla suoritettua.

Edelleen olen sitä mieltä, että turhaa opiskelua ei ole.

19.02 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! On aivan oikein pohtia sitä, miksi he, jotka tarvitsisivat eniten koulutusta, eivät siihen hakeudu. Kyse on siitä, miten palveluita saadaan tarjottua ihmisille ja miten heitä saadaan motivoitua niihin, miten mahdollinen syrjäytymiskehityskin saataisiin katkaistua. Ei se taikatempuilla tapahdu. Maalaisjärjellä ajatellen sellainen koulutus motivoi, jonka kautta voi työllistyä ja saada palkkatuloja — ei koulutusta koulutuksen vuoksi vaan työelämään pääsemisen vuoksi. Niin tässä koulutuksessa kuin muussakin koulutuksessa tulee välttää tyhjäkäyntiä ja sellaista koulutusta, joka ei johda työllistymiseen tai palkkatulojen saamiseen.

On myös syytä huomioida työssäoppiminen ja hiljaisen tiedon siirtäminen uusille alaa opiskeleville. Ei se koulussa siirry, se käytännön osaaminen työelämästä, kyllä siihen tarvitaan harjoittelua työelämässä ja kenties oppisopimuksen tyyppisiä järjestelyjä.

19.03 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Ettei jää väärinkäsitystä vihreiden linjasta, toistan uudelleen, että on kolme syytä, joiden takia meidän on helppo olla tämän esityksen takana: Ensimmäinen syy on kilpailukykysojimus, ja tämä lakipaketti on osa sitä. Toinen syy on se, että tällä esityksellä saatiin torpattua hallituksen alkuperäinen, vielä paljon huonompi esitys, jolla aikuiskoulutustuki olisi muuttunut lainamuotoiseksi. Ja se kolmas syy on se, että vaikka muutokset ovat kielteisiä, ne ovat sen verran pieniä, että niiden kanssa pystyy elämään.

Sen sijaan näen haastetta siinä, että ne, jotka tätä eniten tarvitsevat, jotka ovat siis vähiten koulutettuja tällä hetkellä, käyttävät kaikkein vähiten tätä koulutusmuotoa. Tulevaisuuden haaste on ilman muuta se, millä saisimme myös vain peruskoulun käyneet ja yrittäjät hyödyntämään tätä vaihtoehtoa. Ja kannatan myös kaikkia muita koulutusmuotoja, joilla saamme ammattitaitoa kasvatettua ja kehitettyä työtehtävien vaatimalle tasolle.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

19.04 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kommentoisin vielä edustaja Mäkelälle.

Opiskelun ensisijainen tarkoitus ei ole valmistaa ihmistä työelämään vaan valmistaa ihmistä elämään. Sitä, mikä hänen työuransa sitten tulee olemaan, on hirvittävän vaikea arvioida etukäteen. Tohtorien työttömyys ei ole suinkaan osoitus liikakoulutuksesta sen enempää kuin metallimiesten työttömyys osoitus liiasta ammattikoulutuksesta tässä maassa — erityisesti sen takia, että tohtorien työttömyys on tällä hetkellä 4 prosenttia ja työttömyysjaksot verraten lyhyitä.

Meillä on aika paljon varoittavia esimerkkejä siitä, mihin liika työelämäorientaatio koulutuksen suunnittelussa johtaa. Koulutuksen suunnittelu tehdään niin paljon etuajassa, että meidän järjestelmillämme ei ole kykyä ennakoida sitä, mitkä ovat ne oppisisällöt, jotka ovat jollakin lailla relevantteja sen tulevaisuuden työelämän kannalta. Tämän takia silloin, kun ollaan keskitytty liikaa työelämän tarpeisiin, ollaan varsin usein menty harhaan, koulutettu tietylle alalle eksakteja ammattipätevyyksiä enemmän kuin mitä tältä alalta sitten siinä vaiheessa löytyy työpaikkoja, kun niitä ihmisiä lopulta sieltä koulusta valmistuu.

Toisaalta me tiedämme, että kaikkein suurimmat, yhteiskunnallisesti merkittävät keksinnöt ovat yleensä syntyneet vahingossa, silloin kun joku ihminen on ollut suunnittele-matta väärässä paikassa, tekemässä väriä asioita. Meidän koulutuksemme suurimmat saavutukset evoluutioteoriasta lähtien ovat syntyneet sattumalta. Ja jos tälle sattumalle, jos et-sinnälle, jos opiskelulle ilman eksaktia, lukkoon lyötyä päämäärää ei jätetä tilaa, niin me menetämme nämä mahdollisuudet näihin sattumiin.

19.07 Tarja Filatov sd: Arvoisa puhemies! On helppo yhtyä siihen, mitä edustaja Kontu-la sanoi siitä, että me koulutamme ihmisiä kyllä enemmän elämää varten kuin kilpailuky-kyä tai työelämää varten. Mutta se lopputulos, että me koulutamme ihmisiä elämää varten, on hyväksi myös työelämälle ja kilpailukyvyillemme.

Jos mietitään, miksi peruskoulun varassa olevat ja ne ihmiset, joiden sanotaan usein tar-vitsevan eniten koulutusta, kouluttautuvat vähiten tai eivät ole siihen niin innokkaita, niin voisi miettiä myös sitä, mikä on se palkitsevuus erilaisilla koulutustasoilla työskentelevien ihmisten kohdalla siitä, jos kouluttautuu lisää. Ja uskallan väittää, että usein matalapalkkai-sissa tehtävissä se, että kouluttautuu lisää, ei välttämättä tuo helpompia työoloja eikä vält-tämättä kovin paljon enempää palkkaakaan, jolloin kannustin saattaa olla pienempi.

Lisäksi usein niiden ihmisten, jotka ovat jääneet pelkän peruskoulun varaan, historiassa saattaa olla oppimisvaikeuksia, saattaa olla joitakin muita ikäviä tuntemuksia siltä koulu-ajalta, ja sen vuoksi kouluttautumisinnokkuus ei ole niin suurta. Meidän pitäisi osata puut-tua siihen, miksi joillekin meistä syntyy koulukammo tai opiskelukammo tai vastenmieli-syys opiskelua kohtaan, kun suurin osa ihmisistä opiskelee mielellänsä ja oppii uusia asioi-ta mielellänsä.

Lisäksi kannattaisi miettiä sitä, miksi pelkän peruskoulun varassa olevat ihmiset, jotka ovat työttömänä, eivät niin mieluusti lähde kouluttautumaan. Yksi syy on varmasti se, että siihen ei ole riittäviä taloudellisia mahdollisuuksia.

19.08 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kontulalle kommenttina, että eipä se evoluutioteoria Darwinin toimesta nyt ihan sattumalta syntynyt vaan vuosikymmenten työn tuloksena.

Siitä olen samaa mieltä, että liian eksaktin ammattitaidon kouluttaminen ei ole välttä-mättä mielekästä muuttuvassa maailmassa. Hyvänä esimerkkinä on peliteollisuus. On hy-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

vin todennäköistä, että siinä ajassa, kun pystytään puhaltamaan pystyyn koulutus, jossa koulutettaisiin pelikoodaajia, se peliteollisuus on muuttunut jo aivan toisennäköiseen asentoon kuin se oli siinä kohtaa, kun ihmisiä käytiin kouluttamaan, ja kun he valmistuvat, ammattitaidolla ei enää juurikaan ole käyttöä.

Mutta kyse on siitä, mihin suureen suuntaan sitä koulutusta lähdetään viemään: koulutetaanko sellaisia henkilöitä, joilla on perustavanlaatuinen valmius tällaisen koodaustyön tekemiseen riippumatta siitä, minkä luonteista se on. Sitä tullaan aina tarvitsemaan tulevaisuudessa. Monta muutakin käytännön työtä tullaan tarvitsemaan tulevaisuudessa mutta vain pieni määrä tiettyjä teoreettisia osaamisen alueita tai taiteeseen liittyviä osaamisen alueita, ja näihin ei tule ylikouluttaa. Täytyy muistaa myös se, että näitä asioita tehdään yhteisillä rahoilla tilanteissa, joissa resurssit ovat rajalliset, elikkä on tietysti hienoa sanoa ihanteeksi, että opiskellaan elämää eikä työelämää varten, mutta kun sen rahankin pitäisi riittää siihen koulutuksen järjestämiseen.

19.09 Anna Kontula vas: Arvoisa puhemies! Kommentoisin vielä tätä, miksi joko peruskoulun käyneet tai jopa peruskoulun kesken jättäneet ihmiset eivät hakeudu tämän nyt käsitellyssä olevan tuen piiriin. Olen itse aikaisemmassa elämässäni tutkinut sellaisia rakentajia, jotka ovat päätyneet rakennusalalle sen takia, että heillä on aika repaleinen koulutusta siellä takana ja kauheasti muita työmahdollisuuksia ei sitten ole ollut. He ovat tyypillisesti olleet semmoisia takapenkissä istuvia pahoja poikia, joilleka koko koulupolku siellä peruskoulussa, niin kauan kuin siellä on sinnitelty, on ollut jatkuvaa opettajan ja ehkä toisten oppilaidenkin taholta tulevaa vakuuttelua siitä, että sinusta ei ainakaan ole opiskelijaksi. Ja tähän ei pidä paikkaansa. Jokaisesta meistä on opiskelijaksi, mutta siinä verrokki-ryhmässä näille on onnistuttu yhdeksän vuoden aivopesun aikana vakuuttamaan, että he eivät sitä ainakaan ole. Tämä oli kauhean laajalti jaettu kokemus niiden rakentajien keskuudessa, joita minä haastattelin tutkimukseeni. En yhtään ihmettele, että kun auktoriteetit sanovat koulussa toistuvasti tällä lailla ja kun koulu on ollut vuodesta toiseen siellä nurkassa seisomista tai unohtuneiden tavaroiden takia jälki-istuntoon jäämistä, niin et sitten kyllä koe, että identiteetissäsi tämä opiskelijapuoli tulisi kauhean vahvasti esille ja että vielä omatoimisesti haluaisit uudestaan samanlaiseen kidutukseen, josta olet onneksi päässyt kertaalleen pois. Että siihen on ihan luonnollinen syy, minkä takia juuri tässä porukassa vapaaehtoinen, omasta aloitteesta tapahtuva koulutus on niin harvinaista, ja sille me kyllä peruskoulun puolella voisimme tehdä aika paljon.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 153/2016 vp sisältyvien 1.—3. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

5. Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi tuomioistuinten ulkopuolista rikosasioiden käsittelyä koskevan uudistuksen voimaannpanosta ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi

Hallituksen esitys HE 115/2016 vp

Valiokunnan mietintö LaVM 12/2016 vp

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 5. asia. Käsittelyn pohjana on lakivaliokunnan mietintö LaVM 12/2016 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

19.12 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä nyt valiokunnassa käsitelty hallituksen esitys on lyhyesti sanottuna tervetullutta norminpurkua ja lainsäädännön selkiyttämistyötä. On periaatteellisesti hyvä asia, että näissä pienemmissä, alle 20 päiväsakon liikenne-rikkeissä ja näpistyksissä ei kuormitettaisi enää ylituuhkautunutta oikeuslaitostamme tällaisilla käsittelyaikaakin venyttävillä käsittelyillä selvissä ja riidattomissa tapauksissa. Näinhän tietysti on, että näissä voidaan käsitellä vain riidattomia tapauksia, mutta uskon, että valtaosa kansalaisistakin on tyytyväisempiä kohdallaan tähän keveään menettelyyn ja suostuvat siihen, että välttävät raskaamman oikeuskäsittelyn.

Yleiskeskustelu päättyi.

Eduskunta hyväksyi hallituksen esitykseen HE 115/2016 vp sisältyvien 1.—22. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Eduskunta hyväksyi valiokunnan mietinnössä ehdotetun uuden, 23. lakiehdotuksen sisällön mietinnön mukaisena. Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely päättyi.

6. Lakialoite laiksi osakeyhtiölain 1 luvun muuttamisesta

Lakialoite LA 66/2016 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 6. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään talousvaliokuntaan.

Keskustelu

19.13 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Hyvät vielä paikalla olevat kollegat! Esittelen teille nyt lakialoitteen laiksi osakeyhtiölain 1 luvun muuttamisesta. Aloite tähtää julkisesti rahoitettuja palveluita tuottavan tai julkista palvelutehtävää hoitavan osakeyhtiön avoimuuden lisäämiseen. Hallitus on kuullut kansalaisia julkisten palveluiden yhtiöittämisen huolesta ja jo aiemmin linjannut, että sosiaali- ja terveydenhuollossa julkista tehtävää hoitavat osakeyhtiöt ovat tulevaisuudessa velvollisia hoitamaan tehtäviään avoimesti. Tämän nyt käsiteltävänä olevan lakialoitteen on allekirjoittanut 105 kansanedustajaa. Kiitoksia kaikille allekirjoittaneille, jotka haluavat näin osoittaa, että tällainen avoimuus on demokratian kannalta välttämätöntä. Tehtävän ja verorahoituksen siirtyminen osakeyhtiölle ei saa olla tapa päästä irti toiminnan julkisuudesta, ja verovarojen käyttöä tulee voida valvoa myös osakeyhtiöissä.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Kansalaisten huolena maakunta- ja sote-uudistuksen yhteydessä on ollut palveluiden yhtiöittämisen myötä yhtiön mahdollisuus salata tietojaan. Tämä pelko on varsin aiheellinen. Nyt käsiteltävänä oleva lakialoite antaa yhden mallin velvoittaa osakeyhtiö toimimaan julkisuuslain piirissä, ja toivon, että tämä käsitellään valiokunnassa tarkkaan, koska yli puolet kansanedustajista on tämän allekirjoittanut. Aloitteen avulla voitaisiin myös estää Länsimetro Oy:n kaltaisten julkisuuskatastrofien toistuminen, sillä tämän avoimuuden tulee kattaa kaikki julkista tehtävää hoitavat yhtiöt. Ainoastaan näin toimimalla voimme säilyttää kansalaisten luottamuksen yhteiskuntamme avoimuuteen ja demokratiaan.

Arvoisa herra puhemies! Lakialoitteella halutaan kaikessa yksinkertaisuudessaan lisätä osakeyhtiölain 1 lukuun uusi, 10 § julkista tehtävää hoitavan osakeyhtiön tietojen julkisuudesta. Tämän myötä julkisesti rahoitettuja palveluita tuottavan tai julkista palvelutehtävää hoitavan osakeyhtiön julkisuudessa tulisi noudattaa, mitä on säädetty laissa viranomaisten toiminnan julkisuudesta. Tämän lisäksi edellä mainitun lain 24 §:n 1 momentin 20 kohtaa, joka käsittelee liike- ja ammattisalaisuuksia, olisi tulkittava suppeasti määriteltäessä edellä mainittujen yhtiöiden mahdollisia liike- ja ammattisalaisuuksia. Laki ei siis estäisi liike- ja ammattisalaisuuksien salaamista, mutta salaamisen tulisi tällöin perustua aina lakiin. Muilta osiltaan toiminnan tulisi olla avointa. Osakeyhtiölain taakse ei voisi enää automaattisesti piiloutua.

On myönnettävä, että niiden yhtiöiden, joihin tätä lakia tulisi soveltaa, määrittely on haastavaa. Mikäli aloite hyväksyttäisiin, tultaisiin lopulliset tulkintakäytännöt todennäköisesti määrittelemään hallinto-oikeuksien ratkaisuissa.

Paras tapa korruption torjumiseen yhteiskunnassa on avoimuus. Toiminnan ja tiedon avaamisella varmistetaan myös kansalaisten ja kansalaisjärjestöjen mahdollisuus osallistua yhteiskunnan kehittämiseen. Veronmaksajilla on oikeus tietää, mihin ja millä tavoin heiltä kerättyjä verotuloja käytetään. Osakeyhtiölain ei tulisi estää tätä, vaan sen tulisi pikemminkin varmistaa, että julkisia palveluita tuottava tai julkista palvelutehtävää toteuttava yhtiö on velvollinen julkistamaan toimintaansa koskevat tiedot. Ilman avoimuutta demokratian toteutumisesta ei ole konkreettisia todisteita.

19.17 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Edustaja Kärnä on tämän lakialoitteen kanssa oikealla asialla, ja siitä syystä itsekkin olen tämän lakialoitteen allekirjoittanut. Olen käytännössä kuntopolitiikassa huomannut tämän ongelmallisuuden kunnan tai kaupungin yhtiöiden julkisuuden kanssa, eli tilinpito yleisistä varoista on julkista mutta päätösten sisältö ei. Käytännössä se johtaa siihen, että kuntopolitiikassa pyritään mieluummin salaamaan asioita kuin paljastamaan niitä julkisuuteen niin kuin pitäisi. Tämä ei mielestäni ole oikein, ja se johtaa jo lähtökohtaiseen epäluottamukseen.

Kuten aloitteessa todetaan, kunnat ovat perustaneet osakeyhtiöitä kaikenlaisiin tarkoituksiin, ja joidenkin osakeyhtiöiden tarkoituksena on varmasti ollut pyrkimys siihen, että esimerkiksi kankeahko kunnallinen päätöksentekoprosessi voidaan ohittaa. Osittain kyse on ollut myös lainsäädännön puolelta EU:n kautta tulleesta velvoitteesta yhtiöittämiseen, ja erityisen suuri merkitys tällä on nyt, kun soten myötä tulee todennäköisesti lisää yhtiöittämisiä.

Tällaiset Länsimetron kaltaiset sopat ovat hyvä esimerkki siitä, miksi tällainen lainsäädäntö on tarpeen. Harva todella tietää, kuinka päätöksiä on tehty; siitä huolimatta yhteisten verovarojen käyttöön liittyvät kustannukset ovat tuplaantuneet. Laitureista on tullut liian lyhyitä, koska automaatio epäonnistui. Metro myöhästyy puoli vuotta tai ties kuinka pal-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

jon enemmän, ja sen me veronmaksajat ja päättäjät voimme vain maksaa ja ihmetellä, miksi näin on tapahtunut.

Arvoisa puhemies! Mielestäni julkista palvelua tuottavan tai hoitavan osakeyhtiön päätöksenteon pitää olla lähtökohtaisesti yhtä läpinäkyvää kuin mikä tahansa muukin julkinen toiminta. Siksi kannatan tätä lakialoitetta ja toivon sen käsittelyä.

19.19 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Olen allekirjoittanut tämän edustaja Kärnän erittäin hyvän lakialoitteen ja yhdyn myös moniin niihin huomioihin, joita edustaja Mäkelä tässä toi esiin. On hienoa huomata, että tässä eduskuntasalissa löytyy yksituumaisuutta yli hallitus—oppositio-rajojen.

Mitä tulee sote-uudistukseen ja tähän tiettyyn pakkoyhtiöittämisasiaan, joka ei ole täysin selvä asia EU-juridiikan kannalta — tarvitseeko sitä tehdä vai eikö tarvitse vai onko se ennen kaikkea poliittinen valinta — niin tuon lohdutuksena tiedon siitä, että nimenomaan julkisrahoitteiset sote-palveluita tuottavat yhtiöt ovat julkisuuslain ja hallintolain ja tasa-arvolakien piirissä. Se on hyvä asia. Isompi kysymys on sitten soten osalta nimenomaan se, että voi syntyä kaksi erilaista osakeyhtiölakia, toinen näitä julkisrahoitteisia varten ja toinen niitä yksityisiä varten, ja miten tässä toimitaan, se on semmoinen iso kysymys, mitä tämän lakialoitteen ohessa ja rinnalla pitäisi pystyä myös pohtimaan.

19.20 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Kärnän lakialoite julkista tehtävää hoitavan osakeyhtiön tietojen julkisuuden ja avoimuuden edistämiseksi on varsin kannatettava, ja olen itsekkin allekirjoittanut tämän lakialoitteen, kuten yli sata muuta kansanedustajaa.

Kuten edustaja Kärnä totesi, Länsimetro on eräs hyvin valitettava esimerkki verorahojen holtittomasta käytöstä mutta ei valitettavasti läheskään ainoa, laajuudeltaan tietysti hyvinkin suuri. Laajempi avoimuus ja julkisuus olisivat todennäköisesti ehkäisseet monet näistä Länsimetroa koskevista ongelmista jo ennakolta. Myös nyt valmisteilla olevan ja historiallisen laajan sosiaali- ja terveystalouden uudistuksen vuoksi avoimuus tulee olemaan entistään tärkeämmässä roolissa julkisten osakeyhtiöiden osalta.

Tämä edustaja Kärnän lakialoite on siis erittäin kannatettava, ja toivottavasti se myös etenee valiokuntakäsittelyssä.

19.21 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Aallon puheenvuoro toi esille mielenkiintoisen ja hyvän havainnon siitä, että jo nyt osaa kunnallista päätöksentekoa koskevaa lainsäädäntöä sovelletaan myös kunnan omistamiin yhtiöihin, esimerkkinä tämä tasa-arvolaki, joka tuo mukanaan kansanomaisesti sanottuna sukupuolikiintiöt. Kun sitä sovelletaan näihin yhtiöihin, niin tätä kautta muodostuu vieläkin vähemmän perusteita sille, miksi myös kunnallisen päätöksenteon avoimuussäädöksiä ei voisi soveltaa näihin yhtiöihin. Noin yleisesti ottaenkin olen sitä mieltä, että suomalaisessa lainsäädännössä annetaan aivan liian suuri painoarvo yritysten salaisuuksille ja niitä turvataan liikaa lain voimakeinoin. Sitä säätelyä pitäisi yleisesti ottaenkin mieluummin keventää kuin muuttaa raskaammaksi.

19.22 Mikko Kärnä kesk: Arvoisa herra puhemies! Haluan tässä vielä lopuksi kiittää paikalla olleita kollegoita näistä kannustavista sanoista ja näen itsekkin asian samoin. 105 kansanedustajaa — kaikista puolueista — allekirjoitti tämän aloitteen, ja näen niin, että tämä

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

on eduskunnalta vahva viesti avoimuuden ja demokratian puolesta. Kiitos vielä kaikille al-lekirjoittaneille.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin talousvaliokuntaan.

7. Lakialoite laiksi kalastuslain 10 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 39/2016 vp Mikko Kärnä kesk ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 7. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään maa- ja metsä-talousvaliokuntaan.

Keskustelu

19.23 **Mikko Kärnä kesk** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Olen tehnyt yhdessä usean lappilaisen kansanedustajan kanssa lakialoitteen, jolla korjattaisiin kalastus-lain valmistelun yhteydessä tapahtunut virhe. Paikallisten ihmisten oikeudet sivuutettiin erehdyksessä uuden kalastuslain valmistelussa ja paikalliset asetettiin samaan asemaan kuin turistikalastajat. Tämä ei voi olla kohtuullista.

Vaelluskalojen nousualueilla suurissa joissa pohjoisen harvaan asutuilla alueilla tulisi toimia paikallista, luontoon keskittyvää elämäntapaa kunnioittaen. Alueen ihmiset ovat riippuvaisia luonnosta saatavista raaka-aineista ja ovat muuttaneet alueelle juurikin vesis-töjen läheisyyteen. Ei ole laisinkaan sattumaa, että Lappi on kansoittunut pitkälti jokien varsille. Tämä side luontoon ja vesistöihin on erittäin vahva vielä tänäkin päivänä.

Haastattelemieni asiantuntijoiden mukaan maksullinen lupa ei olisi tarpeen saamelais-alueen asukkaille, vaan riittäisi, että saisimme tietoa nousualueiden kalastuksesta ja saalis-määristä. Alueiden kalastuksesta tulisi saada tätä tietoa, jotta kalastuksen ja kalakantojen oikea tila selkiytyy. Vaelluskalakantojen kestävyys edellyttää kattavaa informaatiota, mut-ta paikallisten viehekalastus ei minkään tietämyksen mukaan muodosta uhkaa vaelluska-lakannoille.

Arvoisa herra puhemies! Myös Metsähallitus oli siinä uskossa, että saamelaisalueen kunnissa paikallisten kalastus jatkuu maksuttomana myös uuden kalastuslain myötä. Nämä nyt käsillä olleet muutokset tulivat kaikille yllätyksenä. Lainsäätäjille sattuu joskus virhei-tä, ja eduskunnan on otettava vastuu näiden virheiden korjaamisesta.

Lakialoitteessa esitetään, että henkilöllä, jonka kotikuntalain 2 §:ssä tarkoitettu kotikun-ta on Enontekiö, Inari tai Utsjoki, olisi oikeus saada Metsähallitukselta korvauksetta lupa kalastukseen edellä mainituissa kunnissa sijaitsevilla valtiolle kuuluvilla vesialueilla. Tämä lupa olisi henkilökohtainen, ja se myönnettäisiin kolmeksi vuodeksi kerrallaan. Te-no- ja Näätämöjoen, Tuulomajoen ja Paatsjoen sekä Tornion- ja Ounasjoen vesistöjen lo-hen ja taimenen nousualueilla olisi mahdollista saada vastaava henkilökohtainen lupa, mutta tämä lupa myönnettäisiin aina vuodeksi kerrallaan. Tarkempia säädöksiä lupien an-tamisesta ja käytöstä voitaisiin antaa maa- ja metsätalousministeriön asetuksella.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

On erittäin tärkeää, että kalastus järjestetään kaikilta osiltaan kestävästi mutta paikkakuntalaiset huomioiden. Metsä ja vesistöt ovat lappilaisten baletti ja ooppera. Ei viedä niitä heiltä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin maa- ja metsätalousvaliokuntaan.

8. Lakialoite laiksi arvonnisäverolain 85 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 40/2016 vp Jaana Pelkonen kok ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 8. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

19.27 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Parasta valmisteilla olevassa alkoholilainsäädännön kokonaisuudistuksessa on raskaan sääntelyn keventäminen ravintoloissa. Toivottavasti esitetyt uudistukset menevät läpi. Niistä on oikeasti apua ravintolatoimintaan, ja niistä on oikeasti apua, kun tahdotaan siirtää alkoholinkäyttöä kodeista ravintoloihin. Mitä tulee itse tähän esitykseen — jos vähän kansanomaisesti ilmaisen asian tällä yleisellä heitolla, että ravintolassa myytävän alkoholin arvonnisäveroprosentti tiputetaan siihen 12 prosenttiin elikkä samalle tasolle kuin ravintoloissa myytävän ruoan — se on yksittäinen täkytoimenpide. Se ei ratkaise tätä itse ongelmaa, koska se vaikuttaa käytännössä tuopin hintaan ehkä noin 20 senttiä ja käytännössä tämä hyöty menee katteisiin.

Sen sijaan, että tehdään tällaisia yksittäisiä vähennyksiä, suosittaisin sitä, että katsotaisiin meidän verojärjestelmää kokonaisuudessaan uusiksi, että mentäisiin kohti sitä yhteistä tavoitetta, jonka nimi on "laajat mutta verrattain matalat veropohjat", sen sijaan että jatkuvasti kairataan meidän veropohjaan uusia vähennyksiä, poikkeuksen poikkeuksia. Se ei toimi tämän fiskaalisen verojärjestelmän peruseräpäätteen mukaisesti, eikä se myöskään neutraliteettia edusta eikä edistä. Sen sijaan, että tehdään tällaisia pieniä uusia kairauksia, suosittelen laajempaa veroremonttia, ja toivottavaa olisi se, että kun parasta aikaa yritysverouudistusta suunnitellaan virkamiesjohtoisesti, sen työn puitteissa voitaisiin sitten ottaa johtopäätökset tammi—helmikuussa käyttöön ja tehdä komitean pohjalta Suomeen laaja verouudistus, missä mennään kohti laajoja mutta verrattain pieniä verokantoja.

19.29 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Alkoholilain uudistushan on menossa, ja toivon mukaan siinä voidaan ottaa huomioon tällaisia yksittäisiä hyviä avauksia, kuten tämä edustaja Pelkosen tekemä kannatettava lakialoite arvonnisäverolain muuttamisesta on. Perusteluista voimme lukea sen asian, minkä me jo muutenkin varmaan tiedämme, että ravintola-alalla anniskelu on jatkuvasti vähentynyt kuluvien vuosien aikana. Kuitenkaan alkoholin kulutus ei mittavasti ole vähentynyt, ja Virosta tehtävä tuonti pääkaupunkiseudulle

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

on lisääntynyt, niin että eihän tässä tarvitse päivystävä dosentti olla todetakseen, että kehitys on huononsuuntainen.

Itse en valitettavasti huomannut allekirjoittaa tätä lakialoitetta — toivottavasti uusi lakialoitteen sähköinen allekirjoitus tuo avun tähän ongelmaan, ettei mene hyviä aloitteita ohi. Mutta kannatan ehdottomasti toimia, jotka siirtävät alkoholin kulutusta ravintoloihin. Suomalaiset eivät määräänsä enempää kuluta alkoholia, mutta jos kulutus tapahtuu paikassa, joka työllistää muutenkin kuin kotihälytysten merkeissä, niin sellaistaahan on helppo kannattaa.

Arvoisa puhemies! Esityksessä todetaan, että anniskelu on sosiaalinen ja valvottu tapa nauttia alkoholia. Näin se juuri on.

19.30 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Arvonlisävero on erittäin tärkeä väline suomalaisen yhteiskunnan rahoittamiseen. Sillä kerätään kaikkiaan noin 20 miljardia euroa vuodessa. Ottamatta sen enempää kantaa tähän yksittäiseen esitykseen toivon kuitenkin sitä, että kun lähemme rukkaamaan arvonlisäverokantoja, ottaisimme huomioon kokonaisuuden ja sen toimivuuden suomalaisessa veronkannossa ja yhteiskunnan ylläpitämisessä.

EU sallii meille kolme eri arvonlisäverokantaa nollakannan lisäksi. Ne kaikki ovat Suomessa hyötykäytössä, mutta maailmassa on myös hyvin erilaisia järjestelmiä. Esimerkiksi Tanska on ottanut sen käytännön, että siellä on tasan yksi arvonlisäverokanta, joka koskee niin ruokia, lääkkeitä kuin kaikkia muitakin tuotteita, ja sillä on saatu puristettua arvonlisäverokanta kaikilta 20 prosenttiyksikköön, kun se Suomessa on huomattavasti korkeampi muun muassa palveluilta ja tavaroilta.

Arvonlisäverokanta on siis niin tärkeä tulonmuodostusväline suomalaiselle yhteiskunnalle, että sen takia en halua lähteä pirstomaan sitä yksittäisillä aloitteilla, ja muistutan vielä siitä, kun välillä aina kuulee puheenvuoroja, kuinka arvonlisäveroa alentamalla voitaisiin auttaa pienituloisia, että se on siihen kaikkein heikoin tai ainakin yksi kaikkein heikoimmista välineistä. Se on aivan samanlainen väline kuin jos lähtisi ampumaan haulikolla hirveä: joku hauli osuu, mutta suuri osa hauleista uppoaa ulkopuolelle. Meiltä kaikilta hyvätuloisilta kannattaa arvonlisäveroa kerätä.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

9. Lakialoite laiksi tuloverolain muuttamisesta

Lakialoite LA 68/2016 vp Antero Vartia vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 9. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Keskustelu

19.32 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Käsittelyssä oleva lakialoite on osa vihreiden vuoden 2017 vaihtoehtobudjettia.

Hallituksen esittämä 5 prosentin yrittäjävähennys on tarkoitettu tukemaan yrittäjyyttä sekä ulottamaan yhteisöveron taannoisesta alentamisesta koituneita hyötyjä vastaavalla tavalla myös henkilöyritysten puolelle. Huomattava osa pien- ja mikroyrityksistä on henkilöyrityksiä, jotka ovat työllisyyden parantamisen kannalta avainasemassa. Tasaisen, kaavamaisen yrittäjävähennyksen huono puoli on se, että hyöty kasautuu suurille ja hyvin menestyville henkilöyrityksille, kuten esimerkiksi apteekkareille, lakiasiaintoimistoille ja vastaaville.

Vihreät esittävätkin, että tulonjakovaikutusten tasaamiseksi yrittäjävähennykselle asetetaan katto 50 000 euron kohdalle. Tämä tarkoittaa käytännössä sitä, että kaikki henkilöyritykset siis saisivat vähennyksen tuohon rajaan saakka, mutta yli 50 000 euron tuloksen osalta 5 prosentin yrittäjävähennystä ei enää myönnettäisi. Tämä leikkaisi yrittäjävähennyksen hyötyjä kaikkein parhaiten menestyviltä yrityksiltä, mutta kannustevaikutus säilyisi muissa yrityksissä hallituksen esittämän suuruisena. Eduskunnan tietopalvelun laskelmien mukaan tämä malli lisää verotuloja noin 23 miljoonalla eurolla.

Kaikkein fiksuinta olisi kohdistaa erilaiset verovähennykset ja -kevennykset sekä kannustimet suoriin työllistämistoimiin. Konkreettinen esimerkki olisi esimerkiksi vaikka se, että ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän palkkaamisesta muodostuvat sivukulut poistettaisiin yhden vuoden määräajaksi. Se olisi kaikkein tehokkainta työllisyyden tukemista, ja tämä esitys pääsisi myös kaikkein pisimmälle siinä hallituksen esittämässä tavoitteessa.

19.34 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Haluan tukea tätä hyvää aloitetta. Ymmärän hyvin hallituksen tavoitteen yhdenmukaistaa yrittäjävähennyksellä erilaisten yritysten verokohtelua, mutta kuten moneen kertaan täällä salissa on todettu, ongelma on se, että yrittäjävähennyksen käyttöönotto hallituksen esittämällä tavalla ohjaisi suuren osan sen hyödyistä nimenomaan hyvätuloisille yrityksille. Eduskunnan tietopalvelun arvion mukaan peräti lähes puolet koko yrittäjävähennyksen arvosta suuntautuisi ylimmälle palkkaluokalle eli eniten tienaaavalle kymmenykselle yrittäjäkentästä. Tässä vihreiden rajauksessa vedetään raja 50 000 euron tulokseen, mikä tarkoittaa siis sitä, että myös ne yrittäjät, joiden tulos on suurempi kuin 50 000 euroa, saisivat vähennyksensä 50 000 euron arvosta. Tämä tarkoittaisi käytännössä sitä, että parhaimmin tienaaavien yrittäjien tuloksesta saisimme säästöön parikymmentä miljoonaa muuhun tarkoitukseen. Se vastaisi paremmin ihmisten oikeudentajua, ja se raha tulee tarpeeseen: sitä voitaisiin hyödyntää esimerkiksi kakkostyypin diabeetikoiden lääkekorvausten säilyttämiseen.

19.36 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Tämä edustaja Vartian lakialoite on rinnakkainen hallituksen tekemälle esitykselle 5 prosentin yrittäjävähennyksestä, jolla helpotetaan yritysten toiminta- ja työllistämisedellytyksiä hallitusohjelman mukaisesti. Edustaja Vartia esittää tässä omassa lakialoitteessaan ylärajaa, jonka ylittävältä osalta yrittäjävähennystä ei enää myönnettäisi.

Arvoisa puhemies! Näkemykseni mukaan tämä edustaja Vartian esittämä yrittäjävähennykseen tehtävä kaavamainen yläraja kasvattaisi edelleen verotuksemme progressiota ja pienentäisi samalla kannusteita yritysten kasvulle siltä osin kuin tässä lakialoitteessa esi-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

tetty 50 000 euron tulosraja ylittyisi. Tätä vastaavaa ongelmaahan ei ole hallituksen alkuperäisessä esityksessä, joka koskee yrittäjävähennystä, joka myönnettäisiin kaikille henkilöyrittäjille. Pidänkin hallituksen alkuperäistä esitystä tältä osin parempana, sillä me tarvitsemme yrityksiä, joilla on motivaatiota kasvuun ja työpaikkojen luomiseen.

Arvoisa puhemies! On totta, että kaikkein pienimpien yritysten toimintaedellytysten parantamiseen on syytä kiinnittää jatkossakin huomiota, mutta tätä hallitus on jo tehnytkin, muun muassa tuomalla maksuperusteiseen arvonlisäverotilitykseen liittyvän lakiesityksen eduskuntaan, ja myös muita esityksiä on tulossa.

19.37 Heli Järvinen vihr: Arvoisa puhemies! Äskeisen edustajan pelko tästä kynnysvaikutuksesta on turha, koska jos voitot ovat enemmän kuin 50 000 euroa, tämä lakiesitys ei veisi heiltä pois senttiäkään, euroakaan siitä yrittäjävähennyksestä, jonka he ansaitsevat siihen 50 000 euroon saakka. Sen ylittävistä tuloista sitä yrittäjävähennystä ei vain enää saisi. Eduskunnan tietopalvelu on laskenut, että tällä ratkaisulla edelleenkin se ylin desiili jäisi yrittäjävähennyksestä eniten hyötyväksi mutta eniten tienaaavien hyöty putoaisi alkuperäisestä 55 miljoonasta noin 35 miljoonaan euroon — eli hallitukselle jäisi 20 miljoonaa euroa oletettua enemmän muihin menoihin, vaikka niihin hyviin tarkoituksiin, joilla voisi tukea kaikkein pienimpien yksinyrittäjien mahdollisuuksia työllistää enemmän.

19.39 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Kuten edustaja Järvinen toi esiin, tämä vihreiden katto ei tuo mitään hassua marginaaliverokynnystä tähän esitykseen, vaan se on juuri niin kuin edustaja Järvinen sanoi tässä näin. Eli kysymys on nimenomaan siitä, että katto koskee 50 000:tä euroa. Kaikki, jotka siihen kuuluvat, saavat sen tuoton, myös ne rikkaimmat yrittäjät, mutta tosiaan 50 000 euron päälle sitten ei tule enää lisää.

On toki ymmärrettävää, että kaikki tällaiset raja-aidat ovat aina jonkun verran keino-tekoisia, mutta se on pienempi ongelma kuin se, mikä on ehdottomasti pihvi tässä, eli se, että kun rahaa on vähän, se raha pitää pystyä kohdistamaan mahdollisimman fiksusti, jotta se tukee parhaalla tavalla työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Tämä esitys jakaa suurimman osan euroista sellaisille tahoille, jotka eivät oikeastaan käytännössä — ainakaan verojaoston asiantuntija-arvioiden mukaan — pysty käyttämään niitä työllisyyteen ja ihmisten palkkaamiseen. Sen takia on aina fiksumpaa käyttää ne suoraan työllistämiseen ja siihen luotavien kannustimien tukemiseen. Sen takia esitin tässä omanakin ajatuksenani myös sitä, että tuetaan mieluummin yrittäjyyttä ja yritysten kasvua sillä tapaa, että ensimmäisestä ulkopuolisesta työntekijästä koituvista palkkakustannuksista sivukulut annetaan vuoden määräajaksi anteeksi ihmiselle, joka palkkaa ensimmäisen ulkopuolisen työntekijän.

19.40 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Olin tosiaan tulkinnut oikein tämän edustaja Vartian tekemän lakialoitteen ja ymmärsin kyllä jo alun perin, että tässä tosiaan tarkoitetaan tätä, että myös nämä yritykset, joiden verotettava tulos on yli 50 000 euroa, saavat yrittäjävähennyksen tähän mainittuun 50 000 euron rajaan asti, joten siinä mielessä nämä edustajien Järvinen ja Aalto kommentit olivat tarpeettomia.

Pidän kuitenkin itse joka tapauksessa tätä kannustinvaikutuksen puutetta tässä ongelmallisena siinä mielessä, että kyllä meidän yrityksillemme täytyy olla tarjolla riittävää motivaatiota kasvulle. Nimenomaan tämä työllistämisen lisääminen on yksi tämän hallituksen ehdottomasti tärkeimmistä tavoitteista, ja tähän meidän täytyy kaikilla toimenpiteillä pyrkiä, joten toistan vielä tämän oman kantani, että tämä hallituksen alkuperäinen esitys

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

yrittäjävähennyksestä on mielestäni paljon selkeämpi eikä siihen myöskään sisälly mitään portaita.

19.41 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Kun tästä yrittäjävähennyksestä keskustellaan, on hyvä muistaa se, että henkilöyrittäjien verotus on kauttaaltaan huokeampaa kuin osakeyhtiöverotus — se on syytä huomioida tässä vaiheessa. Ja sen takia, kun pyritään tasaamaan tätä verokohtelua, tämä perustelu on hieman jopa absurdi, että nyt pitää siten henkilöyhtiöiden verotusta vielä keventää, koska se on jo huomattavasti keveämpää. Jos tahdotaan tasata vaikutuksia, niin itse asiassa henkilöyhtiöiden verotusta (Puhemies koputtaa) pitäisi jopa kiristää, jos tämä tasapuolisuus on siinä se lähtökohta.

Ja toistan vain sen, että kun rahaa on vähän, se kannattaa kohdistaa siten, että se parhaiten tukee työllisyyttä ja yrittäjyyttä. Tässä tilanteessa suurin osa niistä euroista menee sinne ylimpään tulodesiiliin, ja sen vaikutus työllisyyteen ja yrittäjyyteen on hyvin, hyvin pieni ja jopa teoreettinen.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

10. Lakialoite laiksi laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 71/2016 vp Touko Aalto vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 10. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Tämän asian yhteydessä sallitaan keskustelu myös päiväjärjestyksen 11.—15. asiasta.

Keskustelu

19.43 Touko Aalto vihr (esittelypuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Olen valmistellut näistä kaikista budjettilakialoiteista omat erilliset puheenvuorot, mutta koska tosiaan ihan keskustanskansliaa myöten tuli tämä toive, että käydään ne yhdessä pötkössä, niin puheenvuoroni on hieman pidempi.

Arvoisa puhemies! Ensiksi tämä lakialoite laiksi nestemäisten polttoaineiden valmisteverosta annetun lain 2 §:n muuttamisesta. Käsittelyssä oleva lakialoite on tosiaan osa vihreiden vuoden 2017 vaihtoehtobudjettia, ja jotta ihmisen on helpompi ja kollegojen on helpompi seurata, niin vastaan neljään kysymykseen: mistä on kysymys, mitä esitämme, miten esitys vaikuttaa ja miksi esitämme kyseistä lakialoitetta.

Arvoisa puhemies! Kyse on siis siitä, että yksinomaan energiaverotuloihin kohdistuu 11 erilaista verotukea, joiden kokonaismäärä ylittää 2 miljardia euroa. Energiaveromomentille kohdistuvista verotuista toiseksi merkittävin on työkoneessa käytetyn polttoaineen normia alempi verotus. Verotukihan syntyy siis siitä, että tietyille työkoneille on annettu oi-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

keus käyttää dieseliä kevyemmin verotettua kevyttä polttoöljyä. Kevyttä polttoöljyä käytetään muun muassa dieselmoottorilla varustetuissa liikkuvissa työkoneissa ja maa- ja metsätalouskoneissa. Se, mikä on huomattavaa, on se, että kevyen polttoöljyn käyttö on vähentynyt Suomessa kymmenessä vuodessa 2,5 miljoonasta tonnista 1,5 miljoonaan tonniin. Siitä karkeasti puolet siis käytetään lämmitykseen ja puolet työkoneisiin. Verotuen määräksi vuodelle 2017 on arvioitu 451 miljoonaa euroa, mikä kohdentuu vain ja ainoastaan työkoneissa käytettyyn polttoöljyyn. Emme siis, korostan, esitä lämmitykseen käytettävän kevyen polttoöljyn veron korottamista, koska siihen ei sisälly verotukea.

Arvoisa puhemies! Esitämme, että verotuesta leikataan vajaa neljännes, siis vajaa neljännes. Teknisesti tämä voidaan toteuttaa esimerkiksi sillä tapaa, että siirretään verotuetun kevyen polttoöljyn käyttäjät dieselin käytön piiriin mutta palautetaan heille osa veroista verotuksen yhteydessä. Näin siksi, että 451 miljoonan euron veronkorotus kertaheitolla on kohtuuttoman suuri. Palautamme työkoneiden käyttäjille 341 miljoonaa euroa maatalouden energiaveropalautuksen kaltaisella järjestelmällä.

Arvoisa puhemies! Tämän esityksen yhteisvaikutus valtiontalouteen on noin 110 miljoonaa euroa. On todettava, että esitys nostaa hieman maa- ja metsätalouden sekä maarakennuksen kustannuksia mutta luo kannustimet siirtyä käyttämään esimerkiksi biokaasutraktoreita.

Arvoisa puhemies! Esitämme lakialoitetta sen takia, koska saamme sen kautta valtion kassaan 110 miljoonaa euroa, joilla voimme korvata koulutukseen kohdistuneita säästöjä. Ymmärrämme toki vaihtoehtoisen leikkauksen vaikutuksen, minkä vuoksi pidimme sen mahdollisimman kohtuullisena sekä luomme kannustimen siirtyä pois kevyen polttoöljyn käytöstä tai vähentää sitä.

Seuraavaksi tosiaan lakialoite tästä ajoneuvoverolain 11 §:n muuttamisesta:

Esityksen tarkoituksena on siis varmistaa se, että toinen lakialoitteemme, dieselin alennetun verokannan pienentämisestä, ei johda siihen tilanteeseen, jossa diesel- ja bensiiniautojen väliseen verokohteluun tulisi joku muutos, ja nouseva polttoaineen hinta hyvitetään alennetulla ajoneuvoverolla. Korostan siis, että tavallinen dieselkuski ei tästä esityksestä kärsi.

Arvoisa puhemies! Koska varsinainen dieselin alennettuja verokantoja koskeva esityksemme ei ole tänään täällä salissa mutta sitä kompensoiva ajoneuvoverolain esitys on, kerromme tässä yhteydessä, mistä on kokonaisuudessaan kyse.

Kyse on siis siitä, että dieselin kokonaiskulutus vuonna 2015 oli noin 2,5 miljoonaa tonnia. Siitä karkeasti puolet kohdistuu henkilöautoliikenteeseen ja puolet raskaaseen liikenteeseen. Dieselin saaman verotuen määräksi on arvioitu ensi vuodelle 767 miljoonaa verrattuna bensiinin verokohteluun, siis bruttona. Se perustuu siis energiasisältöveron alennukseen, tuki on 26 senttiä per litra. Tavallinen dieselkuski ei pääse tästä hyötymään, koska verotuki napsitaan pois ajoneuvoveroon sisältyvän käyttövoimaveron kautta. Dieselin saama verotuki ensi vuodelle on siis nettona 489 miljoonaa euroa.

Mitä sitten ehdotamme? Ehdotamme, että tuota verotukea pienennetään 7,44 senttiä per litra. Ehdotamme, että henkilöautojen käyttövoimaveroa alennetaan siten, että diesel- ja bensiiniautojen väliseen verokohteluun ei tule muutosta. Nouseva polttoaineen hinta hyvitetään alennetulla ajoneuvoverolla. Tavallinen dieselkuski — toistan: tavallinen dieselkuski — ei siis kärsi tästä esityksestä.

Esitys vaikuttaa siten, että dieselin alennetun verokannan pienentäminen ehdotetulla tavalla tuottaa valtiolle 220 miljoonaa euroa lisätuloja. Henkilöautojen käyttövoimaveron

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

alentaminen ehdotetulla tavalla vähentää valtion verotuloja 120 miljoonaa euroa. Verotuki pienenee kokonaisuudessaan 489 miljoonasta eurosta 389 miljoonaan euroon eli hieman yli 20 prosenttia. Tavara- ja joukkoliikenteessä polttoaineen hinta nousee noin 8 senttiä litra eli karkeasti arvioiden 1,22 eurosta 1,30 euroon, siis noin 6 prosentilla.

Esitämme tätä siis siksi, että saamme valtion kassaan nyt 100 miljoonaa euroa ilman, että se vaikuttaa henkilöautoihin muuten kuin korkeintaan siten, että kalliimpi polttoaine tekee houkutinvaikutuksen vähentää niitä kilometrejä. Teollisuuden ja kaupan liikenteen osalta syntyy kannustin suosia enemmän muun muassa raideliikennettä sekä jatkossa nesteytettyä maakaasua eli LNG-rekkoja. Myös biokaasu- ja sähköbussien kilpailuasema paranee. Tärkein syy on siis kuitenkin se, että yritämme löytää vähemmän haitallisen leikkauskohteen kuin koulutusleikkaus ja samalla vauhdittaa liikenteen uudistumista.

Arvoisa herra puhemies! Sitten tämä lakialoite päiväjärjestyksen kohdasta 11, eli lakialoite laiksi tuloverolain 33 b §:n muuttamisesta.

Tällä hetkellä listaamattomien yhtiöiden osinkoja verotetaan tiettyyn rajaan saakka verrattain kevyesti. Kevyempi verotus ulottuu aina 150 000 euroon saakka, mikäli tuo tuottoasteraja, 8 prosenttia, sen mahdollistaa. Nykyinen osinkoverotus ohjaa resursseja pois yrityksen varsinaisen liiketoiminnan kannalta tärkeistä aineellisista ja aineettomista reaali-investoinneista kohti arvopapereita ja kulumatonta sijoitusvarallisuutta. Osinkojen kevyt verotus vaikuttaa osaltaan myös tuloerojen kasvuun.

Mitä sitten esitämme? Esitämme sitä, että euromääräistä rajaa laskettaisiin 60 000 euroon ja tuottoasterajaa 4 prosenttiin, mikä vastaisi paremmin niin sanotun normaalituoton rajaa. Listaamattomien yhtiöiden maksamien osinkojen kireämpi verotus tekisi myös tulojen muuntamisesta ansiotuloista osinkotuloiksi vähemmän kannattavaa.

Arvoisa puhemies! Vihreiden vaihtoehdossa pysyvien tulojen ja menojen loppusumma on sama kuin hallituksella, mutta me emme leikkaa heikompiosaisilta emmekä kasvata tuloeroja, päinvastoin. Olennaista on huomata se, että myös tiukkoina taloudellisina aikoina on mahdollista tehdä oikeudenmukaista ja inhimillistä talouspolitiikkaa. Hallitus suosii näillä ratkaisuillaan hyvätuloisia ja ottaa pienituloisilta. Kiky-sopimukseen liittyvät veronalennukset kohdistuvat voimakkaasti suuri- ja keskituloihin palkansaajiin, noin euromääräisesti. Samaan aikaan hallitus leikkaa indeksisidonnaisista etuuksista 200 miljoonaa euroa. Tämä on täysin vastuuton yhtälö, joka lisää tuloeroja ja ennen kaikkea tunnetta siitä, että yhteiskunta ei ole samassa veneessä eikä se ole reilu kaikkia sen jäseniä kohtaan. Hövelit veronkevennykset ja mittavat leikkaukset sosiaaliturvaan ovat röyhkeä yhdistelmä.

Tuloerojen kaventaminen ja köyhyyden vähentäminen on siis mahdollista. Vihreiden esittelemä veromalli suosii pieni- ja keskituloisia sekä etuuden- ja eläkkeensaajia. Haluamme pitää huolen siitä, että säilytämme hyvinvointivaltion ytimen, hyvinvoivat ihmiset, myös voimakkaina talouden muutoksen aikoina. Siksi esitämme merkittävää korotusta kunnallisveron perusvähennykseen ja kohtuullista korotusta työtulovähennykseen. Veromuutoksia rahoitetaan sitten listaamattomien yhtiöiden osinkoverotuksen kautta, muun muassa. Se, mikä kanssa pitää huomioida, on se, että kokonaisuutena vihreiden esittämät veroreformit ja indeksileikkausten torjuminen pienentävät selvästi tuloeroja — Gini-kerroin on miinus 0,34 prosenttiyksikköä — ja vähentävät köyhyyttä. Näin parannetaan pienituloisimpien ostovoimaa, mikä osaltaan elvyttää kotimarkkinoita.

Arvoisa puhemies! Päiväjärjestyksen kohta 15 eli tosiaan lakialoite laiksi tuloverolain 125 §:n muuttamisesta:

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Keskeinen asia tässä on se, että kiky-sopimuksen kautta, kuten aikaisemmin toin esiin, prosentuaalisesti veronalennukset kohdistuvat kaikkiin samalla tapaa mutta euromääräisesti eivät, ja siksi esitämme merkittävää korotusta kunnallisveron perusvähennykseen ja kohtuullista korotusta työtulovähennykseen. Työtulovähennys meidän mallissamme (Puhemies koputtaa) maksaisi miinus 80 miljoonaa euroa ja kunnallisveron perusvähennys miinus 260 miljoonaa euroa.

Arvoisa puhemies! Yritän juoksuttaa nämä asiat nopeasti ja siirryn päiväjärjestyksen kohtaan 12, lakialoitteeseen laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta.

Keskeistä on huomata se, että vuoden 2016 vaihtoehtobudjetissa etsimme esitetyille 200 miljoonan euron koulutus- ja tutkimusleikkauksille vaihtoehdoksi 200 miljoonan euron edestä ympäristölle haitallisia tukia. Esitimme silloin kilometrikorvausten ylikompensaat-ion nipistämistä, ei siis kilometrikorvausten lakkauttamista, ja työmatkavähennyksen pienentämistä. Näin olisimme estäneet hallituksen leikkaukset varhaiskasvatukseen, peruskoulun laatu- ja ryhmäkorahoihin, ammattikorkeakouluihin, yliopistoihin ja Tekesiin.

Vuoden 2017 vaihtoehtobudjetissa esitämme, että ensi vuoden noin 300 miljoonan euron leikkaukset ammattikoulutukseen, opintotukeen, vapaaseen sivistystyöhön, perusopetukseen, valmistavaan koulutukseen, Suomen Akatemiaan ja t&k-rahoitukseen korvataan leikkaamalla fossiilisten polttoaineiden tukia ja luopumalla uusista ympäristölle haitallisista yritystuista. (Puhemies koputtaa) Näin tekemällä pidämme kiinni siitä lupauksesta etsiä hallituksen koulutusleikkauksille täysimääräisesti korvaava vaihtoehto. Poliittikka on aina arvovalintoja. Vihreät eivät suostu leikkaamaan koulutuksesta, tutkimuksesta ja tieteestä.

Arvoisa puhemies! Mitä tulee puhtaasti tähän esitykseen, saatan eduskunnan tietoon seuraavat asiat:

Työntekijä voi verotuksessa vähentää työstä aiheutuvia matkakustannuksia. Asunnon ja työpaikan välisissä matkoissa omavastuu on tällä hetkellä 750 euroa vuodessa ja enimmäismäärä 7 000 euroa vuodessa. Matkakuluvähennys pienentää veroastetta ja sitä kautta verotettavaa tuloa. Ympäristöministeriön ja valtiovarainministeriön yhteisen haitallisia tukia koskevan raportin mukaan nettovaikutus valtion ja kuntien tuloihin vuonna 2013 oli noin 630 miljoonaa euroa. Työmatkavähennystä maksetaan halvimman mahdollisen kulutavan mukaan, mutta käytännössä kyseessä on selvä tuki yksityisautoliikenteelle. Yksityisautoilijoille nimittäin maksetaan noin 80 prosenttia näistä vähennyksistä. Toisin kuin yleensä kuvitellaan, vähennykset painottuvat yksityisautoiluun nimenomaan suurten kasvukeskusten kehyskunnissa. Nykyinen vähennysjärjestelmä lisää liikennettä, koska se sisältää epäsuoran kannustimen muuttaa kauemmas työpaikasta. Maankäytön hajautumisen taustalla on useita vaikuttimia, mutta tämä on niistä yksi. Siksi vähennystä voi pitää ympäristölle haitallisena tukena, vaikka sillä on muitakin perusteita.

Pidemmällä aikavälillä vihreiden ajatuksena on se, että siirrymme vähemmän byrokraatiseen ja paremmin ilmastopolitiikkaa tukevaan kilometripohjaiseen järjestelmään. Siinä vähennyksen perusteena voisi olla vaikka etäisyys työpaikasta. Vähennyksen suuruuteen voisi vaikuttaa se, onko alueella tarjolla mitään julkista liikennettä vai ei. Toisin sanoen vähennys olisi suurempi maaseudulla kuin kaupungeissa.

Vähennykset koskettavat noin 800 000:tä henkilöä, joten niillä on suuri vaikutus monien ihmisten talouteen. Siksi näissä tarkistuksissa pitää olla maltillinen. Esitämme, että tässä vaiheessa vähennyksen tasoa leikataan niin, että omavastuuta korotetaan 750 eurosta 900 euroon ja enimmäismäärää lasketaan 6 000 euroon. — Kiitoksia.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

19.57 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! En nyt ollut suorastaan selvillä siitä järjestelystä, että näistä voisi keskustella samassa asiakohdassa, joten olen varannut puheenvuorot omiin asiakointiinsa. Toivottavasti siitä ei nyt muodostu ylitsepääsemätöntä ongelmaa.

Mutta tämä kokonaisuus, tämä vihreiden vaihtoehtobudjetti ja siihen liittyvät verolait, on kyllä yhdellä sanalla sanottuna ideologinen. Eli omasta mielestäni ainakin polttoaineverojen korottamisen esittäminen on ikävää, se ei ole minusta ollenkaan mukavaa, mutta vihreät esittävät sen niin, että se olisi mukavaa, ja kyllä se on minun mielestäni jo varsin ideologista. Tämä ei ole se päivä, jolloin voi olla vihreiden kanssa samaa mieltä jostain. Päinvastoin, en käsitä tätä vihreiden hinkua hyökätä niin sanottujen ympäristölle haitallisten tukien kimppuun, mikä suomen kielellä tarkoittaa suomalaisen työn ja toimeentulon kimppuun hyökkäämistä. Voin nimittäin kertoa vihreille tiedoksi sen, että pohjoisessa Suomessa asuminen ja eläminen on lähtökohtaisesti ympäristölle haitallista, mikäli aiomme liikkua, asua ja tehdä täällä työtä.

Tällä ensimmäisellä esityksellään tästä polttoaineiden valmisteverosta annetusta laista vihreät haluavat rokottaa työkoneella tehtävää työtä. Sitähän se tarkoittaa. Koneessa ei saisi käyttää kevyttä polttoöljyä vaan pitäisi käyttää kalliimpaa dieseliä. Haluaisinkin kysyä vihreiltä, liikkuvatko ne työkoneet nyt teidän mielestänne tässä maassa tällä hetkellä liikaa. Onko meillä todella maakunnissa liikaa töitä, joita nyt pitäisi käydä aktiivisesti vähentämään? Ja tienaavatko urakoitsijat nyt sillä, että he käyttävät kevyttä polttoöljyä? Kyllä sekin maksaa rahaa.

19.59 Sami Savio ps: Arvoisa puhemies! Eduskunnassa on tänään käsittelyssä lukuisia edustaja Aallon ja muiden vihreiden kansanedustajien allekirjoittamia lakialoitteita, ja valitettavasti useimmilla niistä korotettaisiin veroastetta ja samanaikaisesti pienennettäisiin yrittämisen ja työnteon edellytyksiä. Näihin lakialoitteisiin sisältyvät muun muassa esitys työkoneissa käytettävän kevyen polttoöljyn verotuen pienentämisestä sekä toinen lakiesitys, jolla leikattaisiin matkakuluvähennysoikeutta. Lisäksi edustaja Vartian yrittäjävähennykseen liittyvästä lakiesityksestä, jolla määritettäisiin yläraja 50 000 euron vuosituloksen kohdalle yrittäjävähennystä laskettaessa, keskusteltiin jo aiemmin tänään.

Arvoisa puhemies! Useimmat näistä lakialoitteista näyttäisivät lisäävän kannustinloukuja työn vastaanottamisessa ja yrittämisessä. Vihreä ideologia näkyy varsinkin edustaja Aallon tekemässä lakialoitteessa matkakuluvähennysten leikkaamiseksi. Tällä lakialoitteella pienennettäisiin ihmisten mahdollisuuksia muuttaa maaseudulle ja asua siellä. Edustaja Aallon lakialoitteessa sekä nostettaisiin matkakustannusten omavastuuosuutta että pienennettäisiin matkakuluvähennyksen ylärajaa. Pidän tätä huonona lähtökohtana maaseudun ihmisten työssäkäyntiedellytyksille, ja se saattaisi myös osaltaan johtaa asuntojen hintojen nousuun kasvukeskuksissa.

Arvoisa puhemies! Täytyy muistaa, että nimenomaan yksityisellä sektorilla tapahtuva työnteon lisääminen on ensiarvoisen tärkeää Suomen tulevaisuuden kannalta. Kun taloutemme lähtee kasvuun, niin voimme taata hyvät elinolosuhteet myös tuleville sukupolville.

20.01 Touko Aalto vihr: Arvoisa herra puhemies! Ymmärrän toki sen, että nämä puheenvuorot on kirjoitettu aikaisemmin eikä puheeni jälkeen, mutta ehkä sen takia korostan muutamia seikkoja.

Mitä tulee ideologisuuteen, valtiovarainvaliokunnassa ovat olleet kuultavana useita kertoja muun muassa valtion taloudellisen tutkimuslaitoksen edustajat, jotka pitävät nimen-

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

omaan näitä haitallisia yritystykä yhtenä kasvun ja kehittymisen esteenä, tällöisenä pro business -ajatteluna, jolla säilytetään nykyistä rakennetta, sementoidaan nykyistä rakennetta, ja luodaan kasvun esteitä markkinaehtoiselle toiminnalle.

Mitä tulee muun muassa tähän työmatkakuluvähennykseen, toistan: 80 prosenttia näistä tuista menee tällä hetkellä kasvukeskuksiin, taajamiin, joissa on helposti käytettävissä erilaisia joukkoliikennemuotoja — siis 80 prosenttia menee tänne suuntaan. Ja kuten kuvasin tuota meidän järjestelmäämme, niin minun mielestäni tällöinen vyöhykejärjestelmä on kaikkein viisain, eli tuetaan liikkumista omalla autolla enemmän siellä, missä ei ole joukkoliikennettä, Viitasaarella, kaikkialla maakunnissa, ja annetaan vähemmän tukea sitten kasvukeskuksissa, joissa on erilaisia vaihtoehtoja käyttää joukkoliikennettä.

Mitä tulee kevyeen polttoöljyyn, niin kuten sanoin tuossa noin, dieselin kokonaiskulutus vuonna 2015 oli 2,5 miljoonaa tonnia, kymmenen vuotta aikaisemmin se oli 1,5 miljoonaa tonnia. Tämä kertoo siitä luonnollisesta kehityksestä, mitä on tapahtunut. Nyt puhutaan paljon biotaloudesta — eikö biotalouden hengessä olisi kannustavaa luoda semmoisia verokannustimia, insentiivejä, joilla muun muassa käytetään biokaasua yhä enemmän ja mieluummin käytetään vaikka sitä dieseliä kuin sitä kevyttä polttoöljyä? Se on viisaampaa, ja siinä on se ympäristöohjaavuus ja rakenteiden uudistaminen aina mukana.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

11. Lakialoite laiksi tuloverolain 33 b §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 72/2016 vp Touko Aalto vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 11. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

20.03 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Ihan lyhyesti kysyisin tästä, kun vihreä eduskuntaryhmä on muuttamassa tätä tuloverolain 33 b §:ää ja lakialoitteessa väitetään, että nykyinen osinkoverotus ohjaa resursseja pois yrityksen varsinaisen liiketoiminnan kannalta tärkeistä aineellisista ja aineettomista reaali-investoinneista kohti arvopapereita ja kulumatonta sijoitusvarallisuutta: Miten niin ohjaa? Mihin tämä väite suorastaan perustuu? Onko tästä olemassa joku asiantuntijalausunto, vaikutusarvio, vai onko väite tuulesta temmattu?

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

12. Lakialoite laiksi tuloverolain 93 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 73/2016 vp Touko Aalto vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 12. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

20.04 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Jos vihreiden aikaisemmalla aloitteella hyökättiin työkoneurakoitsijan kimppuun, niin tällä aloitteella vihreät hyökkäävät nyt henkilöautoilun kimppuun, keppihevosenä työmatkavähennys. En voi käsittää tätä oppositiosta-kin kumpuavaa työnantaja- ja työntekijävihaa ja tässä tapauksessa myös pääkaupunkiseudun ulkopuolisten, omalla autollaan työssä käyvien ihmisten vihaa. Vihreät väittävät aloitteessaan, että nykyinen vähennysjärjestelmä lisää liikennettä, koska se kannustaa ihmisiä muuttamaan kauemmas työpaikasta. Tulen itse maakunnasta, Lappeenrannasta, missä todella harvassa paikassa voi asua ja käydä töissä ilman omaa autoa. Tuntuu siltä kuin vihreät olisivat irrallaan tästä maakuntien todellisuudesta esittäessään tällaista. Suosittelenkin kasvukeskusten vihreille joskus käyntiä maakunnissa ja muutaman päivän kokeilua siitä, kuinka työssäkäynti onnistuu ilman omaa autoa, kun bussi ei vain kulje. Se voisi hieman avartaa perspektiiviä.

20.05 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Aika ajoin tässä salissa on järkevää keskustelua, jossa kuunnellaan, mitä toinen edustaja sanoo, ja reagoidaan sitten siihen. Itse tulen maakunnasta, Keski-Suomesta. Vietän hyvin paljon aikaa Pohjois- ja Keski-Suomessa, muun muassa Viitasaarella ja Saarijärvellä, ja tiedän tasan tarkkaan, että siellä ei bussi kulje ja siellä oman auton käyttäminen on täysin välttämätöntä. Sen takia toivoisin, että kun puhun täällä jotain, niin sillä olisi jotakin vaikutusta seuraavaan puheenvuoroon. Sen takia korostin tässä näin, että vihreät pyrkivät ajattelemaan muun muassa tällaisen järjestelmän luomisen kautta sitä, että maaseudulla, taajamissa, joissa ei ole sitä julkista liikennettä samalla tapaa käytössä kuin vaikka tässä Eduskuntatalon ulkopuolella, ne korvaukset olisivat suurempia ja vaikka täällä pääkaupunkiseudulla hieman pienempiä. Nykyinen malli ohjaa 80 prosenttia kaikista euroista puhtaasti tänne pääkaupunkiseudun ja kasvukeskusten ympärille, missä olisi paljon vaihtoehtoja kehittää järjestelmää.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

13. Lakialoite laiksi ajoneuvoverolain 11 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 75/2016 vp Touko Aalto vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 13. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

20.06 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Tässä aloitteessa vihreät nyt käyvät sitten dieselautoilijan kimppuun, kun aikaisemmin on käyty koneurakoitsijoiden ja autolla työssä käyvien kimppuun. Aikaisemmin edustaja Aalto esitti, että tällä toimenpiteellä, tällä esityksellä, kuitenkin kertyisi valtion kassaan säästöä kolmenumeroinen määrä miljoonia, kuitenkin toisaalla puheessa ikään kuin esitettiin, ettei mikään muutu. Mikä on nyt tämä totuus? Mistä ne kolmenumeroiset miljoonamäärät otetaan, jollei kerran tämä millään tavalla haittaa suomalaista dieselautoilijaa?

20.07 Touko Aalto vihr: Jälleen kerran olisi helpompi käydä keskustelua, jos käyttämäni puheenvuoro ja tässä aikaisemmin käytetyt puheenvuorot kantautuisivat kaikkien kollegoiden korviin. Kysymys oli siitä, että henkilöautoliikenteen osalta tavallinen dieselmotokone ei joudu maksamaan yhtään enempää, mutta totta kai ammattiliikenne joutuu maksamaan hieman enemmän, se on ihan selvä asia. Mutta samaan aikaan luodaan kannustimia muun muassa LNG-rekkojen käyttöönottoon — paljon on puhuttu näistä biokaasuista — ja muun muassa biokaasu- ja myös sähköautojen käyttöönottoon, se on ihan selvä asia. Sieltä tulevat nämä tietyt eurot, mitä tuossa äsken kuvattiin. On hyvä ymmärtää se, että toisaalta käyttövoimaveron palautuksena tuodaan tavallisille ihmisille, dieselmotokoneille, se euromäärä takaisin, jotenka tavallinen dieselmotokone näkee, että polttoaine nousee, joo, jonkun verran mutta käyttövoimaverossa tulee alennus 120 miljoonaa euroa, jolloin käytännössä hän pysyy katsomaan, että polttoaineen hinta hieman nousee. No, siinä tapauksessa se ei vaikuta nettovarallisuuteen juuri laisinkaan, mutta se antaa kannustimen vaikka miettiä hieman sitä ajoliikennettä, jolloin syntyy kannustin miettiä niitä omia ajokilometrejä ja miettiä sitä liikenteen järjestämistä vielä toisella tapaa, niin että siinä on jopa pieni kannustin mukana.

20.08 Jani Mäkelä ps: Arvoisa puhemies! Sain kysymykseeni vastauksen, eli kysymys on nyt ilmeisesti siitä, että spekulatiivisesti ottaen tämä voisi vaikuttaa niin, että tämä ei haittaa, jos ihmiset alkaisivat toimia niin kuin vihreät ideologisessa linjauksessaan haluavat, eli hankkisivat sellaisia ajoneuvoja ja toimisivat niin kuin vihreät haluavat. Tämä asia tuli harvinaisen selväksi. Itse olen eri mieltä.

20.09 Touko Aalto vihr: Arvoisa puhemies! Vaikka dieselmotokone ajaisi minkälaisella autolla tahansa, tavallinen dieselmotokone, kun sitä käyttövoimaveroa alennetaan ja on polttoaineen korotus, niin se vaikutus pysyy neutraalina. Juuri sen takia me tahdomme tehdä näin, että tavallista dieselmotokonea kohtaan ei tapahtuisi mitään lisäkiristystä. Se lukee siellä, minä voin tulla vaikka kädestä pitäen vielä selittämään tämän asian. Mutta se on totta, että sitten

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

raskaassa liikenteessä, ammattiliikenteessä syntyy lisäkustannuksia, se on selvä asia. Jos me tahdomme tutkimuksesta, koulutuksesta ja tieteestä leikata vähemmän ja korvata ne koulutusleikkaukset, jostain pitää ne vaihtoehtoiset leikkaukset tuoda. Me pyrimme miettimään ne niin, että ne meidän leikkauksemme eivät kohdistu puhtaasti yksittäiseen ammattiryhmään ja että kun ne kohdistuvat jonkun verran kaikkiin ammattiryhmiin, totta kai, niin ne olisivat mahdollisimman kohtuullisia. Juuri sen takia me teemme näitä meidän kompensointejamme, joista oli kysymys tässä, kun esittelin tämän oman ajoneuvoverolakimuutoksen. Nimenomaan käyttövoimaveron osalta me kompensoimme tavalliselle dieselkuskille sen polttoaineen nousevan hinnan.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

14. Lakialoite laiksi tuloverolain 106 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 76/2016 vp Touko Aalto vihr ym.

Lähetekeskustelu

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Lähetekeskustelua varten esitellään päiväjärjestyksen 14. asia. Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetetään valtiovarainvaliokuntaan.

Keskustelu

20.10 **Jani Mäkelä ps:** Arvoisa puhemies! Tämä esityshän ei sinänsä ole lähtökohtaisesti huono, jos unohdetaan, että on keksitty sellainen asia kuin raha. Totta kai se olisi mukava asia, että voitaisiin vähentää pienituloisten verotusta, en minä sitä kiistä, ja kun oppositio-kin esittää verotuksen keventämistä verotuksen nostamisen sijaan, niin onhan se aina positiivinen asia. Mutta itse en kuitenkaan lähtisi ihan näin kevyin eväin jakamaan rahaa pois kunnilta. Esityksestä ei ainakaan pikaisesti lukemalla ilmene, mikä on kustannusvaikutus, paljonko tässä menetetään ja miten tämmöinen raha katetaan. Mistä rahat otetaan kunnan palvelujen tuottamiseen, joita myöskin nämä kyseiset kevennetyn veron maksajat paljon käyttävät?

20.11 **Touko Aalto vihr:** Arvoisa puhemies! Jos minun pöntössä käyttämieni puheenvuorojen seuraaminen on erityisen vaikeaa, niin voin erikseen lähettää tämän meidän vaihtoehtobudjettimme jokaiselle, joka on asiasta kiinnostunut, siitä voi tarkistaa myös nämä luvut. Tässä on kysymys nimenomaan siitä, mitä tänään aikaisemmin on puhuttu kiky-sopimuksen vaikutuksista ennen kaikkea julkisten alojen pienituloisiin työntekijöihin ja myös muihin edunsaajiin ja eläkeläisiin. Kunnallisveron perusvähennys on yksi keskeisimpiä, parhaimpia tapoja auttaa kaikkein pienituloisimpia ihmisiä, edunsaajia ja myös eläkeläisiä. Koska tällä hetkellä meillä koko talouskasvun pohjavire tulee tavallisen ihmisen kukkarosta, niin me tahdomme tukea nimenomaan työtulovähennyksen kautta ja kunnallisveron perusvähennyksen kautta sitä, että tavallisilla ihmisillä riittää ruokaan rahaa, lääkkeisiin rahaa ja peruselämiseen rahaa.

Pöytäkirja PTK 108/2016 vp

Kun me kerroimme tuossa aikaisemmin — kuten edustaja Saviokin otti puheeksi nämä veronkorotukset — että meillä on toki veronkorotuksia, niin meillä on myös menoleikkauksia täällä monessa kohtaa. Niillä on haettu pysyvien menojen ja tulojen välistä tasapainoa aivan samalla tapaa kuin hallitus. On pyritty miettimään, että jos me tahdomme leikata paikasta A hieman rahaa, niin millä kohdennetaan se budjetin sisällä, kehysten sisällä paikkaan B. Pyrimme miettimään, mikä on kaikkein vähiten haitallinen tapa suojata ennen kaikkea tutkimusta, koulutusta ja tiedettä. Joitain paikkoja pitää pystyä myös meidän mielestämme esittämään, koska rahaa ei tule tosiaankaan mistään automaattista eikä taivaasta eikä puusta.

Keskustelu päättyi.

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

15. Lakialoite laiksi tuloverolain 125 §:n muuttamisesta

Lakialoite LA 77/2016 vp Touko Aalto vihr ym.

Lähetekeskustelu

Asia lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

16. Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2017

Hallituksen esitys HE 134/2016 vp

Talousarvioaloite TAA 1-461/2016 vp

Lähetekeskustelu

Talousarvioaloitteet TAA 1-461/2016 vp lähetettiin valtiovarainvaliokuntaan.

17. Seuraava täysistunto

Eduskunnan seuraava täysistunto on perjantaina 28.10.2016 klo 13.00. Täysistunto lopetettiin klo 20.13.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Timo Tuovinen